



PROCESEVALUATIE VLAAMSE TOETSEN

2024

31.10.2024



INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL.....	2
1. BELEIDSSAMENVATTING.....	5
2. INLEIDING.....	8
2.1. VOORWERP EN DOEL VAN DE PROCES-EVALUATIE.....	8
2.1.1. Wat is het doel van de proces-evaluatie?.....	8
2.1.2. Wat maakt geen onderdeel uit van deze proces-evaluatie?	9
2.2. WIE IS BETROKKEN BIJ DE VLAAMSE TOETSEN?	10
2.3. BELEIDSCONTEXT VLAAMSE TOETSEN	12
2.4. DE KENMERKEN VAN DE VLAAMSE TOETSEN	13
2.5. IT-COMPONENTEN VAN DE VLAAMSE TOETSEN	13
2.6. BRONNEN VOOR DE PROCES-EVALUATIE.....	16
2.6.1. Bronnen vanuit het onderwijsveld.....	16
2.6.2. Bronnen vanuit het partnerschap (overheid, Steunpunt, private sector)	16
2.6.3. Bronnen vanuit de doelgroep	17
2.7. OPBOUW VAN DE PROCES-EVALUATIE.....	18
3. INFORMEREN OVER DE VLAAMSE TOETSEN (MEI 2023 – SEPTEMBER 2024).....	20
3.1. BESCHRIJVING VAN DE COMMUNICATIEKANALEN.....	20
3.2. BESCHRIJVING VAN ONDERSTEUNENDE MATERIALEN VOOR SCHOLEN, LEERLINGEN EN OUDERS.....	26
3.3. TUSSENTIJDSE EVALUATIE EN BIJSTURING VAN DE COMMUNICATIE IN FUNCTIE VAN VLOTTE TOETS-AFNAMES.....	30
3.3.1. Actieve opvolging van de registratie van toetscoördinatoren	30
3.3.2. Opvolging van scholen via belcampagnes.....	31
3.3.3. Conclusies	33
3.4. ERVARINGEN EN PERCEPTIES MET BETREKKING TOT HET INFORMEREN.....	34
3.4.1. Website	34
3.4.2. E-mailcommunicatie.....	35
3.4.3. Ouderbrief	35
3.5. ACTIEPUNTEN VOOR DE TOETS-AFNAMES 2025.....	36
4. ADMINISTRATIEVE EN PRAKTISCHE VOORBEREIDING OP DE TOETS-AFNAMES 2024 (30 MEI 2023 – 23 APRIL 2024).....	38
4.1. FUNCTIE, ROL EN ACTIVITEITEN VAN DE TOETS-COÖRDINATOR	38
4.2. HET VLAAMSE TOETSEN SCHOOLLOKET.....	39

4.2.1.	Beschrijving van de technische ontwikkelingen op het vlak van het Schoolloket.....	40
4.2.2.	Werking van het Schoolloket: het ‘overzicht van de toetsmomenten’ raadplegen.....	41
4.2.3.	Werking van het Schoolloket: leerlingengegevens registreren.....	42
4.2.4.	Werking van het Schoolloket: leerlingengroepen aanmaken.....	45
4.2.5.	Werking van het Schoolloket: het toetsverslag invullen.....	45
4.2.6.	Ervaringen en percepties van toetscoördinatoren met betrekking tot het Schoolloket.....	45
4.2.7.	Feedback van de medewerkers van de helpdesk op het Schoolloket.....	46
4.3.	LEERID.....	46
4.4.	TECHNISCHE VOORBEREIDING VAN DE TOETSAFNAME.....	47
4.5.	INHOUDELIJKE VOORBEREIDING OP DE TOETSAFNAME: VERDELING VAN DIEPTETHEMA'S OVER SCHOLEN.....	48
4.6.	KENNISMAKINGSTOETS.....	49
4.7.	ACTIEPUNTEN VOOR DE TOETSAFNAME 2025.....	50
5.	TOETSAFNAME (24 APRIL – 16 MEI 2024).....	52
5.1.	ALGEMEEN.....	52
5.2.	ALGEMENE PROBLEMEN TIJDENS DE TOETSAFNAME.....	55
5.2.1.	Toegankelijkheid van het toetsplatform.....	55
5.2.2.	DDOS-aanvallen op het toetsplatform.....	55
5.2.3.	LeerID.....	56
5.2.4.	Vastgestelde bugs in het toetsplatform.....	56
5.3.	SPECIFIEKE PROBLEMEN TIJDENS DE TOETSAFNAME.....	56
5.4.	EVALUATIE VAN DE GEBRUIKSVRIENDELIJKHEID VAN HET TOETSPLATFORM DOOR DE EINDGEBRUIKER.....	58
5.4.1.	Navigatie.....	58
5.4.2.	Vraagtypes.....	59
5.4.3.	Hulpmiddelen.....	59
5.4.4.	Digitaal toetsen.....	62
5.5.	INHOUDELIJKE OPMERKINGEN BIJ DE TOETSEN.....	62
5.5.1.	Toetsvragen.....	62
5.5.2.	Leerlingenvragenlijst.....	64
5.5.3.	Toetsduur.....	65
5.6.	ONDERSTEUNING VANUIT DE HELPDESK.....	66
5.6.1.	Werking van helpdesk.....	66
5.6.2.	Bereik.....	69
5.7.	ACTIEPUNTEN VOOR DE TOETSAFNAME 2025.....	72

6.	VERWERKING VAN DE TOETSRESULTATEN TOT FEEDBACK (APRIL 2024 – SEPTEMBER 2024)	75
6.1.	INLEIDING	75
6.1.1.	Wat staat in het decreet?	75
6.2.	WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUW VOOR FEEDBACK	77
6.2.1.	Analyseproces gegevensverwerking toetsantwoorden en psychometrische analyses	77
6.2.2.	Analyseproces gecontextualiseerde feedback	79
6.2.3.	Ontwerpprincipes feedbackinstrumenten	81
6.3.	BESCHRIJVING VAN HET PROCES VAN LEERLINGFEEDBACK, KLASSENRAADFEEDBACK (21 JUNI 2024) EN SYSTEEMFEEDBACK (24 JUNI 2024)	82
6.3.1.	Individuele feedback: feedbackfiches voor leerlingen en ouders	82
6.3.2.	Klassenraadfeedback: overzichtsdokument van individuele feedbackfiche	83
6.3.3.	Systeemfeedback: factsheet	84
6.3.4.	Technische beschrijving van het proces	84
6.3.5.	Evaluatie van de individuele feedback en klassenraadfeedback door de onderwijsverstrekkers	85
6.3.6.	Evaluatie van de individuele feedback door de ouders	86
6.4.	BESCHRIJVING VAN SCHOOLFEEDBACK	86
6.5.	TOETSINZAGE 2024	88
6.6.	ACTIEPUNTEN VOOR DE TOETSAFNAME 2025	89
7.	BELEIDSDISCUSSIES IN DE CONTEXT VAN DE VLAAMSE TOETSEN 2024	91
7.1.	BESCHRIJVING VAN DE ROL EN WERKING VAN DE STUURGROEP CENTRALE TOETSEN IN ONDERWIJS	91
7.2.	BELEIDSDISCUSSIE BINNEN STUURGROEP: CESUURBEPALING	92
7.3.	BELEIDSDISCUSSIE BINNEN STUURGROEP: FEEDBACKINSTRUMENTEN	94
7.4.	BELEIDSDISCUSSIE BINNEN STUURGROEP: LEERLINGENVRAGENLIJST	96
7.5.	KORTE BESPREKING VAN DE ANDERE BELEIDSDISCUSSIES IN DE STUURGROEP	97
7.6.	STEUNPUNT: GEPLANDE VERDIEPENDE ANALYSES	98
7.7.	ACTIEPUNTEN VOOR DE TOETSAFNAME 2025	98
8.	CONCLUSIES	99
9.	BIJLAGES	105

1. BELEIDSSAMENVATTING

In het decreet over de Vlaamse toetsen staat ingeschreven dat het proces van de eerste toetsafname (2024) moet worden geëvalueerd, net zoals dat voor de kalibratieafname (2023) is gebeurd. Deze procesevaluatie kijkt kritisch naar het proces van de toetsafname 2024 vanuit het perspectief van de eindgebruiker: scholen en leerlingen. De doelstelling is de formulering van actiepunten voor de toetsafname in 2025. Deze actiepunten situeren zich op communicatief, inhoudelijk en technisch vlak. Dit maakt dat er aandacht is voor wat goed is verlopen, maar vooral ook gefocust wordt op waar nog verbeteringen mogelijk zijn. De procesevaluatie maakt hiervoor gebruik van een grote variatie aan bronnen, waaronder perspectieven van scholen en onderwijsverstrekkers. De procesevaluatie werd geschreven door het Departement Onderwijs en Vorming en het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs, dat in opdracht van de Vlaamse Overheid de Vlaamse toetsen mogelijk maakt. Het voorliggende document is besproken met een stuurgroep van stakeholders die de werking van het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs opvolgt. In die stuurgroep werden inhoudelijke discussies gevoerd over onder meer over de cesuurbepaling, de verschillende feedbackinstrumenten en de leerlingenvragenlijst. Daarnaast is de stuurgroep ook de plaats waar de wetenschappelijke rapporten van het Steunpunt worden besproken. De werking van de stuurgroep vormt evenwel geen onderdeel van de procesevaluatie.

5

In wat volgt, worden de belangrijkste resultaten van de procesevaluatie besproken.

Informereren

Er werd in schooljaar 2023-2024 veelvuldig en via verschillende kanalen met scholen gecommuniceerd. Er werd eveneens ingezet op ondersteuning van scholen door middel van informatiemomenten en digitale duiding. De communicatie werd gedurende het schooljaar opgevolgd en waar nodig bijgestuurd. Uiteindelijk werden alle scholen bereikt waar Vlaamse toetsen werden afgenomen. Het grootste punt van feedback van de scholen was dat ze de informatie versnipperd en via verschillende kanalen hebben ontvangen. De vaststellingen hierover werden meegenomen in de 11 actiepunten die werden geformuleerd.

Administratieve en praktische voorbereiding

De Vlaamse toetsen zijn volledig digitaal. Bijgevolg zijn ook alle componenten van de Vlaamse toetsen digitaal. De administratieve voorbereiding op de toetsafname gebeurde via het Vlaamse toetsen Schoolloket. Via dit loket kon een door de school aangeduide toetscoördinator (1) de toetsmomenten raadplegen, (2) bepaalde leerlingengegevens registeren (bv. vrijstellingen,

hulpmiddelen), (3) schoolspecifieke leerlingengroepen aanmaken en, na de toetsafname, (4) het toetsverslag invullen. Toetscoördinatoren gaven inhoudelijke, technische en communicatieve feedback die werd omgezet in 12 actiepunten en wordt meegenomen in de verdere ontwikkeling van het Schoolloket.

Leerlingen konden van 11 maart tot en met 23 april op het digitale toetsplatform een kennismakingstoets maken die hen vertrouwd maakt met het digitaal platform, de vraagtypes en hulpmiddelen. Uit de cijfers blijkt dat minstens 88% van de leerlingen in die periode in het toetsplatform inlogde.

Toetsafname

De eigenlijke toetsafname liep van 24 april tot en met 16 mei 2024. In totaal legden leerlingen in het lager onderwijs 276.656 toetsen op het toetsplatform af. Het ging daarbij om twee toetsen voor de volledige populatie (+/- 69.000 leerlingen) en telkens twee toetsen voor de helft van de populatie (+/- 34.500 leerlingen). In het secundair onderwijs werden 217.700 toetsen afgelegd. Ook hier waren er twee toetsen voor de volledige populatie (+/- 60.000 leerlingen in de A-stroom en +/- 13.000 leerlingen in de B-stroom) en een toets voor een deel van de populatie (+/- 12.000 leerlingen in de A-stroom en 3.150 in de B-stroom). Met uitzondering van enkele scholen, nam het volledige Vlaamse onderwijsveld deel met hun leerlingen.

6

Er waren zowel algemene als schoolspecifieke problemen tijdens de periode van de toetsafname. Het toetsplatform was op de eerste dag een uur onbereikbaar. Alle scholen die een toetsafname gepland hadden de eerste dag kregen de kans om met hun leerlingen de toetsen opnieuw af te leggen. Overige technische problemen bleven beperkt tot leerling- of schoolniveau en hadden in geen enkel geval nog impact op systeemniveau. Scholen werden in elk geval ondersteund door een helpdesk (1700). Deze vaststellingen gaven aanleiding tot technische bijstellingen. Scholen bezorgden daarnaast ook uitgebreide inhoudelijke feedback op de toetsafname, bijvoorbeeld over de beschikbare hulpmiddelen, de toetsvragen en de toetsduur. De technische vaststellingen en inhoudelijke feedback boden inspiratie voor 16 actiepunten richting de toetsafname 2025.

Analyse en feedback

Leerlingen krijgen geen cijfer op de Vlaamse toetsen zoals bij een klassieke toets of een examen, maar een vaardigheidsscore. Op basis van complexe statistische analyses wordt beschreven in welke mate de leerlingen de getoetste vaardigheden beheersen. Er wordt feedback gegenereerd op individueel niveau (fiches voor leerlingen met hun eigen resultaten), klassenraadniveau (een

overzichtsdocument met de niveaus van leerlingen in een lesgroep), schoolniveau (een feedbackdashboard met de resultaten van de school, gecontextualiseerd volgens leerlingenkenmerken) en systeemniveau (een factsheet met de verdeling over de vaardigheidsniveaus voor lager en secundair onderwijs en de mate waarin de eindtermen bereikt worden in het tweede jaar secundair onderwijs).

Alle technische processen om deze verschillende vormen van feedback te genereren zijn gelopen zoals vooropgesteld. De feedback werd opgeleverd op de afgesproken deadlines (21 juni 2024 voor de leerling-, klassenraad- en systeemfeedback en 30 september 2024 voor de schoolfeedback). Op basis van vaststellingen tijdens het genereren van de feedback en lopend gebruikersonderzoek worden de feedbackinstrumenten en de wijze waarop deze werden bezorgd verder bijgestuurd. Hiervoor zijn 9 actiepunten geformuleerd.

Algemeen kunnen we concluderen dat alle fases van de toetsafname 2024 vlot zijn verlopen.

2. INLEIDING

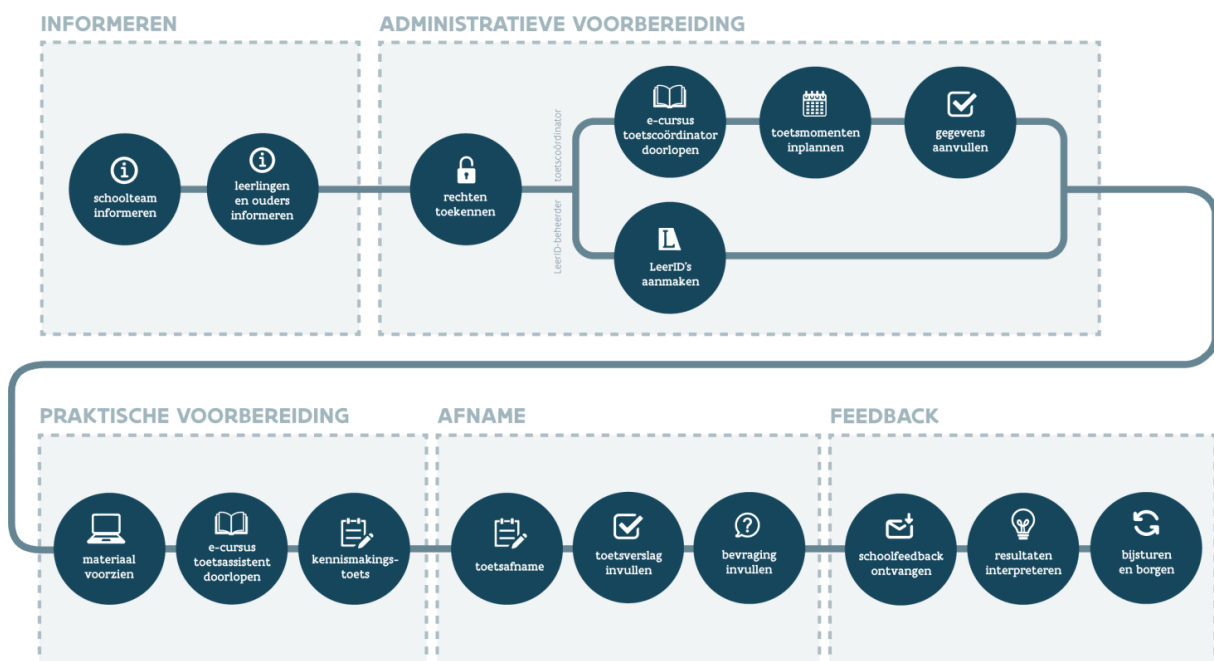
2.1. VOORWERP EN DOEL VAN DE PROCES-EVALUATIE

In het [decreet](#) over de Vlaamse toetsen in onderwijs wordt in artikel 8 en artikel 15 'onmiddellijk na de eerste toetsafname een procesevaluatie van de eerste toetsafname' ingeschreven. Deze volgt op de procesevaluatie die na de kalibratieafname in 2023 moest worden afgenomen (zie [hier](#) voor het resultaat).

2.1.1. Wat is het doel van de procesevaluatie?

De procesevaluatie heeft als doel om het proces van de toetsafname kritisch te beschrijven en om actiepunten te formuleren voor de toetsafname in 2025. Het is dus tegelijk een terugblik op het gelopen traject en een vooruitblik op het toekomstige traject. Waar relevant vertrekken we daarbij van de *lessons learned* uit de procesevaluatie 2023.

De procesevaluatie kijkt naar de toetsafname 2024 vanuit het perspectief van de eindgebruiker (scholen en leerlingen). Om die reden is de procesevaluatie opgebouwd aan de hand van de verschillende fases die scholen tijdens deze toetsafname hebben doorlopen, eerder dan aan deadlines van het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs of de Vlaamse Overheid. We vertrekken daarbij van het stappenplan zoals weergegeven in Figuur 1.



Figuur 1: stappenplan van de toetsafname 2024

Voorafgaand aan de toetsafname werd aan dit stappenplan een tijdslijn toegevoegd en aan scholen bezorgd (zie bijlage 1). Daarin staat in meer detail wat op welk moment van scholen werd verwacht en worden de verschillende IT-componenten benoemd.

De Vlaamse toetsen zijn onder andere bedoeld als een instrument voor kwaliteitszorg op de verschillende niveaus (microniveau: scholen, mesoniveau: pedagogische begeleidingsdiensten en onderwijsinspectie, macroniveau: overheid, onderwijsverstrekkers en Steunpunt). De actiepunten in deze procesevaluatie zijn bedoeld om de toetsafname in 2025 sterker, procedureel vlotter en praktisch zo haalbaar mogelijk te maken voor leerlingen en scholen.

2.1.2. Wat maakt geen onderdeel uit van deze procesevaluatie?

Gezien de focus van de procesevaluatie (2.1.1), zitten heel wat zaken niet in scope. We beschrijven deze kort en geven aan of en op welke manier deze worden geëvalueerd.

Begin 2021 werd een steunpunt voor de Vlaamse toetsen opgericht. Het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs (hierna: Steunpunt) kreeg de opdracht om de Vlaamse (toen nog 'centrale') toetsen mee te realiseren en er onderzoek over uit te voeren (zie kerntaken Steunpunt in Figuur 3). De werking van het Steunpunt wordt opgevolgd door een stuurgroep waarin een afvaardiging van alle stakeholders (onderwijsverstrekkers, vakorganisaties, scholierenkoepel, experts, medewerkers van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming) zetelt (zie 7.1 voor meer duiding). Op strategisch niveau keurt de stuurgroep het jaarplan en het jaarverslag van het Steunpunt goed. De hoofdmoot van hun activiteiten betreft advies over principiële, operationele en inhoudelijke keuzes met betrekking tot de Vlaamse toetsen. Bepaalde belangrijke discussies binnen de stuurgroep worden om die reden ook meegenomen in deze procesevaluatie (zie hoofdstuk 7). De werking van de stuurgroep zelf vormt geen onderdeel van deze procesevaluatie.

Deze procesevaluatie bevat ook geen inhoudelijke analyse van de toetsen (inclusief toetsvragen), resultaten (systeemfeedback, gecontextualiseerde feedback, individuele feedback) en verklaringen voor de resultaten. Hiervoor voert het Steunpunt wetenschappelijk onderzoek uit dat in het komende werkingsjaar (2024-2025) zal worden besproken met de stuurgroep. Naast de toetsresultaten gebruikt het Steunpunt hiervoor de data uit het Vlaamse toetsen Schoolloket en de leerlingenvragenlijst, loggingdata, data uit de administratieve databanken van de overheid en zelf verzamelde data via gebruikersonderzoeken. Voor de volledigheid voegen we toe dat de resultaten en aanbevelingen die uit deze wetenschappelijke analyses en onderzoeken voortkomen,

ook zullen bijdragen aan een optimalisering van de Vlaamse toetsen en het afnameproces. Ze vormen alleen geen onderdeel van dit document.

Deze procesevaluatie is, zoals boven aangegeven, vooral geschreven vanuit het perspectief van de eindgebruiker (scholen en leerlingen) en verbeteringen vanuit hun perspectief. Een eindgebruiker ziet niet hoe data uit verschillende bronnen worden samengevoegd of hoe data op een beveiligde manier van het toetsplatform naar het dataplatform worden getransfereerd. De evaluatie van de wijze waarop de datastromen tussen de verschillende IT-modules lopen en welke verbeterpunten mogelijk zijn, wordt om die reden niet meegenomen in deze procesevaluatie.

Deze procesevaluatie is tot slot geen evaluatie van het Steunpunt zelf. Deze evaluatie zal worden uitgevoerd door een commissie die door de minister wordt samengesteld.

2.2. WIE IS BETROKKEN BIJ DE VLAAMSE TOETSEN?

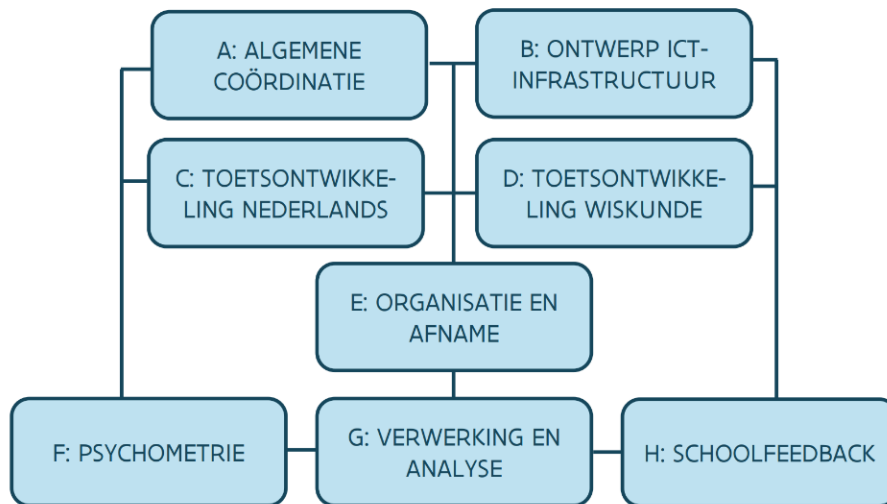
De Vlaamse toetsen worden mogelijk gemaakt door een partnerschap tussen de overheid, de academische wereld en de private sector.

Voor de **Vlaamse Overheid** is het Departement Onderwijs en Vorming (hierna: Departement) de trekker van het project. Het Departement is verantwoordelijk voor de voorbereiding, uitvoering en opvolging van het beleidsproject Vlaamse toetsen. Hiervoor is binnen de afdeling Strategie en Kennis een team Vlaamse toetsen samengesteld. Dit team werkt binnen het Departement nauw samen met het team data van dezelfde afdeling, het team Communicatie van de afdeling Communicatie, het team LeerID van het Kenniscentrum Digisprong en de afdelingen Financiën en ICT en Leerplicht. Lees [hier](#) of [hier](#) meer over het Departement Onderwijs en Vorming. Er wordt ook intern afgestemd met de andere entiteiten van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming, onder meer op het vlak van ICT en de eindtermen. Lees [hier](#) meer over het beleidsdomein Onderwijs en Vorming.

Voor dit project werkt het Departement Onderwijs en Vorming samen met [Digitaal Vlaanderen](#) (zie ook [hier](#)), zijnde voor het gebruik van ICT-toepassingen (ACM/IDM) en een samenwerking met [1700](#), een informatiedienst van de Vlaamse overheid.

Het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs is de **academische partner** in dit project. Het Steunpunt bestaat uit een consortium van alle Vlaamse universiteiten (Universiteit Gent, Vrije

Universiteit Brussel, Katholieke Universiteit Leuven, Universiteit Hasselt, Universiteit Antwerpen) en twee hogescholen (Artesis Plantijn Hogeschool en Arteveldehogeschool). Samen vormen ze een multidisciplinair team van onder andere vakinhoudelijke experts Nederlands en wiskunde, leraren(opleiders), psychometrici, pedagogen en data-analisten. Het team werkt samen in acht werkdomeinen (zie Figuur 2). Het Steunpunt heeft vijf kerntaken (zie Figuur 3)



Figuur 2: werkdomeinen van het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs



Figuur 3: kerntaken van het Steunpunt

De partners uit de **private sector** bestaan uit de consultants die de verschillende IT-componenten hebben ontwikkeld (zie Figuur 5 in 2.5). De grootste partner uit de private sector is de leverancier van het toetsplatform waarop leerlingen hun toetsen afleggen. Dit toetsplatform ([assessmentQ van Televic Education](#)) is een zogenaamde SaaS (Software as a Service) die is geïntegreerd met de andere IT-componenten en die een licentiekost per sessie omhelst.

Voor de volledigheid geven we mee dat de Vlaamse toetsen in eerste orde door de drie bovenstaande actoren worden gefaciliteerd. De stuurgroep centrale toetsen in onderwijs, de onderwijsverstrekkers en de onderwijsinspectie helpen deze mee faciliteren (zie ook hoofdstuk 7).

Uiteindelijk worden de Vlaamse toetsen gerealiseerd door de inzet van alle erkende Vlaamse scholen in het leerplichtonderwijs.

2.3. BELEIDSCONTEXT VLAAMSE TOETSEN

Het [decreet over de Vlaamse toetsen](#) in het onderwijs werd op 28 april 2023 goedgekeurd in het Vlaams parlement. De Vlaamse toetsen hebben als doel om de onderwijskwaliteit te versterken en te monitoren. Ze moeten toelaten om snel, systematisch en gedetailleerd te weten welke de ontwikkelingen zijn qua leerlingresultaten in een aantal basisvakken in alle scholen. Het decreet verankert de Vlaamse toetsen in het decreet basisonderwijs, in de Codex Secundair Onderwijs en in het kwaliteitsdecreet.

Het regelt:

- wat, bij welke leerlingen wordt getoetst. De Vlaamse toetsen zijn, mits uitzonderingen, verplicht voor alle leerlingen. De toetsen focussen in eerste instantie op Nederlands (begrijpend lezen, schrijven, grammatica) en wiskunde;
- wat het doel is van de Vlaamse toetsen op vier niveaus: systeemniveau, schoolniveau, leerlingengroepniveau en leerlingniveau. Hieronder valt eveneens het verbod op het communiceren of openbaar maken van resultaten van scholen, om op die manier rankings te vermijden;
- hoe persoonsgegevens worden verwerkt.

De praktische organisatie van de toetsen werd gedelegeerd naar de Vlaamse regering. Het [Besluit van de Vlaamse Regering](#) werd op 12 januari 2024 goedgekeurd. Het besluit regelt een aantal organisatorische zaken nodig voor het goede verloop van de Vlaamse toetsen (timing van de Vlaamse toetsen, rol van de toetscoördinator, concept van inhaalmomenten), voor de verzameling van leerlinggegevens en voor de uitoefening van het recht op inzage. De toetsen worden op een zo gestandaardiseerd mogelijke manier afgenomen om de validiteit van de resultaten te garanderen.

Over dit besluit werd het advies ingewonnen van de Gegevensbeschermingsautoriteit en van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens. Het werd ook voor onderhandelingen voorgelegd aan de sociale partners en voor advies aan de Raad van State.

De Vlaamse toetsen werden door het Vlaams Parlement opgevolgd in de Commissie voor Onderwijs (schriftelijke vraag 306 (2024); vraag om uitleg 1199, 1208, 1661 en 1667 (2024)).

2.4. DE KENMERKEN VAN DE VLAAMSE TOETSEN

De Vlaamse toetsen voldoen aan vier krachtlijnen (zie Figuur 4): ze zijn (1) betekenisvol, (2) toegankelijk, (3) betrouwbaar en valide en (4) digitaal en adaptief. Dat betekent dat de toetsen (1) zo motiverend mogelijk worden opgesteld door aan te sluiten bij levensechte en authentieke situaties waarin leerlingen taal en wiskunde gebruiken en (2) zo toegankelijk worden opgesteld door principes van *Universal Design for Assessment* toe te passen en ondersteunende hulpmiddelen te voorzien wanneer nodig. Verder is het zo dat de finale toetsen zijn gebaseerd op (3) wetenschappelijke analyses die de betrouwbaarheid en validiteit van de toetsvragen nagaan, en waarbij ook aandacht is voor eerlijkheid van toetsvragen voor bepaalde groepen leerlingen. De toetsen zijn, tot slot, (4) digitaal en adaptief. De digitale aanpak biedt de nodige voordelen in functie van een vlotte verwerking van de data gezien de schaal waarop de toetsen worden afgenomen. Bovendien maakt digitaal toetsen adaptiviteit mogelijk, waarbij leerlingen toetsvragen krijgen die aansluiten bij hun niveau. De vier krachtlijnen waaraan de Vlaamse toetsen voldoen worden weergegeven in Figuur 4 en worden uitgebreider toegelicht in de [visietekst](#) van het Steunpunt, de valorisatietekst over de toetsen [leesbegrip](#) en de valorisatietekst over de toetsen [wiskunde](#).

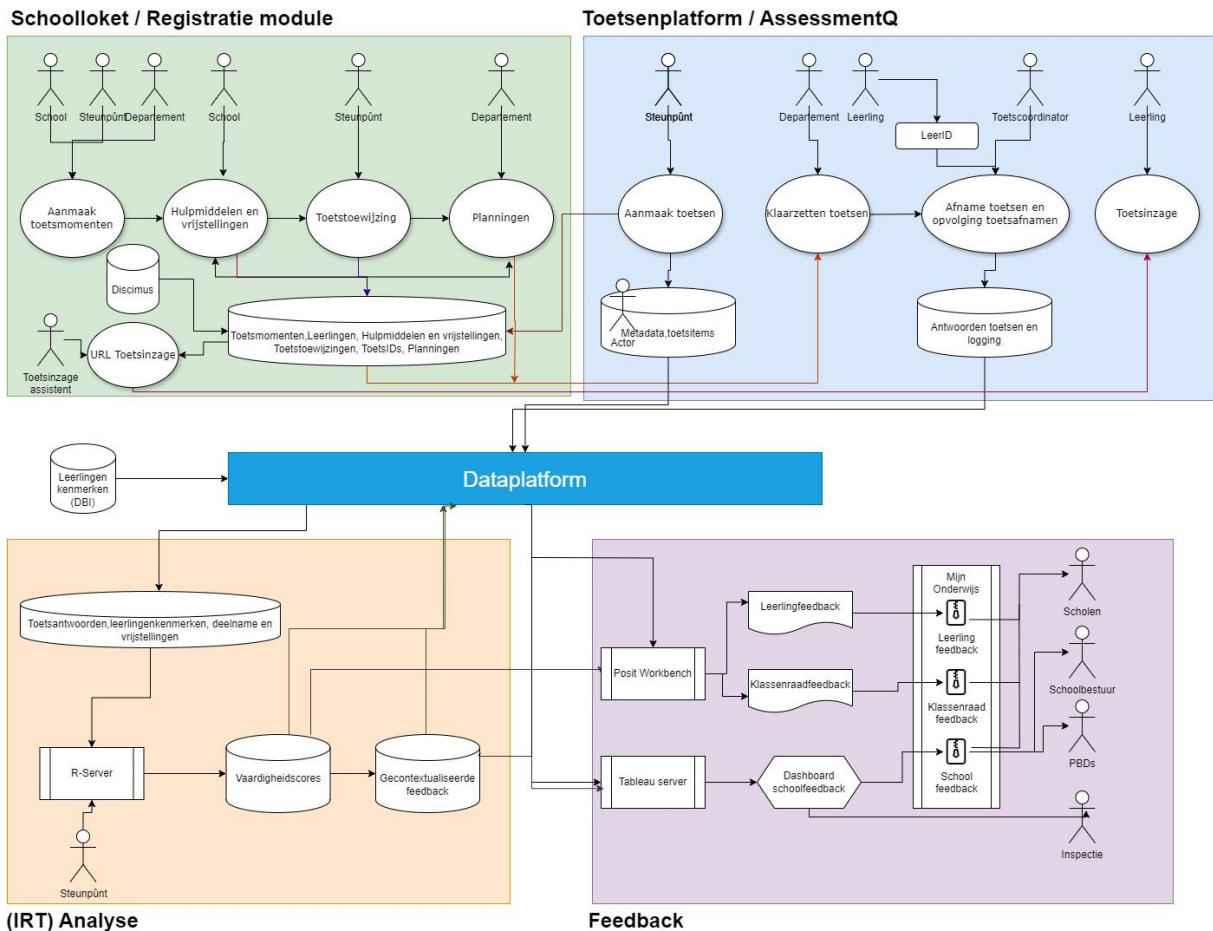


Toetsen voor onderwijsontwikkeling

Figuur 4: krachtlijnen van de Vlaamse toetsen

2.5. IT-COMPONENTEN VAN DE VLAAMSE TOETSEN

Alle componenten van de Vlaamse toetsen zijn digitaal. In onderstaande schema wordt beknopt de volledige IT-ketting van de toetsafname getekend (zie Figuur 5).



(IRT) Analyse Feedback
 Figuur 5: schema van de IT-ketting van de Vlaamse toetsen

We beschrijven hieronder kort de verschillende componenten;

Discimus: Via Discimus wisselen de scholen, internaten, academies, centra voor deeltijds onderwijs en syntra's op een snelle en veilige manier leerlingengegevens uit met het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI). Deze uitwisseling gebeurt constant. Wijzigingen aan leerlingengegevens in het eigen schooladministratiepakket worden automatisch toegevoegd of veranderd in de databank van het agentschap. Discimus wordt voor de Vlaamse toetsen gebruikt om bepaalde informatie op te halen.

Databank Beleidsinformatie: De Databank Beleidsinformatie (DBI) is een centrale databank van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming die gebruikt wordt voor informatiedoeleinden. Het omvat gegevens over lerenden en personeelsleden van het Vlaamse onderwijs. DBI wordt beheerd door het Departement onderwijs en Vorming en omvat administratieve gegevens afkomstig van AGODI, AHOVOKS en Syntra Vlaanderen.

Registratiemodule (Vlaamse toetsen Schoolloket): via deze registratiemodule kan een school de administratieve opvolging doen van de toetsafname: de toetscoördinator vindt hier de toetsmomenten terug, kan registreren welke leerlingen deelnemen aan de toetsen, enzovoort. Daarnaast wordt deze module ook gebruikt om digitale informatie uit te wisselen tussen de overheid en het Steunpunt.

ACM/IDM: dit is het Toegangs- (ACM) en Gebruikersbeheer (IDM) van de Vlaamse overheid waarmee toepassingen (bv. de registratiemodule) zijn beveiligd.

LeerID (LeerID Schoolloket): dit is de single sign-on oplossing die ontwikkeld werd door de Vlaamse overheid. Alle leerlingen uit het leerplichtonderwijs kunnen via de school een LeerID-account verkrijgen. Leerlingen kunnen uitsluitend deelnemen aan de Vlaamse toetsen via LeerID.

Toetsplatform (assessmentQ): voor de Vlaamse toetsen wordt het toetsplatform assessmentQ van Televic Education gebruikt. Dit platform bestaat uit een gebruikersmodule waarin leerlingen toetsen kunnen afleggen en een beheermodule waarin toetsen kunnen opgesteld worden, de toetsafname kan opgevolgd worden, het platform kan geconfigureerd worden.

Dataplatform: op dit platform wordt alle data van de Vlaamse toetsen gepseudonimiseerd bewaard.

POSIT-server: via deze server kan het Steunpunt analyses uitvoeren op alle data en bijvoorbeeld vaardigheidsniveaus berekenen.

Mijn Onderwijs: dit is een platform voor schooldirecties en administratieve medewerkers waarbij alle persoonlijke communicatie van het Vlaams Ministerie van Onderwijs & Vorming met een individuele school gedeeld wordt.

In deze procesevaluatie worden enkel het Vlaamse toetsen Schoolloket en het toetsplatform geëvalueerd. Deze toepassingen worden exclusief voor de Vlaamse toetsen gebruikt. Het LeerID Schoolloket en Mijn Onderwijs zijn IT-toepassingen waar de Vlaamse toetsen een van de afnemers zijn. We beschrijven in dit verband enkel de vaststellingen. De andere IT-toepassingen zijn, zoals aangegeven in sectie 2.1.2, niet zichtbaar voor de eindgebruiker en vallen buiten de scope van deze evaluatie.

2.6. BRONNEN VOOR DE PROCES-EVALUATIE

De procesevaluatie put uit alle informatie en data die de afgelopen maanden werd verzameld in het kader van de toetsafname 2024. We lijsten hieronder de verschillende bronnen op, geordend volgens actor(en) die de bronnen hebben opgemaakt.

2.6.1. Bronnen vanuit het onderwijsveld

Toetsverslag

In het toetsverslag registreerden toetscoördinatoren per vestigingsplaats en per afnamemoment de algemene problemen (die de hele groep troffen) en de individuele problemen (die één of enkele leerlingen troffen). Zowel voor algemene als voor individuele problemen werden enkele keuzeopties aangeboden op basis van veelvoorkomende problemen (bv. lawaaihinder, computerproblemen, ziekte) en was er een vrij invulveld bij de optie 'andere' waarbij toetscoördinatoren in 100 tekens het probleem konden duiden. Bij individuele problemen diende de toetscoördinator ook telkens een leerling aan het probleem te koppelen. Het toetsverslag werd in totaal door **1973 instellingen** (van de 3640; 54%) ingevuld.

Bevraging toetscoördinatoren

Toetscoördinatoren konden na de afname een korte bevraging invullen. Deze bevraging peilde naar hun taaklast, hun ervaring met de verschillende platformen en de communicatie tijdens de administratieve voorbereidingsfase (website, stappenplan, e-cursus, Vlaamse toetsen Schoolloket, e-mailcommunicatie). De bevraging werd in totaal door **1.651 toetscoördinatoren** (30%) ingevuld.

Observaties vanuit de onderwijsverstrekkers

De onderwijsverstrekkers hebben als lid van de stuurgroep gezamenlijke input voor de procesevaluatie aan het Departement bezorgd (zie bijlage 2).

2.6.2. Bronnen vanuit het partnerschap (overheid, Steunpunt, private sector)

Vaststellingen op basis van de samenwerking tussen de partners

De samenwerking tussen de verschillende partners leidde tot een stroom documenten voor de stuurgroep. Deze documenten en verslagen vormen een bron voor deze procesevaluatie.

Databronnen vanuit de verschillende IT-modules

Beschikbare (log)data uit de verschillende IT-modules (zie 2.4) worden gebruikt voor deze procesevaluatie. Deze data geven inzicht in het gebruik en functioneren van de verschillende modules.

Observaties tijdens de afname

Tijdens de afnameperiode (24 april – 16 mei) observeerden verschillende medewerkers van het Steunpunt de afnames in een aantal scholen, zoals bepaald in het jaarplan (operationele doelstelling E.1.2 van het jaarplan 2024). Deze observaties gebeurden gericht, aan de hand van een observatiefiche die focuste op (1) de ervaring van de leerlingen met het toetsplatform en de hulpmiddelen, (2) eventuele problemen die zich voordeden tijdens de afname en (3) de feedback van leerkrachten en leerlingen op de organisatie en afname van de toetsen (zie bijlage 3 voor een voorbeeld van de observatiefiche). In totaal werden **29 observatiefiches** ingevuld: 16 fiches voor observaties in het lager onderwijs en 13 voor het secundair onderwijs.

Vaststellingen op basis van de helpdesk (eerste en tweede lijn)

Scholen konden tijdens de voorbereiding, organisatie en afname van de toetsen contact opnemen met een helpdesk. Telefonische vragen werden gelogd en schriftelijke vragen via de mailbox en het webformulier werden op een veilige server bewaard.

17

Voorafgaand aan de toetsafname werden alle deelnemende scholen, in opdracht van de minister, gecontacteerd om na te gaan of zij klaar waren voor een vlotte afname en of zij nog praktische vragen hadden. In eerste instantie werden alle scholen gecontacteerd. In tweede instantie werden scholen die aangaven nog niet klaar te zijn, teruggebeld. Beide gesprekken werden gevoerd aan de hand van een bescrypt. De opdrachtnemer, de informatiedienst 1700, rapporteerde hierover aan de opdrachtgever. Ook deze informatie werd, waar relevant, verwerkt in deze procesevaluatie.

2.6.3. Bronnen vanuit de doelgroep

De Vlaamse Scholierenkoepel (VSK) heeft in april en mei een bevraging uitgevoerd bij 1.255 leerlingen tweede jaar secundair onderwijs die deelnamen aan de Vlaamse toetsen. Zij kwamen uit minstens 27 verschillende secundaire scholen (zie bijlage 4).

De ouderkoepels (GO! ouders, KOOGO en VCOV) hebben een bevraging uitgevoerd bij 1.507 ouders. 1.428 ouders daarvan hebben een kind in het vierde leerjaar basisonderwijs of tweede jaar

secundair onderwijs. 79 ouders hiervan hebben een kind dat waarschijnlijk niet heeft deelgenomen aan de Vlaamse toetsen (bv. leerlingen met een individueel aangepast curriculum, leerlingen in het buitengewoon onderwijs, anderstalige nieuwkomers). In bijlage 5 kan dit rapport teruggevonden worden.

2.7. OPBOUW VAN DE PROCES-EVALUATIE

In deze procesevaluatie komen eerst de beleidssamenvatting (hoofdstuk 1) en de inleiding (hoofdstuk 2) aan bod. Vanaf hoofdstuk 3 volgen we het stappenplan van de volledige periode van de toetsafname (zie Figuur 1). Hoofdstuk 3 bespreekt het informeren over de Vlaamse toetsen. We beschrijven de communicatiekanalen (sectie 3.1), de ondersteunende materialen (sectie 3.2) en de tussentijdse evaluatie en bijsturing van de communicatie (sectie 3.3). Vervolgens bespreken we de ervaringen van de onderwijsverstrekkers, scholen en ouders (sectie 3.4). We eindigen met actiepunten voor de afname van 2025 (sectie 3.5).

In het vierde hoofdstuk wordt de administratieve en praktische voorbereiding van de toetsafname besproken. Het gaat daarbij over de rol van de toetscoördinator (sectie 4.1), het Vlaamse toetsen Schoolloket (sectie 4.2), LeerID (sectie 4.3), de technische (sectie 4.4) en inhoudelijke voorbereiding (sectie 4.5) op de toetsafname en de kennismakingstoets (sectie 4.6). Ook hier worden actiepunten geformuleerd (sectie 4.7).

In het vijfde hoofdstuk wordt de eigenlijke toetsafname besproken. In een eerste sectie (5.1) worden een aantal kerncijfers besproken. Vervolgens worden algemene (sectie 5.2) en specifieke (sectie 5.3) problemen tijdens de toetsafname besproken. Sectie 5.4 evalueert de gebruiksvriendelijkheid van het toetsplatform. Sectie 5.5 bespreekt de inhoudelijke opmerkingen bij de toetsen. Een laatste inhoudelijke sectie bespreekt de ondersteuning vanuit de helpdesk (sectie 5.6). Het hoofdstuk eindigt met actiepunten voor 2025 (sectie 5.7).

Het zesde hoofdstuk beschrijft de verwerking van de toetsresultaten tot feedback. Na een algemene inleiding over feedback (sectie 6.1) en de wetenschappelijke onderbouw voor de feedback bij de Vlaamse toetsen (sectie 6.2) wordt ingegaan op de individuele feedback, klassenraadfeedback, systeemfeedback (sectie 6.3), en de gecontextualiseerde schoolfeedback (sectie 6.4). We bespreken vervolgens de toetsinzage 2024 (sectie 6.5) en besluiten het hoofdstuk met een aantal actiepunten (6.6).

Hoofdstuk zeven bespreekt de belangrijkste inhoudelijke beleidsdiscussies over de Vlaamse toetsen 2024, zoals deze binnen de stuurgroep Centrale Toetsen in Onderwijs (hierna: stuurgroep) zijn gevoerd. Deze discussies zijn immers ook relevant in de context van verbeterpunten voor de toetsafname 2025. Eerst wordt de werking van de stuurgroep toegelicht (sectie 7.1). Vervolgens worden de cesuurbepaling (sectie 7.2), de feedback (sectie 7.3) en de leerlingenvragenlijst (sectie 7.4) besproken. Daarnaast worden een aantal andere beleidsdiscussies in de stuurgroep toegelicht (sectie 7.5) en wordt vooruitgeblikt op de verdiepende wetenschappelijke analyses die het Steunpunt plant over de onderdelen van deze toetsafname (sectie 7.6). Er worden, gelet op het onderwerp van deze procesevaluatie, geen aanbevelingen ten aanzien van de stuurgroep geformuleerd (sectie 7.7).

In het achtste en laatste hoofdstuk formuleren we conclusies. In de bijlage (hoofdstuk 9) worden de belangrijkste outputcijfers en achtergrondinformatie met betrekking tot de Vlaamse toetsen gebundeld.

Wanneer het relevant was voor de toetsafname 2024, maken we de koppeling met de actiepunten uit de procesevaluatie 2023. Daarbij worden de aandachtspunten uit de procesevaluatie van 2023 opnieuw geformuleerd, evenals de manier waarop daaraan tegemoet gekomen is in 2024. Actiepunten van 2023 die niet meer relevant waren voor de toetsafname 2024 werden niet hernomen. Deze evaluatie kwam tot stand in een samenwerking tussen het Departement Onderwijs en Vorming en het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs. Een ontwerpversie werd besproken met de stuurgroep op 11 oktober 2024.

We merken tot slot op dat in deze procesevaluatie meestal de term school wordt gebruikt omwille van de leesbaarheid. De term 'school' vervangt noch het juridisch juiste begrip 'instellingsnummer' noch 'vestigingsplaats'. Het instellingsnummer is hoe 'scholen' gekend zijn in de administratieve databanken.

3. INFORMEREN OVER DE VLAAMSE TOETSEN (MEI 2023 – SEPTEMBER 2024)

Deze fase betreft het informeren van de verschillende doelgroepen met betrekking tot de Vlaamse toetsen. Deze fase gaat gedeeltelijk vooraf aan de eigenlijke toetsafname maar loopt ook tijdens en na de toetsafname verder. Alle vormen van communicatie worden hier samen genomen.

3.1. BESCHRIJVING VAN DE COMMUNICATIEKANALEN

Leerlingen, ouders en scholen werden op verschillende manieren geïnformeerd over de Vlaamse toetsen.

Het centrale informatiepunt voor scholen, leerlingen, ouders en het brede publiek was de website www.vlaamsetoetsen.be. Deze website werd doorheen het schooljaar 2023-2024 gaandeweg aangevuld met informatie van zodra deze beschikbaar was. Het gaat hier bijvoorbeeld over informatie over de rol van toetscoördinator en toetsassistent op scholen (Besluit van de Vlaamse Regering van 12 januari 2024 over de organisatie van de Vlaamse toetsen), de eigenlijke toetsduur, de volgorde van de toetsen, de leerlingenvragenlijst, de wijze waarop leerlingen en scholen feedback en inzage in de toetsen zullen krijgen, als gevolg van onder meer beslissingen van de minister en de Vlaamse Regering (bijvoorbeeld timing van de Vlaamse toetsen), wetenschappelijke analyses door het Steunpunt en besprekingen in de stuurgroep.

Naast deze website werden er verschillende andere communicatiekanalen gebruikt:

- Het elektronisch platform *Mijn Onderwijs* voor officiële communicatie met scholen;
- De elektronische nieuwsbrief *Schooldirect* voor aankondiging van belangrijke mijlpalen. Deze communicatie werd soms hernomen via sociale media of Klasse;
- Een directe **mailing** naar toetscoördinatoren (voor, tijdens en na de afname), in opvolging van het besluit van de Vlaamse Regering dat toeliet om toetscoördinatoren rechtstreeks te contacteren (artikel 2: 'instructies voor de toetsafname [volgt] die de bevoegde dienst van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming ter beschikking stelt.');
- Een **belcampagne** naar alle scholen (zie 3.3.2);
- Een **communicatiecampagne** richting leerlingen en ouders;
- Een **brochure** over de Vlaamse toetsen verstuurd via Klasse Magazine naar 24.300 abonnees en 8.000 exemplaren voor de lerarenkamers.

Informereren gebeurde eveneens via vormingen. Er werden brede infosessies georganiseerd, zowel fysiek (1, 2) als online (1, 2, 3 en 4). Bovendien was er een samenwerking met de lerarenopleidingen en de AGODI-academie om infosessies te geven aan startende leerkrachten en startende schoolleiders.

Tabel 1 geeft de communicatie-initiatieven weer die relevant zijn voor de procesevaluatie. Het volledige communicatieplan voor het schooljaar 2023-2024 is terug te vinden in bijlage 6. De inhoud van de directe e-mails naar toetscoördinatoren is toegevoegd in bijlage 7.

Datum	Omschrijving	Communicatiekanaal
27/04/23	Online vragenuurtje over de Vlaamse toetsen	Schooldirect, Klasse, website
Mei 2023	Ronde van Vlaanderen: informatiesessie voor schoolleiders basisonderwijs en secundair onderwijs met Vlaamse toetsen als één van de gepresenteerde maatregelen	Schooldirect, Klasse, website
16/05/23	Online publicatie van de toetsmomenten voor scholen (Vlaamse Toetsen Schoolloket)	Schooldirect, website
18/08/23	Lancering van de website voor scholen.	Schooldirect, Klasse, Sociale media
17/10/23	Overleg met de PBD's: informeren over de tijdslijn richting toetsafname	
22/11/23	Webinar: infosessie voor toetscoördinatoren	Schooldirect, Digisprong, sociale media, website
15/12/23	Publicatie over invulling van de toetsmomenten en de toetsduur (<i>na validatie door stuurgroep</i>)	Website, infosessies, directe e-mail naar toetscoördinatoren
08/01/24	Start registratieperiode (vrijstellingen/hulpmiddelen)	Schooldirect, sociale media, website
10/01/24	Studiedag (Steunpunt)	Schooldirect, sociale media, website

12/01/24	Toevoegen introductiefilmpjes en instructiefilmje afname 2024	Website
Januari februari '24	Ronde van de Vlaamse toetsen: fysieke infosessies in alle provincies	Schooldirect, sociale media, website
16/01/24	Verspreiding van de ouderbrief	Schooldirect, website, infosessies
17/01/24	Infosessie voor toetscoördinatoren gewoon onderwijs	Schooldirect, sociale media, website
23/01/24	Publicatie van ondersteunend materiaal voor scholen om te communiceren naar ouders Publicatie op webpagina voor leerlingen en ouders extra info van info over de leerlingenvragenlijst, naar aanleiding van de ouderbrief en de verdere operationele info over de vragenlijst door het Steunpunt	Schooldirect, website
24/01/24	Infosessie voor toetscoördinatoren buitengewoon onderwijs	Schooldirect, website
25/01/24	Verspreiding ouderbrief schrijfoopdracht	Mail naar scholen uit de steekproef
29/01/24	Overleg met de PBD's over de timing van feedback	
27/02/24	Communicatie over verlenging van de registratieperiode	Schooldirect, sociale media, brief via Mijn Onderwijs, website
Maart '24	Infobrochure over de Vlaamse toetsen	Klasse
Maart '24	Publicatie webpagina met technische FAQ, een algemene statuspagina over de ICT-platformen, juridische informatie over de vertrouwelijkheid van de toetsvragen en een extra document aangeboden over veelgestelde vragen tijdens de toetsafname.	Website

11/03/24	Persconferentie: start van de kennismakingstoetsen	
18/03/24	Info naar toetscoördinatoren over de registratieperiode, de kennismakingstoetsen en extra webinar	Directe e-mail naar toetscoördinatoren
18/03/24	Info naar schoolleider	Brief via Mijn Onderwijs
21/03/24	Start van de belcampagne	Telefonisch
26/03/24	Webinar voor toetscoördinatoren (herhaling)	Schooldirect, website
17/04/24	Info naar toetscoördinatoren over start van de afnameperiode	Directe e-mail naar toetscoördinatoren
24/04/24	Technische problemen op het toetsplatform (meer info: zie verder)	Mail naar geïmpacteerde scholen
25/04/24	Technische problemen zijn opgelost	Website
Mei '24	Publicatie webpagina over feedback	Website
17/05/24	Info naar toetscoördinatoren over einde afnameperiode, feedback en de toetsmomenten in 2025	Directe e-mail naar toetscoördinatoren
21/05/24	Invullen toetsverslag	Schooldirect
31/05/24	Publicatie valorisatieteksten voor leerlingen en ouders over leerlingenvragenlijst	Website Steunpunt
1/06/24	Publicatie van informatie over toetsinzage	Website
21/06/24	Scholen ontvangen feedback op leerling- en klassenraadniveau in Mijn Onderwijs	Schooldirect, brief in Mijn Onderwijs, website
21/06/24	Publicatie valorisatieteksten over hoe leesbegrip en wiskunde getoetst worden	Website Steunpunt
21/06/24	Publicatie valorisatietekst feedback	Website Steunpunt
24/06/24	Persconferentie: feedback op systeemniveau, met publicatie van een toegankelijke tekst	Website

	met uitleg over de analyses achter de Vlaamse toetsen	
17/09/24 - 29/09/24	Aankondiging van het dashboard voor gecontextualiseerde schoolfeedback en de ondersteunende e-cursussen	Schooldirect, Socials (LinkedIn en Facebook)
24/09/24	Aankondiging van de studiedag (14/10/24) van het Steunpunt over feedback	Schooldirect
27/09/24	Brief informatie over de gecontextualiseerde feedback, ter ondersteuning van het bestand met het dashboard (30/09)	Brief in Mijn Onderwijs
30/09/24	Scholen ontvangen feedback op schoolniveau via een dashboard in Mijn Onderwijs + melding via andere kanalen	Bestanden via Mijn Onderwijs, melding op Socials (LinkedIn, X, Facebook) en Schooldirect
30/09/24	Publicatie van de e-cursussen met betrekking tot schoolfeedback	Website Steunpunt
8 & 9/10/24	Webinar: aan de slag met feedback	Schooldirect, Socials (LinkedIn en Facebook)
10/10/24	Publicatie van de opnames van de webinar: aan de slag met feedback	Website

Tabel 1: Communicatie-initiatieven in functie van de Vlaamse toetsen

Aangezien het beleidsdomein Onderwijs en Vorming niet beschikt over een rechtstreeks kanaal naar ouders en leerlingen, werd een externe campagne opgezet voor deze doelgroep. Deze campagne had als doel om ouders en leerlingen op een toegankelijke manier te informeren over de Vlaamse toetsen. De campagne liep van 11 maart 2024 tot en met 16 mei 2024 via verschillende kanalen. De keuze voor verschillende kanalen beoogt het bereiken van een zo breed mogelijke groep van ouders en leerlingen. Volgende initiatieven verschenen:

- een video op verschillende sociale media (Instagram, Facebook)
- posts van influencers op sociale media
- een video via andere digitale kanalen (Youtube, online video via DPG)
- een campagne-afbeelding met doorkliklink op Smartschool
- publireportages (geprint en online) in verschillende tijdschriften waarbij een mengeling van formats werd gebruikt (bv. artikels, banners, advertenties)

- affiches in panelen in de buurt van scholen, sport- en culturele centra
- een brochure die verstuurd werd via Klasse Magazine naar abonnees

In Tabel 2 en Tabel 3 duiden we enkele cijfers over het bereik van de campagne. Voor sociale media ligt het bereik van het aantal gebruikers in lijn met de vooropgestelde verwachting. De interactie met de video op Meta lag lager dan verwacht.

Kanaal	Format	Hoe vaak bekeken door gebruikers?	Hoeveel unieke gebruikers?	Hoe vaak een interactie (likes, commentaren, delen en opslaan)?
Meta (Instagram en Facebook)	Online video 25 seconden	2.658.417	294.068	35.319
Influencers op sociale media	Advertentie op sociale media	402.962	Varieert tussen 6.000 en 34.789 per influencer en per post	4.554

Tabel 2: Kwantitatieve data(/cijfergegevens) video digitale campagne op sociale media

Kanaal	Format	Hoe vaak bekeken	Hoe vaak werd de video uitgekeken?
Youtube	Online video 25 seconden	1.158.474	735.611
Online video via DPG (Humo, HLN, De Morgen, ...)	Online video 25 seconden	189.702	185.908
Smartschool Desktop	Campagne-afbeelding waar men kon op klikken	49.148	Geen gegevens beschikbaar

Tabel 3: Kwantitatieve data(/Cijfergegevens) video digitale campagne – andere digitale kanalen

Voor de publireportages in tijdschriften is de enige indicatie van bereik hierbij het aantal geabonneerde lezers dat het digitaal artikel aanklikte. Dit percentage varieert tussen 14 en 26%. Voor bepaalde publireportages is een nog hoger bereik te zien, onder andere bij Maison Slash,

Tieners in Huis, Mama Baas en Gimme. Een mogelijke verklaring voor het hoge bereik in bepaalde tijdschriften is dat zij gericht zijn op de doelgroep die we beogen. Tot slot werden er 1.013 panelen voorzien van affiches.

We stellen vast dat de campagne breed werd uitgevoerd en een groot bereik vertoont. De campagne-afbeelding op Smartschool was, kijkend naar de investeringskost in verhouding tot het bereik het meest effectief.

3.2. BESCHRIJVING VAN ONDERSTEUNENDE MATERIALEN VOOR SCHOLEN, LEERLINGEN EN OUDERS

Het Departement en het Steunpunt ontwikkelden tal van ondersteunende materialen voor scholen (zie Tabel 4). Deze werden in hoofdzaak ontsloten via de website www.vlaamsetoetsen.be.

Materiaal	Doel	Doelgroep	Verspreid via	Opleverdatum
Filmpje voor schoolteam	Kennismaking met Vlaamse toetsen	Schoolteams	Website vlaamsetoetsen.be	6 juni 2023 (pas online bij lancering website eind augustus 2023)
Filmpje voor leerlingen	Kennismaking met Vlaamse toetsen	Leerlingen	Website vlaamsetoetsen.be	6 juni 2023 (pas online bij lancering website eind augustus 2023)
Filmpje voor ouders	Kennismaking met Vlaamse toetsen	Ouders	Website vlaamsetoetsen.be	6 juni 2023 (pas online bij lancering website eind augustus 2023)

Stappenplan voor scholen	Overzicht geven van de taken ter voorbereiding van de afname	Schoolteamleden betrokken bij de afname	Website vlaamsetoetse n.be	Online bij lancering website eind augustus 2023
Instructie-handleiding		Toetsassistenten	Website vlaamsetoetse n.be	Online bij lancering website eind augustus 2023 <i>Update maart 2024</i>
Checklist toetsassistent	Chronologisch overzicht geven van alle taken van de toetsassistent	Toetsassistenten	Website vlaamsetoetse n.be en e-cursus toetsassistent	Online bij lancering website eind augustus 2023
Checklist toetscoördinator	Chronologisch overzicht geven van alle taken van de toetscoördinator	Toetscoördinatoren	Website vlaamsetoetse n.be en e-cursus toetscoördinator	Online bij lancering website eind augustus 2023
Checklist ICT-verantwoordelijke	Chronologisch overzicht geven van alle taken van de ICT-verantwoordelijke	ICT-verantwoordelijken	Website vlaamsetoetse n.be (bij ondersteunen de documenten)	Online bij lancering website eind augustus 2023
E-cursus toetsassistent	Toelichting taken, introductie in toetsplatform en hulpmiddelen leerlingen, ondersteuning bij kleine technische problemen	Toetsassistenten	Gehost op steunpunttoetsen.be, gelinkt vanuit vlaamsetoetse n.be	Online bij lancering website eind augustus 2023 Actualisering 11/01/2024 (toevoegen voorbeeldtoets) Actualisering tijdens afname

				24/04/2024 (verbergen voorbeeldtoets)
E-cursus toetscoördinator	Toelichting taken, ondersteuning administratieve taken Vlaamse toetsen Schoolloket	Toetscoördinatoren	Gehost op steunpunttoet sen.be, gelinkt vanuit vlaamsetoetse n.be	Online bij lancering website eind augustus 2023 Actualisering bij start registratie- periode 08/01/2024 (screenshots en stappen-plannen voor registratie leerling-gegevens) Actualisering in voorjaar 29/02/2024 (screenshots en stappen-plannen voor deelnamelijst downloaden, leerlingen-groepen aanmaken) Actualisering voor toetsafnames 16/04/2024 (screenshots en stappen-plannen voor invullen toetsverslag)
Ouderbrief	Informereren ouders Vlaamse toetsen, mogelijkheid tot opt- out leerlingenvragenlijst	Ouders	Website vlaamsetoetse n.be Scholen bezorgden de brieven	Op 16 januari werd de ouderbrief gepubliceerd en verspreid via Schooldirect. Op 25/01 werd een aangepaste ouderbrief voor

			vervolgens aan ouders	scholen met een schrijfpdracht verstuurd door Steunpunt.
Introductiefilmpjes	Begeleiden van leerlingen tijdens de kennismakingstoets	Leerlingen	Website vlaamsetoetsen.be	12 februari 2024
Instructiefilmpje	Herhalen van belangrijke info voor de toetsafname	Leerlingen	Website vlaamsetoetsen.be	12 februari 2024

Tabel 4: overzicht van de ondersteunende materialen voor scholen

Voor de ondersteuning van de LeerID-beheerder werd in samenspraak met LeerID verwezen naar de website www.leerid.be.

Scholen zijn verplicht om ouders te informeren over de deelname aan de Vlaamse toetsen met een ouderbrief. Deze ouderbrief geeft ouders noodzakelijke informatie mee over de deelname aan de toetsen en het vrijwillige karakter van de leerlingenvragenlijst, inclusief de juridische achtergrond over de verwerking van de persoonsgegevens. In de procesevaluatie 2023 werd aangegeven dat expliciete communicatie over de leerlingenvragenlijst noodzakelijk was, wat dus ook is opgevolgd. De ouderbrief werd opgemaakt in een samenwerking tussen het Departement en het Steunpunt en afgestemd met Wablieft (een organisatie die toeziet op toegankelijke communicatie vanuit de overheid), de stuurgroep en het kabinet van de minister. De belangrijkste discussie ging over het vinden van een goede balans tussen ouders op een begrijpbare en juridisch correcte manier informeren. De passages rond de verwerking van persoonsgegevens zijn juridisch complex maar noodzakelijk.

De ouderbrief werd in drie versies gepubliceerd:

- een versie voor het lager onderwijs,
- een versie voor het secundair onderwijs,
- een versie voor het buitengewoon onderwijs.

Hoewel scholen verplicht zijn om deze brief aan ouders te bezorgen, beschikken we niet over gegevens op schoolniveau in welke mate dat is gebeurd.

Sommige scholen namen ook deel aan toetsen schrijfvaardigheid. Deze scholen ontvingen vanuit het Steunpunt een aangepaste ouderbrief. Naar aanleiding van de verlengde registratieperiode, werd een nieuwe versie aangeboden.

3.3. TUSSENTIJDSE EVALUATIE EN BIJSTURING VAN DE COMMUNICATIE IN FUNCTIE VAN VLOTTE TOETSAFNAME

Doorheen het schooljaar 2023-2024 werd de voorbereiding van de Vlaamse toetsen in scholen opgevolgd. De Vlaamse toetsen waren immers nieuw, verplicht voor alle leerlingen en vergden voorbereiding in de scholen. Het Departement maakte hiervoor gebruik van een aantal indicatoren uit de IT-modules (registraties in Schoolloket, aantal aangemaakte LeerID's, ...), input vanuit de onderwijsverstrekkers en input vanuit de helpdesk.

3.3.1. Actieve opvolging van de registratie van toetscoördinatoren

Het aantal geregistreerde scholen in het Schoolloket werd gebruikt als indicator om na te gaan of een school was gestart met de voorbereiding op de Vlaamse toetsen. Registratie was immers noodzakelijk om de toetsmomenten van een school te raadplegen en af te stemmen met de schoolkalender.

Er werd in augustus 2023 vastgesteld dat slechts 55% van de instellingsnummers ($n = 1985$) een toetscoördinator had geregistreerd, terwijl de applicatie sinds mei 2023 actief was gelanceerd en breed gecommuniceerd. De communicatie werd via Schooldirect (22 augustus en 3 oktober) herhaald. De pedagogische begeleidingsdiensten werden gevraagd om deze informatie in de eigen nieuwsbrieven te delen.

Op 16 oktober hadden nog steeds 551 instellingsnummers (18%, 17.000 leerlingen) geen toetscoördinator op het Schoolloket. Het Departement contacteerde enkele van deze scholen en besliste om de lijst met niet-geregistreerde scholen aan hun koepel of net te bezorgen. Zij namen vervolgens rechtstreeks contact op met hun scholen.

Bij de start van de registratieperiode (6 januari 2024) hadden 202 instellingsnummers (6%) nog geen toetscoördinator op het Schoolloket. Deze scholen werden gecontacteerd via e-mail. Op 25

januari en 6 februari volgden er herinneringsmails. 15 instellingsnummers (0,5%) bleven onbereikbaar tot het einde van de registratieperiode (zie Tabel 5).

	FOPEM	GO!	IPCO	KathOnd Vla	OVSG	POV	Steiner	VOOP	Geen koepel	TOTAAL
14/1 1	1	52	4	290	64	4	9	2	12	438
21/1 1	1	42	2	274	59	1	8	0	12	399
27/1 1	1	22	0	253	52	1	5	0	7	341
4/12	1	15	0	229	46	1	4	0	5	301
11/1 2	1	13	0	201	41	1	4	0	5	266
21/1 2	0	10	0	184	36	1	4	0	5	240
11/1	0	10	0	159	28	1	4	0	5	207
19/1	0	4	0	83	9	1	0	0	4	101
23/1	0	3	0	69	6	1	0	0	4	83
29/1	0	2	0	44	6	0	0	0	3	55
6/2	0	1	0	30	4	0	0	0	2	37
14/2	0	0	0	18	4	0	0	0	1	23
20/2	0	0	0	12	3	0	0	0	0	15

Tabel 5: Evolutie van het aantal instellingsnummers zonder toetscoördinator in het Schoolloket

3.3.2. Opvolging van scholen via belcampagnes

Registratie in het Schoolloket was een ruwe indicator. Deze gaf geen inzicht in de mate waarin scholen actief de Vlaamse toetsen aan het voorbereiden waren en welke vragen zij hadden. Om die reden besliste het Departement in maart 2024 om een **belcampagne** op te zetten waarbij alle scholen worden gecontacteerd volgens een vast belscript.

De belcampagne startte de week volgend op de start van de kennismakingstoetsen (zie sectie 4.6) en verliep in **drie fases**. In een eerste fase werden alle scholen gecontacteerd op het telefoonnummer waarmee zij bij de overheid bekend zijn. In een tweede en derde fase werden

enkel die scholen opgebeld die hetzij niet bereikt konden worden in fase 1, hetzij hadden aangegeven niet of onvoldoende actie te hebben ondernomen.

De eerste twee fases van de belcampagne werden uitgevoerd door de informatiedienst 1700. De derde fase werd uitgevoerd door het team Vlaamse Toetsen van het Departement.

Het belscript bestond uit 11 parameters die in kaart brachten hoever de scholen stonden in de voorbereiding van de Vlaamse toetsen (zie Tabel 6) en liet ruimte om op het einde van het gesprek algemene noden en pijnpunten te melden ('Zijn er nog specifieke pijnpunten in de voorbereiding van de afname van de Vlaamse toetsen?') op basis waarvan actie kon worden ondernomen.

Heeft de school alle communicatie doorgenomen?
Heeft de school een LeerID-beheerder aangeduid?
Heeft de school een backup voorzien voor de LeerID-beheerder?
Zijn alle LeerID's aangemaakt?
Heeft de school een toetscoördinator aangeduid?
Heeft de school de toetsmomenten opgenomen in de schoolkalender?
Heeft de school de vrijstellingen en hulpmiddelen geregistreerd?
Heeft de school alle digitale toestellen klaar voor toetsafname?
Heeft de school de internetinfrastructuur getest?
Heeft de school een verantwoordelijke ICT-coördinator aangeduid?

Tabel 6: parameters die tijdens de belcampagne naar alle scholen in kaart gebracht werden

De volgorde om instellingsnummers op te bellen werd op voorhand vastgelegd aan de hand van beschikbare indicatoren (bijvoorbeeld aantal aangemaakte LeerID's, deelname aan kennismakingstoetsen). Scholen die aantikten op weinig indicatoren, werden eerst opgebeld.

Een ruwe analyse van het aantal bereikte scholen en hun voortgang in de voorbereiding van de Vlaamse toetsen is terug te vinden in Tabel 7.

Fase	Welke scholen?	Bereikt			Niet bereikt
		Voorbereid	Gestart met voorbereiding	Niet voorbereid	
Fase 1a (21/3-27/3)	Alle scholen (3.131 scholen)	1.002	863	14	1.252
Fase 1b (28/3-29/3)	Niet-bereikte lagere scholen tijdens fase 1a (696 scholen)	230	152	1	313
Fase 2 (15/4-23/4)	Scholen die deels voorbereid of niet voorbereid waren in fase 1 en de niet-bereikte scholen (1.303 scholen)	679	249	5	370
Fase 3 (19/4)	Scholen die niet in orde waren met LeerID, met de registratie-periode, niet hadden deelgenomen aan de kennismakingstoets en niet bereikt werden met de belcampagne (14 scholen)	10	3	1	/

Tabel 7: de belcampagne in cijfers

3.3.3. Conclusies

Het effect van de verschillende communicatie-initiatieven wordt in de volgende hoofdstukken verder toegelicht. In elk geval kunnen we vaststellen dat het aantal scholen dat heeft deelgenomen aan de Vlaamse toetsen hoog ligt (zie bijlage 8) en het aantal problemen dat vooraf verholpen had kunnen worden (bv. leerlingen zonder LeerID) laag is (zie sectie 4.3). Ook kunnen we vaststellen dat scholen de helpdesk hebben bereikt bij problemen (zie 5.6.2). Deze signalen doen ons besluiten dat de verschillende communicatie-acties hun doel hebben bereikt.

3.4. ERVARINGEN EN PERCEPTIES MET BETREKKING TOT HET INFORMEREN

De onderwijsverstrekkers gaven positieve feedback omtrent het luik informeren. De communicatie was helder en de scholen apprecieerden de inspanningen die gedaan werden. Ze gaven aan dat scholen de tijdige communicatie over hun toetsmomenten apprecieerden.

Daarnaast werden ook rechtstreekse ervaringen van scholen met betrekking tot het informeren over de Vlaamse toetsen werden in kaart gebracht via de bevraging van toetscoördinatoren. Ook tijdens de belcampagne hadden scholen de ruimte om hierbij feedback te geven via de vraag 'zijn er nog specifieke pijnpunten in de voorbereiding van de afname van de Vlaamse toetsen?'. Tot slot worden ook de ervaringen van ouders specifiek met de informatie gericht op ouders meegenomen.

3.4.1. Website

In de procesevaluatie van 2023 werd als aandachtspunt meegegeven om informatie beknopter en schematischer weer te geven en overbodige en dubbele informatie te vermijden. Voor de afname in 2024 werd zoveel mogelijk overlap in informatie tussen de website, de instructiehandleiding en de e-cursus weggewerkt. De informatie voor de afname werd enkel via de website verspreid en niet meer via een afdrukbare brochure. Er werd gewerkt met een stappenplan met de verschillende taken per fase (zie Figuur 1) dat een centrale plaats kreeg op de website. Dit stappenplan verwees betrokkenen door naar de juiste informatie en platformen.

Slecht 343 respondenten (21%) gaven dit jaar als feedback om de informatie op de website beknopter weer te geven. Het stappenplan op de website werd door de meerderheid van de respondenten ($n = 1401$; 86%) ervaren als een meerwaarde. Het geeft volgens de respondenten een goed overzicht van de te nemen stappen bij de organisatie van de afname ($n = 1.046$; 64%).

De informatie op de website voor de afname in 2024 werd door het merendeel van de toetscoördinatoren die de bevraging hebben ingevuld positief gewaardeerd ($n = 645$ van de 858 respondenten; 75%) (score 4 of 5 op een 5-puntenschaal). Ze apprecieerden de veelheid aan informatie die kwalitatief goed is en goed ondersteund met filmpjes. De meerderheid van de respondenten ($n = 1.087$; 66%) vond de informatie ook voldoende.

De meerderheid van de respondenten meende wel dat de informatie niet zo gemakkelijk terug te vinden is ($n = 955$; 58%). In de feedback werd aangegeven dat er soms te veel (herhalende en soms tegenstrijdige) informatie werd aangeboden via te veel kanalen ($n = 46$). De vele linken en het doorklikken maakten dat bepaalde documenten of filmpjes moeilijk gevonden werden. De website werd daarom door sommigen als minder overzichtelijk ervaren ($n = 679$; 41%). Ook werd aangegeven dat het publiceren van nieuwe informatie op de website doorheen de voorbereiding best vermeden wordt aangezien dit voor verwarring zorgde ($n = 14$).

Het meest voorkomende punt van feedback van scholen in de belcampagne ging over de efficiëntie van de communicatie (website en andere kanalen zoals e-mails, nieuwsberichten, ...). Er waren 50 meldingen dat er te veel informatie was, dat de informatie omslachtig was, op verschillende manieren verwoord en soms veranderde tijdens de voorbereiding. Ook gaven sommige scholen aan dat er te veel communicatiekanalen waren en dat er te veel doorgeklikt moest worden. Aan de andere kant waren er een tiental scholen die melding gaven te weinig geïnformeerd te zijn. Een even grote groep zei dat de communicatie helder, duidelijk en voldoende was.

3.4.2. E-mailcommunicatie

35

Toetscoördinatoren vonden de informatie in de e-mails van team Vlaamse toetsen bruikbaar ($n = 828$; 89%) en de timing ervan geschikt ($n = 757$; 81%). Toch gaf meer dan de helft van hen ($n = 565$; 60%) ook aan deze informatie al via andere kanalen te hebben ontvangen. Hoewel sommigen het benoemden als goede herinnering, vonden anderen dat er te veel e-mails gestuurd werden met te veel informatie die via verschillende kanalen werd verspreid. Het kleine aantal toetscoördinatoren dat het niet eens was met de bruikbaarheid en timing van de e-mails gaf hierbij vooral dit als reden aan, evenals dat bepaalde informatie te laat kwam of niet op het juiste moment.

3.4.3. Ouderbrief

Op de ouderbrief kwam vanuit een beperkt aantal toetscoördinatoren ($n = 9$) feedback. Sommigen vonden de brief te talig en er werd een aantal keer gevraagd om vertaalde versies van de ouderbrief te voorzien.

18 scholen gaven naar aanleiding van de belcampagne aan dat de ouderbrief te lang en te moeilijk is voor ouders om te begrijpen. Enkele van deze scholen gaven aan dat ze de ouderbrief zelf nog dienden te vertalen, wat extra werk meebracht. 12 scholen gaven daarboven aan dat er onduidelijkheid was over wat er verstuurd moest worden naar ouders, dat ze te weinig tijd hadden om de reactie van ouders op de brieven te verzamelen of dat het niet duidelijk was dat ze vrijstellingen voor de vragenlijst dienden te registreren.

In de bevraging van de ouderkoepels gaven 75% van de ouders aan de verplichte ouderbrief te hebben ontvangen. Ouders gaven aan dat de ouderbrief in het algemeen als duidelijk wordt ervaren. Vooral de informatie over het doel en de timing van de toetsen en de boodschap dat leerlingen hiervoor niet moeten studeren werden als helder benoemd. Over de helderheid van de leerlingenvragenlijst en de inhoud van de toetsen was meer verdeeldheid bij de bevroegde ouders.

3.5. ACTIEPUNTEN VOOR DE TOETSAFNAME 2025

Het Departement Onderwijs en Vorming en het Steunpunt hebben via een brede waaier aan informatie- en communicatiekanalen scholen zo goed als mogelijk geïnformeerd en ondersteund. Er werd hierbij betrokken van de procesevaluatie uit 2023 en voortschrijdend inzicht bij de partners. Tijdens deze voorbereidende fase toonden de partners wendbaarheid door een aantal nieuwe initiatieven (belcampagne; rechtstreekse communicatie naar toetscoördinatoren) te lanceren die noodzakelijk werden geacht.

De centrale boodschap vanuit scholen is om geen versnipperde informatie via verschillende kanalen te ontvangen. Hoewel dit deels het gevolg was van beslissingen die door de Vlaamse Regering genomen dienden te worden, wordt dit het centrale aandachtspunt voor toetsafname 2025.

We formuleren actiepunten met betrekking tot de inhoud en timing van de informatie en de gehanteerde informatiekanalen:

Inhoud van de informatie

1. Alle ondersteunende en informerende materialen van de toetsafname 2024 worden op basis van feedback van gebruikers geoptimaliseerd. Daarbij gaat extra aandacht naar eenduidigheid, helderheid en consistentie van de informatie, bijvoorbeeld door consistent te spreken over Vlaamse toetsen in communicatie naar scholen.
2. Het stappenplan dat werd opgemaakt in opvolging van de procesevaluatie 2023 wordt op basis van feedback van gebruikers verder verfijnd.

3. De ouderbrief wordt vereenvoudigd waar mogelijk. Bepaalde informatie blijft daarbij ongewijzigd gezien het juridisch statuut van het document.
4. Er is in de communicatie naar scholen blijvende aandacht voor het attenderen van de verplichting om ouders te informeren over de deelname aan de Vlaamse toetsen aan de hand van een ouderbrief.
5. Leerlingen en ouders worden in 2025 beter geïnformeerd over de Vlaamse toetsen, met basiscommunicatie over de Vlaamse toetsen op hun maat, bijvoorbeeld in de vorm van een brochure. De bestaande ondersteunende documenten voor scholen om ouders te informeren worden in die zin geoptimaliseerd. Het gaat bijvoorbeeld over de achtergronddocumenten voor scholen met betrekking tot hoe en wat werd getoetst en hoe de feedback op de Vlaamse toetsen gelezen moet worden (zie actiepunt 1).
6. Er wordt een nieuwe belcampagne opgezet om op te volgen of scholen klaar zijn voor de toetsafname 2025. Het belscript wordt herwerkt in functie van goede informatieverzameling en -verstrekking.

Timing van de informatie

7. De informatie over de toetsafname wordt zo vroeg en volledig mogelijk gecommuniceerd.
8. De informatie wordt pas gepubliceerd nadat ze definitief is om aanpassingen na publicatie te vermijden. Als bij uitzondering een aanpassing nodig is, zal hierover duidelijke communicatie volgen.
9. De informatie over de toetsafname wordt gefaseerd op de website gepubliceerd, waarbij telkens informatie wordt toegevoegd die relevant is voor de actuele fases.
10. Deadlines voor scholen worden tijdig gecommuniceerd en laten voldoende tijd aan scholen om deze te respecteren.

Informatiekanalen

11. De keuze van het informatiekanaal wordt weloverwogen gemaakt, rekening houdend met het doelpubliek, de soort informatie en het doel.
12. De informatie over de toetsafname (algemeen en specifiek voor toetsafname 2025) wordt gecommuniceerd via de website vlaamsetoetsen.be en zoveel mogelijk gebundeld zodat doorklikken beperkt wordt en gebruikers niet zelf de informatie moeten samenstellen uit verschillende informatiebronnen.

4. ADMINISTRATIEVE EN PRAKTISCHE VOORBEREIDING OP DE TOETSAFNAME 2024 (30 MEI 2023 – 23 APRIL 2024)

4.1. FUNCTIE, ROL EN ACTIVITEITEN VAN DE TOETSCOÖRDINATOR

De rol van toetscoördinator werd vastgelegd in het besluit van de Vlaamse Regering (art. 2).

De toetscoördinator is een personeelslid van de school die verantwoordelijk is voor de volledige organisatie en afname van de Vlaamse toetsen op school. De toetscoördinator staat in voor het beheer van de administratie van de Vlaamse toetsen in het Schoolloket, zorgt voor de logistieke planning van lokalen op school en ondersteunt de toetsassistenten tijdens de toetsafname.

De schoolleider beslist wie de rol van toetscoördinator opneemt en geeft dit personeelslid toegang tot het Vlaamse toetsen Schoolloket (verder: Schoolloket). Uit de procesevaluatie 2023 werd duidelijk dat het onderscheid tussen het Vlaamse toetsen Schoolloket (zie sectie 4.2) en het LeerID Schoolloket (zie sectie 4.3) onduidelijk was. Directies kenden immers vaker één rol (LeerID-beheerder) dan twee rollen toe. Om die reden werden de rollen duidelijk onderscheiden in het stappenplan en werd op de website telkens aangegeven over welke rol werd gesproken. Hierdoor werd het probleem niet meer gemeld in 2024.

38

Binnen het Schoolloket moet de toetscoördinator zich steeds registreren met een telefoonnummer en e-mailadres. We hebben vastgesteld dat het e-mailadres van de toetscoördinator niet altijd correct werd ingegeven, waardoor e-mails niet toekwamen.

De toetscoördinator kan in het Schoolloket vier functionaliteiten gebruiken:

- (1) Het overzicht van de toetsmomenten raadplegen (zie 4.2.2)
- (2) Leerlingengegevens registreren (zie 4.2.3)
- (3) Leerlingengroepen aanmaken (zie 4.2.4)
- (4) Het toetsverslag invullen (zie 4.2.5)

Uit de bevraging bij toetscoördinatoren ($n = 1651$) bleek dat er gemiddeld zes tot negen uur tijd besteed werd aan administratieve en logistieke voorbereiding en ondersteuning voor de afname (zie Tabel 8).

	Minder dan één uur	Eén tot twee uur	Twee tot drie uur	Drie tot vier uur	Meer dan vier uur
Beheer van de administratie	21%	42%	19%	9%	9%
Doornemen van de e-cursus	35%	48%	13%	4%	2%
Logistieke ondersteuning en planning	22%	38%	19%	9%	11%

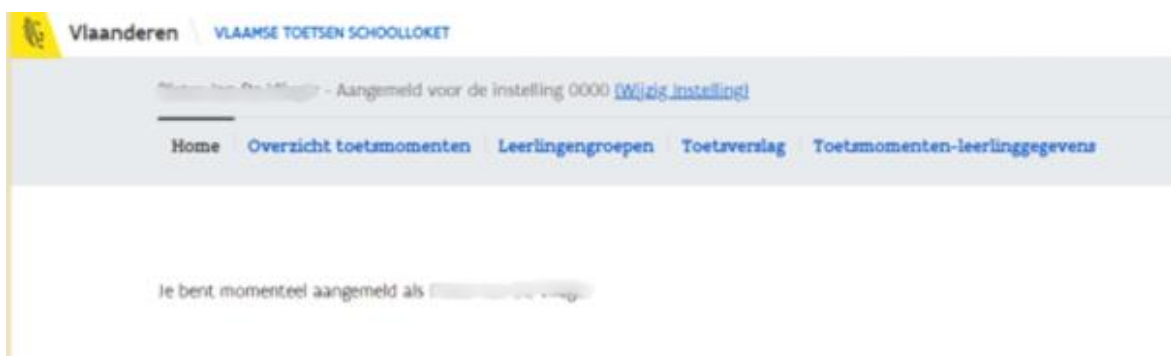
Tabel 8: gependeerde tijd per taak (weergegeven in percentage respondenten)

Uit de feedback van de onderwijsverstrekkers kwam naar voren dat voorbereiding voor scholen veel tijd in beslag nam.

Om toetscoördinatoren te ondersteunen in hun opdracht, werd een e-cursus ontwikkeld (zie Tabel 4). Een groot merendeel van de respondenten gaf de e-cursus een score van vier of vijf sterren ($n = 908$; 81%). 64% vond het doorlopen van de e-cursus een meerwaarde, terwijl 31% hierover geen mening had. Overige respondenten vonden het geen meerwaarde, waarbij sommigen als reden gaven dat de overige documenten voldoende waren of dat alles zichzelf uitwees.

De meerderheid van de respondenten vond dat de e-cursus voldoende informatie bevat (65%) die bovendien overzichtelijk wordt weergegeven (64%). Toch vond ook ongeveer een vijfde van de respondenten dat de informatie beknopter moet worden weergegeven. Daarbij gaven respondenten niet enkel de veelheid aan informatie als reden, maar ook de verschillende plaatsen waarop die verspreid wordt en de veelheid aan doorverwijzingen naar informatie. Ook aanvullingen en aanpassingen na de lancering van de e-cursus dienen vermeden te worden.

4.2. HET VLAAMSE TOETSEN SCHOOLLOKET



Figuur 6: Schermafbeelding van de startpagina van het Schoolloket

4.2.1. Beschrijving van de technische ontwikkelingen op het vlak van het Schoolloket

De belangrijkste functionaliteiten van het Schoolloket waren reeds geïmplementeerd voor de kalibratieafname in 2023. In 2023 kon een toetscoördinator in het Schoolloket alle leerlingen van de school terugvinden en er vrijstellingen en hulpmiddelen registreren. Op basis daarvan werden planningen op het toetsplatform aangemaakt, waarbinnen toetsen konden worden afgenomen. Op basis van de feedback uit de procesevaluatie 2023 werd de mogelijkheid om een overzicht van leerlingen, met inbegrip van hulpmiddelen en vrijstellingen, te kunnen downloaden geïntegreerd in het Schoolloket.

Ook werd een automatische mutatieflow ontwikkeld waardoor de toetsen voor leerlingen die tussen de registratie en de toetsafname van school veranderden, automatisch klaargezet werden in de school waar de leerling op het moment van toetsafname naar school ging. Tijdens de kalibratiestudie (2023) stonden er toetsen klaar in de eerste en de tweede school.

In de voorbereiding op de toetsafname 2024 werden daarnaast nieuwe technische vereisten geformuleerd. Ten eerste was de oorspronkelijke architectuur van het Schoolloket ontwikkeld om tijdens de Vlaamse toetsen het ene toetsmoment enkel Nederlands en het andere toetsmoment enkel wiskunde te toetsen. Op basis van het toetsdesign wiskunde en in functie van het opleveren van feedback in juni werd echter beslist om tijdens het eerste toetsmoment zowel een toets Nederlands (leesbegrip) als een toets wiskunde (wiskundige problemen oplossen) af te nemen.

Ten tweede was het technisch niet voorzien dat tijdens een eigenlijke toetsafname kalibratietoetsen konden worden afgenomen. Om het onderwijsveld niet te overbelasten werd echter gewerkt met een gesplitste kalibratie, waarbij een deel van de dieptethema's wiskunde nog gekalibreerd werden tijdens de eigenlijke toetsafname.

Ten derde werd ook een vrijstelling voor de vragenlijst ontwikkeld, in uitvoering van artikel 7 van het besluit van de Vlaamse Regering. Hierdoor kon technisch worden gegarandeerd dat leerlingen die een vrijstelling voor de vragenlijst hadden, ook effectief geen vragenlijst te zien zouden krijgen. Het Schoolloket is, ten vierde, opgebouwd volgens de groepen waarin leerlingen in de administratieve databanken gekend zijn (administratieve groepen). Er werd een module ontwikkeld waarbij toetscoördinatoren leerlingen aan zogenaamde 'leerlingengroepen' konden toewijzen. Deze leerlingengroepen worden meegenomen in de schoolfeedback (zie 6.4).

Tot slot werd ook het toetsverslag en een module voor beheerders met het oog op toetsinzage ontwikkeld.

De technische werkzaamheden om de toetsen klaar te zetten op het toetsplatform startten na het afsluiten van de registratieperiode. Dit proces bestaat uit twee stappen:

- Op basis van een gepseudonimiseerde lijst van alle leerlingen koppelt het Steunpunt elke leerling aan de toetsen die deze leerling moet afleggen. Deze informatie wordt teruggestuurd naar het Schoolloket.
- Op basis van deze informatie worden gebruikers (leerlingen) en planningen aangemaakt in het toetsplatform en worden deze gebruikers gekoppeld aan de juiste planning.

4.2.2. Werking van het Schoolloket: het 'overzicht van de toetsmomenten' raadplegen

In het 'overzicht van de toetsmomenten' kunnen scholen vanaf mei de periode van de kennismakingstoetsen en de data van beide toetsmomenten terugvinden.

In mei 2023 werden de toetsmomenten voor de toetsafname 2024 opgeladen: voor elk instellingsnummer en vestigingsplaats werd een toetsmoment Nederlands en een toetsmoment wiskunde vastgelegd.

De beslissing om een toetsonderdeel wiskunde te laten doorgaan tijdens het toetsmoment Nederlands werd niet actief gecommuniceerd, waardoor toetscoördinatoren dit ontdekten via het Schoolloket. Hierdoor was het voor scholen niet steeds duidelijk wat de spreiding van wiskundige toetsonderdelen (zie bijlage 9) over de twee toetsmomenten betekende.

Scholen kregen een toetsmoment toegewezen, maar hadden wel de mogelijkheid om hun toetsmoment(en) te verplaatsen wanneer een schoolactiviteit reeds was ingepland. **678 vestigingsplaatsen** (19%) vroegen een aangepast toetsmoment aan. In de meeste gevallen was het toetsmoment niet mogelijk omdat scholen reeds een pedagogische studiedag, een lokale verlofdag of een schoolactiviteit hadden ingepland. Daarnaast vroegen sommige scholen om toetsmomenten op de datum van een andere vestiging in te plannen, omdat deze scholen organisatorisch samenwerken. Het omgekeerde kwam ook voor: scholen met een gelijktijdig toetsmoment die dit wensten op te splitsen omdat ze een gemeenschappelijke toetscoördinator of ICT-coördinator hebben.

In een beperkt aantal gevallen (13 scholen) werd het toetsmoment opengesteld voor de volledige dag (afnamevenster in de voor- én namiddag), omdat ze beschikten over onvoldoende digitale toestellen of omdat ze vreesden dat hun internetinfrastructuur de druk van een gelijktijdige toetsafname niet zou aankunnen. Het aanpassen van toetsmomenten kon tot een week voor het einde van de registratieperiode. Er waren 26 scholen die na deze deadline alsnog het toetsmoment wensten aan te passen. Door het verlengen van de registratieperiode (zie Tabel 1) werd dit terug mogelijk.

Er waren een beperkt aantal nieuwe instellingsnummers of scholen met een nieuwe vestigingsplaats die geen toetsmomenten toegewezen hadden gekregen. Deze scholen hebben dit zelf gemeld, waardoor toetsen konden worden klaargezet.

Een van de onderwijsverstrekkers gaf als feedback dat scholen enige vorm van inspraak in het toetsmoment wensten te hebben zodat ze dit konden afstemmen op hun jaarkalender. Een dergelijke voorgestelde wijziging is echter op korte of middellange termijn niet haalbaar. De Vlaamse toetsen worden representatief verdeeld over de scholen (zie sectie 4.5). Ook is het aantal leerlingen dat per toetsmoment kan deelnemen in aantal beperkt. Beide vaststellingen zetten remmen op de flexibiliteit. Bovendien veronderstelt een dergelijke vraag de ontwikkeling van een nieuwe IT-module om dit op een sluitende en efficiënte manier te kunnen organiseren. Scholen krijgen op 30 april van het voorgaande schooljaar hun toetsmoment toegewezen. Dat geeft een volledig kalenderjaar om eventuele noodzakelijke aanpassingen door te geven.

4.2.3. Werking van het Schoolloket: leerlinggegevens registreren

	Vragenlijst vrijstelling	Afname Nederlands	Afname Wiskunde	Hulpmiddelen Nederlands	Hulpmiddelen Wiskunde
Standa Adje	<input checked="" type="checkbox"/>			<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Stijn Blommaert (IAC)	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Wesley Celen	<input type="checkbox"/>			<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Alvare Oude	<input type="checkbox"/>			<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Angeline Debrève	<input type="checkbox"/>			<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Silke Handberg (AN)	<input type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input checked="" type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Silke Herck	<input type="checkbox"/>			<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Figuur 7: schermafbeelding van het blad 'leerlinggegevens'

Vrijstellingen voor deelname aan de Vlaamse toetsen

De Vlaamse toetsen zijn verplicht, met uitzondering van leerlingen met een individueel aangepast curriculum (IAC) of leerlingen die geregistreerd staan als anderstalige nieuwkomer (AN).

Scholen registreren zelf welke van hun leerlingen deze statuten hebben in hun eigen softwarepakket. Deze informatie wordt vervolgens doorgegeven aan Discimus. Het Schoolloket is verbonden met Discimus en synchroniseert de informatie één maal per week.

Als een leerling correct werd geregistreerd door een school in het eigen softwarepakket, was de leerling met een individueel aangepast curriculum en de anderstalige nieuwkomer automatisch vrijgesteld. De toetscoördinator kon deze vrijstelling wegnemen in het Schoolloket als de school besliste deze leerling(en) te laten deelnemen. Dezelfde procedure gold voor OV1, 2 en 3. De leerlingen van OV4 namen standaard deel, maar konden door de toetscoördinator steeds een vrijstelling bekomen.

Er werd vastgesteld dat het aantal leerlingen met een individueel aangepast curriculum in het vierde leerjaar substantieel is toegenomen. Waar de afgelopen schooljaren ongeveer 100 leerlingen een IAC-statuut hadden, was dit voor schooljaar 2023-2024 verdrievoudigd. Andere leerjaren in het lager onderwijs zagen geen dergelijke stijging. De reden voor deze toename wordt nog verder onderzocht.

In het secundair onderwijs werd tijdens de registratieperiode vastgesteld dat de administratieve groep van de onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers (OKAN) niet opgenomen was in het Schoolloket. Geen enkele school nam evenwel contact op met de helpdesk met de vraag om leerlingen uit deze doelgroep te laten deelnemen. Deze groep wordt wel voorzien voor de toetsafname 2025.

Slechtziende of blinde leerlingen in het gewoon onderwijs zijn decretaal verplicht om deel te nemen aan de Vlaamse toetsen. Aangezien de toetsen digitaal zijn, is het evenwel niet mogelijk voor deze leerlingen om deel te nemen. Er wordt voor deze doelgroep verder gezocht naar een oplossing.

Tijdens de registratieperiode kwamen er in de helpdesk heel wat vragen binnen over welke leerlingen al dan niet zijn verplicht om deel te nemen.

Voor verschillende scholen was het onduidelijk dat leerlingen binnen het gewoon curriculum die les krijgen met redelijke aanpassingen geen recht hebben op een vrijstelling.

Ook waren de voorwaarden voor anderstalige nieuwkomers niet altijd duidelijk voor scholen. Zo zijn sommige leerlingen anderstalig, maar voldoen ze niet aan de regelgevende voorwaarden

(basisonderwijs en secundair onderwijs). Deze leerlingen zijn in dat geval verplicht om deel te nemen aan de Vlaamse toetsen.

Leerlingenvragenlijst

Scholen konden voor de leerlingenvragenlijst een opt-out aangeven in het Schoolloket. Uiteindelijk werden in het lager onderwijs 2.135 leerlingen (3%) vrijgesteld om de vragenlijst in te vullen. Daarvan verleende in 23 gevallen (859 leerlingen) de toetscoördinator een vrijstelling aan alle leerlingen van de school. In het secundair onderwijs kregen 646 leerlingen (0,86%) een vrijstelling, maar gebeurde dit in geen van de gevallen voor de hele school.

Registratie van hulpmiddelen

Scholen konden tijdens de registratieperiode aangeven welke leerlingen voorleessoftware voor Nederlands en wiskunde en hulpkaarten voor wiskunde mochten gebruiken. Deze registratie is in functie van wetenschappelijk onderzoek naar het gebruik van inhoudelijke individuele hulpmiddelen in relatie tot de resultaten van leerlingen (zie sectie 7.6).

Uiteindelijk werd voor 3.442 leerlingen (5%) in het lager onderwijs voorleessoftware Nederlands geregistreerd en voor 2504 leerlingen (4%) voorleessoftware wiskunde. 13% van de leerlingen in het lager onderwijs (9.095 leerlingen) mocht een hulpkaart wiskunde gebruiken.

Voor het secundair onderwijs waren er 4.174 leerlingen (6%) met een registratie voor voorleessoftware Nederlands en 3.309 (4%) voor wiskunde. 9% van de leerlingen in het secundair onderwijs (6.500 leerlingen) mocht een hulpkaart wiskunde gebruiken (zie Tabel 9).

Voorleessoftware	Nederlands	Wiskunde
Buitengewoon lager onderwijs	138	130
Buitengewoon secundair onderwijs	297	234
Lager onderwijs	3442	2504
Secundair onderwijs	4174	3309
Hulpkaarten		
Buitengewoon lager onderwijs		200
Buitengewoon secundair onderwijs		547
Lager onderwijs		9095
Secundair onderwijs		6500

Tabel 9: overzicht van het aantal geregistreerde hulpmiddelen

4.2.4. Werking van het Schoolloket: leerlingengroepen aanmaken

Leerlingengroepen zijn groepen leerlingen die samen lessen Nederlands of wiskunde volgen. Scholen kunnen deze leerlingengroepen aanmaken in het Schoolloket met het oog op het krijgen van feedback op leerlingengroepniveau (zie 6.1.1). Het aanmaken van leerlingengroepen was met andere woorden relevant voor de schoolfeedback, maar had geen meerwaarde voor de eigenlijke toetsafname.

De naamgeving van leerlingengroepen mocht geen persoonsgegevens, zoals namen van leerlingen of leerkrachten bevatten aangezien die informatie in het schoolfeedbackdasbord komt, dat wordt gedeeld met de pedagogische begeleidingsdiensten en de onderwijsinspectie. Een aantal scholen heeft toch persoonsnamen gebruikt voor de naam van de leerlingengroep (namen van leerkrachten en/of leerlingen). Het Departement heeft toetscoördinatoren van deze scholen verzocht om hun naamgeving aan te passen en heeft alle niet rechtgezet inbreuken zelf gecorrigeerd.

4.2.5. Werking van het Schoolloket: het toetsverslag invullen

45

Het toetsverslag had als doel om informatie te verzamelen over toetsessies die niet of onvolledig afgewerkt werden. Dit toetsverslag is een belangrijke bron voor de analyse van de toetsresultaten en voor de procesevaluatie.

4.2.6. Ervaringen en percepties van toetscoördinatoren met betrekking tot het Schoolloket

De meningen van de toetscoördinatoren over het Schoolloket waren verdeeld. Iets meer dan de helft van hen die de bevraging invulde, kreeg vlot toegangsrecht tot het Schoolloket ($n = 867$; 54%). Een minderheid van de respondenten vond het Schoolloket gemakkelijk terug op de website ($n = 770$; 47%), overzichtelijk ($n = 738$; 45%) en eenvoudig in gebruik ($n = 714$; 44%). De toetscoördinatoren haalden hierbij volgende redenen aan:

1. Er was onvoldoende duiding bij de velden. De informatie uit de gebruikershandleiding werd niet hernomen in het Schoolloket.
2. Het overzicht van de toetsmomenten was onoverzichtelijk: het was niet chronologisch, er was geen onderscheid tussen schooljaren en geen specificering van de getoetste onderdelen per toetsmoment.

3. Het ingeven van problemen in het toetsverslag was onoverzichtelijk: er kon maar één individueel probleem afzonderlijk worden ingegeven per leerling, het aantal lettertekens (max. 100) volstond niet om het probleem duidelijk uit te leggen, er was geen overzicht en bevestiging van geregistreerde problemen beschikbaar. Toetscoördinatoren gaven aan leerlingen te willen sorteren volgens de aangemaakte leerlingengroepen of te willen vertrekken van deze indeling om leerlingengegevens aan te vullen.
4. Sommige toetscoördinatoren wilden graag vestigingsplaats- en/of instellingsnummersoverschrijdende leerlingengroepen aanmaken wat niet mogelijk is binnen de technische structuur van de registratie- en feedbackmodule. Enkele onderwijsverstrekkers gaven aan dat de feedbackmogelijkheid voor scholen in het toetsverslag beperkt was omwille van de limiet van 100 tekens in het open invulveld.

Scholen dienden ter voorbereiding van de Vlaamse toetsen heel wat ICT-matige en praktische voorbereiding te treffen (LeerID's, registratie hulpmiddelen, gebruik voorleessoftware, ...). Tijdens de belcampagne meldden 54 scholen dat ze moeilijkheden ervaarden, meestal omdat het onduidelijk was hoe ze dit best in orde brachten.

4.2.7. Feedback van de medewerkers van de helpdesk op het Schoolloket

46

Medewerkers van de helpdesk maakten gebruik van het Schoolloket om scholen te ondersteunen. Op basis van hun ervaringen gaven zij ook feedback om het Schoolloket verder te optimaliseren. Ten eerste gaven ze aan dat de lay-out van de toetsmomenten en de gewijzigde benamingen voor de toetsmomenten voor veel verwarring zorgde bij de scholen. Ook verduidelijking in het Schoolloket of het om het origineel toetsmoment dan wel het inhaalmoment gaat werd aangeraden. Daarnaast kwamen er veel vragen bij de eerste lijn rond het toetsverslag en onduidelijkheden bij het correct indienen ervan.

4.3. LEERID

LeerID is een ICT-toepassing die los van de Vlaamse toetsen werd ontwikkeld maar waarvan gebruik wordt gemaakt om leerlingen te laten inloggen op het toetsplatform. LeerID was reeds volledig functioneel tijdens de kalibratieafname in 2023.

Waar leerlingen tijdens de kalibratieafname in 2023 rechtstreeks inlogden op het toetsplatform met LeerID, werd voor de toetsafname in 2024 het LeerID-leerlingloket gebruikt. In dit loket vonden leerlingen een zogenaamde ‘tegel Vlaamse toetsen’ om naar het toetsplatform te navigeren.

Er was regelmatig overleg tussen het team Vlaamse toetsen en het team LeerID. Hierdoor kon onder meer de evolutie van het aantal aangemaakte LeerID-accounts voor de leerlingen van de doelgroep van de Vlaamse toetsen nauwgezet worden opgevolgd. Deze informatie was een van de parameters voor de belcampagne (zie 3.3.2).

Uiteindelijk was het aantal leerlingen zonder LeerID op 24 april (eerste dag van de eigenlijke toetsafname) verwaarloosbaar ($n = 29$; 0,02% van het totaal aantal leerlingen) (zie Tabel 10).

	14/3	4/4	18/4	24/4
Lager onderwijs: aantal scholen	287	85	27	21
Lager onderwijs: aantal leerlingen	4154	449	108	22
Secundair onderwijs: aantal scholen	154	46	16	7
Secundair onderwijs: aantal leerlingen	5836	957	60	7

Tabel 10: evolutie van het aantal leerlingen in de doelgroep zonder LeerID

Scholen konden gebruik maken van de helpdesk voor problemen met LeerID (zie sectie 5.6). Tijdens de belcampagne werden geen fundamentele opmerkingen over LeerID geformuleerd.

Uit de bevraging van toetscoördinatoren kwam naar voor dat het inloggen zelf soms moeilijk verliep ($n = 19$). Ook werd af en toe ($n = 4$) aangegeven dat een wachtwoord van 12 tekens, niet eenvoudig was waardoor LeerID-beheerders nieuwe wachtwoorden moesten instellen.

4.4. TECHNISCHE VOORBEREIDING VAN DE TOETSAFNAME

Naar aanleiding van de afname van de Vlaamse toetsen werden er een groot aantal testfases doorlopen. Er zijn twee soorten testen uitgevoerd: stresstesten met gesimuleerde gebruikers en *dry runs* met werkelijke personen.

Er zijn drie stresstesten uitgevoerd met respectievelijk 5.000, 10.000 en 30.000 simultane gebruikers op het toetsplatform. Deze stresstesten waren zogenaamde geïntegreerde testen waarbij gebruikers eerst inlogden op het leerlingloket via LeerID, vervolgens doorklikten op de Vlaamse toetsen-tegel

naar het toetsplatform en uiteindelijk een adaptieve toets aflegden. Deze stresstesten waren een samenwerking tussen de IT-leveranciers, het Departement en het Steunpunt. Deze stresstesten vonden plaats in de periode januari-maart en werden voorafgegaan door een capaciteitstest op LeerID.

In de periode februari-maart 2024 zijn er vier zogenaamde *dry runs* georganiseerd om de functionaliteiten van het toetsplatform doorgedreven te testen, zowel op inhoudelijk als op technisch vlak:

- Eerste *dry run* bij 500 leerlingen in 2 secundaire scholen
- Tweede *dry run* bij 850 leerlingen in 13 secundaire scholen
- Derde *dry run* bij 250 medewerkers van het Departement en het Steunpunt
- Vierde *dry run* bij 10 IT-specialisten

Het volledige technische schema van de toetsafname is opgenomen in bijlage 10.

4.5. INHOUDELIJKE VOORBEREIDING OP DE TOETSAFNAME: VERDELING VAN DIEPTETHEMA'S OVER SCHOLEN

48

Er zijn twee toetsmomenten met in totaal vier toetsen. Tijdens het eerste toetsmoment legden alle leerlingen de toetsen leesbegrip en wiskundige problemen oplossen af. De invulling van het tweede toetsmoment verschilde van school tot school. Het is immers niet mogelijk om het hele wiskundecurriculum te bevragen binnen de voorziene toetstijd. Er waren in totaal vier dieptethema's in het vierde leerjaar lager onderwijs en tien dieptethema's in het tweede jaar secundair onderwijs. Leerlingen in het vierde leerjaar kregen twee dieptethema's. In het tweede jaar secundair onderwijs kregen leerlingen één dieptethema wiskunde toegekend. Leerlingen uit het gewoon secundair onderwijs kregen daarenboven ook een kalibratietoets (een wiskundig dieptethema of een schrijfopdracht).

Om tot een representatieve toekenning van de thema's over de scholen heen te komen, werd bij de verdeling van de thema's rekening gehouden met enkele schoolkenmerken:

- Ligging van de school
 - provincie
 - verstedelijkingsgraad (in kaart gebracht op basis van een indicator van het Departement Omgeving)

- Onderwijsnet
- Schooltype (enkel voor het secundair onderwijs: finaliteit bovenbouw of autonome middenschool)

Op basis van deze kenmerken zijn de dieptethema's at random over de scholen verdeeld.

4.6. KENNISMAKINGSTOETS

Voorafgaand aan de toetsafname werd van 11 maart tot en met 23 april een oefenperiode georganiseerd waarin leerlingen een kennismakingstoets konden maken. De kennismakingstoets heeft als doel om de vertrouwdheid met het digitaal platform, de vraagtypes en hulpmiddelen te verhogen.

Er was een aparte kennismakingstoets met bijhorend introductiefilmpje beschikbaar per leerjaar. Voor de leerlingen van het tweede jaar secundair onderwijs werd ook een apart introductiefilmpje voorzien voor de A-stroom en de B-stroom. Deze opdeling was een verbetering op basis van de procesevaluatie in 2023.

De kennismakingstoets bestond uit vier delen: begeleide kennismaking Nederlands, begeleide kennismaking wiskunde, individueel oefenen Nederlands, individueel oefenen wiskunde. Om leerlingen te ondersteunen bij het inloggen met LeerID werd een stappenplan ontwikkeld dat leerlingen konden gebruiken bij de kennismakingstoets en de afname.

De toetsassistent begeleidde leerlingen klassikaal bij de eerste twee delen aan de hand van een introductiefilmpje. Tijdens de overige twee delen oefenden leerlingen zelfstandig verder. De kennismakingstoets nam ongeveer één lesuur in beslag. De toetsvragen in de kennismakingstoets waren eenvoudig om ervoor te zorgen dat leerlingen zich konden concentreren op het leren werken met het toetsplatform en de hulpmiddelen en minder tijd spendeerden aan het oplossen van de toetsvragen.

Tabel 11 geeft voor iedere week van de oefenperiode een overzicht van het aantal keren dat de kennismakingstoets gestart is door scholen en leerlingen. Er hebben in totaal 67.877 unieke leerlingen (= 93%) in 2576 scholen lager onderwijs (= 99%) de kennismakingstoetsen gestart. In het secundair onderwijs gaat het over 66.896 unieke leerlingen (= 88%) in 958 scholen (= 99%). 33

scholen hebben met geen enkele leerling deelgenomen aan de kennismakingstoetsen: 27 scholen lager onderwijs en 6 scholen secundair onderwijs. Deze scholen vertegenwoordigen in totaal 692 (0,5%) leerlingen. Enkele scholen gaven het signaal dat er voor bepaalde leerlingen met een vrijstelling geen kennismakingstoets klaarstond. Dit probleem werd door de helpdesk opgenomen.

	11/3 t.e.m. 15/3	18/3 t.e.m. 22/3	25/3 t.e.m. 29/3	15/4 t.e.m. 19/4	22/4 en 23/4
Aantal leerlingen lager onderwijs	11135	15169	14672	27578	6769
Aantal scholen lager onderwijs	643	819	860	1550	474
Aantal leerlingen secundair onderwijs	9798	5551	9342	36728	6167
Aantal scholen secundair onderwijs	312	242	274	1230	363

Tabel 11: aantal keren dat de kennismakingstoets gestart is door scholen en leerlingen gespecificeerd per week van de oefenperiode (noot: sommige leerlingen/scholen hebben meermaals deelgenomen, en zijn dus dubbel opgenomen).

De onderwijsverstrekkers gaven aan dat scholen de kennismakingstoets als een grote hulp en meerwaarde hebben ervaren.

4.7. ACTIEPUNTEN VOOR DE TOETSAFNAME 2025

Op basis van bovenstaande evaluatie kunnen we stellen dat de administratieve en praktische voorbereiding op de toetsafname goed is verlopen. Alle noodzakelijke IT-modules werkten, mede als gevolg van uitgebreid testen, zoals vooropgesteld. De betrokken partners (het Departement Onderwijs en Vorming en het Steunpunt) hebben daarbij scholen afdoende ondersteund, voortbouwend op de conclusies van de procesevaluatie 2023 en de input die tijdens deze fase werd gegeven.

Er worden een aantal actiepunten geformuleerd op communicatief, technisch en inhoudelijk vlak met het oog op toetsafname 2025:

Op technisch vlak

13. Verschillende visualisaties in het Schoolloket worden geoptimaliseerd:
 - a. De toetsmomenten worden chronologisch geordend, om verwarring hierover te vermijden.
 - b. De visualisatie voor het ingeven van de vrijstellingen en de hulpmiddelen wordt verbeterd.
14. Met betrekking tot het toetsverslag worden enkele verbeteringen uitgerold:
 - a. De periode om het toetsverslag in te dienen wordt verlengd.
 - b. De antwoordcategorieën in het toetsverslag worden herbekeken op basis van de ingevulde toetsverslagen.
 - c. Het aantal tekens in het open veld wordt uitgebreid, waardoor toetscoördinatoren meer informatie kunnen delen.
 - d. De implementatie van een bevestiging bij het invullen van het toetsverslag wordt onderzocht.
 - e. Er wordt nagegaan wat noodzakelijk is om de informatie uit de toetsverslagen aan te wenden om de monitoring van de deelname op school- en systeemniveau te verbeteren.
15. Het functioneel en procesmatig gebruik van leerlingengroepen wordt geanalyseerd met het oog op technische verbeteringen:
 - a. Er wordt onderzocht hoe het ingeven van persoonsgegevens bij leerlingengroepen technisch onmogelijk kan worden gemaakt.
 - b. Er wordt onderzocht op welke manier scholen de ingegeven leerlingengroepen kunnen gebruiken in functie van de administratie in het Vlaamse toetsen Schoolloket.
16. Het beleid rond stresstesting wordt verder verfijnd en waar nodig uitgebreid, met het oog op een vlotte afname.

Op het vlak van communicatie

17. Er wordt bekeken hoe de communicatie naar de toetscoördinatoren tijdig en zo helder en consistent mogelijk kan worden verstuurd (zie ook actiepunt 1).
18. Er wordt nagegaan of verificatie van het e-mailadres van toetscoördinatoren mogelijk is om te garanderen dat zij alle nodige informatie die via e-mail wordt verstuurd ontvangen.
19. De communicatie over welke doelgroepen (bijvoorbeeld leerlingen met een individueel aangepast curriculum, anderstalige nieuwkomers) wel en niet moeten deelnemen aan de Vlaamse toetsen wordt verfijnd (zie ook actiepunt 1).

20. Het introductiefilmpje en instructiefilmpje worden geüpdatet in functie van de nieuwe toetsafname.
21. De doelstellingen van het toetsverslag worden scherper gesteld en beter toegelicht.
22. De functie van leerlingengroepen wordt helder gecommuniceerd naar scholen met het oog op het verhogen van de bruikbaarheid ervan

Op inhoudelijk vlak

23. De kennismakingstoetsen werden positief geëvalueerd door de onderwijsverstrekkers. Waar zinvol worden deze verder geoptimaliseerd zodat het voor leerlingen helder is wat ze van het toetsplatform mogen verwachten.
24. De bevraging voor toetscoördinatoren wordt uitgebreid met aspecten gerelateerd aan de kennismakingstoets en de toetsafname.

5. TOETSAFNAME (24 APRIL – 16 MEI 2024)

5.1. ALGEMEEN

52

Leerlingen legden de Vlaamse toetsen af tussen 24 april en 16 mei. De afname startte met het eerste afnamemoment van de leerlingen van het secundair onderwijs (woensdag 24 april tot en met vrijdag 26 april, met een vaste inhaaldag op 29 april). Vervolgens vond het eerste afnamemoment van de leerlingen van het lager onderwijs plaats (29 april tot en met 6 mei). Tussen 6 en 16 mei waren er zowel in het lager als in het secundair onderwijs toetsafnames: in de voormiddag in het lager onderwijs en in de namiddag in het secundair onderwijs. Er was een inhaalmoment voorzien op 16 mei. Er waren geen toetsafnames op 1 mei, 9 mei en 10 mei.

In totaal legden leerlingen in het lager onderwijs 276.656 toetsen af. Het ging daarbij om twee toetsen voor de volledige populatie (+/- 69.000 leerlingen) en telkens twee toetsen voor de helft van de populatie (+/- 34.500 leerlingen). Er waren 2.639 vestigingsplaatsen betrokken.

In het secundair onderwijs werden 217.700 toetsen afgelegd. Ook hier waren er twee toetsen voor de volledige populatie (+/- 60.000 leerlingen in de A-stroom en +/- 13.000 leerlingen in de B-stroom) en een toets voor een deel van de populatie (+/- 12.000 leerlingen in de A-stroom en 3.150 in de B-stroom). Er waren 906 vestigingsplaatsen in de A stroom en 549 vestigingsplaatsen in de B-stroom

betrokken. Leerlingen in het tweede jaar van de eerste graad legden ook een kalibratietoets af tijdens het tweede toetsmoment. Hiervoor kregen leerlingen geen toetsresultaat.

Niet-deelnemende scholen

Deelname aan de Vlaamse toetsen is verplicht voor alle scholen in het gewoon onderwijs. Tijdens de toetsafname volgde het Departement op of alle scholen die ingepland stonden, ook effectief deelnamen.

Omwille van een vergissing bij de school hebben een aantal scholen niet deelgenomen (zie Tabel 12). De school had dan bijvoorbeeld een foute datum in de schoolkalender genoteerd of stelde op het toetsmoment vast dat er geen toestellen voor handen waren. Bij niet-deelname aan het oorspronkelijk toetsmoment, werden de scholen in kwestie dezelfde dag nog telefonisch gecontacteerd met de vraag waarom men niet had deelgenomen en de boodschap dat men verplicht diende deel te nemen aan het inhaalmoment. Onderstaand wordt beschreven hoeveel scholen niet hebben deelgenomen, ook niet na de uitnodiging tot een inhaalmoment.

Een lagere school nam op beide toetsmomenten niet deel en was noch telefonisch, noch via e-mail bereikbaar. Het betreft een uitdovende school met einddatum 31 augustus 2024. Twee lagere en drie secundaire scholen slaagden er niet in om deel te nemen aan het tweede toetsmoment omwille van een staking van de onderwijsvakbonden en de onmogelijkheid om deel te nemen aan het inhaalmoment. Deze scholen stonden laat gepland in de eigenlijke toetsafname. De andere scholen namen niet deel en werden gemeld aan de onderwijsinspectie.

Toetsmoment 1	4de leerjaar lager onderwijs	3 vestigingsplaatsen
	2de jaar secundair onderwijs	0 vestigingsplaatsen
Toetsmoment 2	4de leerjaar lager onderwijs	2 vestigingsplaatsen
	2de jaar secundair onderwijs	3 vestigingsplaatsen

Tabel 12: aantal scholen dat niet heeft deelgenomen aan de Vlaamse toetsen

Scholen die niet deelnamen op het juiste toetsmoment

59 vestigingsplaatsen namen de toetsen niet af op het oorspronkelijke tijdstip. Deze scholen werden telefonisch gecontacteerd en werden verplicht om deel te nemen op het inhaalmoment.

Scholen die aan slechts één toets deelnamen

Het Departement volgde op of scholen telkens deelnamen aan beide ingeplande toetsen. Bij 90 vestigingsplaatsen bleek dat de school slechts aan één van beide toetsen had deelgenomen. Dit probleem deed zich voornamelijk voor bij lagere scholen tijdens het eerste toetsmoment. Dit waren scholen die zich onvoldoende hadden voorbereid en de communicatie niet volledig hadden doorgenomen waardoor ze niet wisten dat de toets wiskundige problemen oplossen gepland was tijdens het eerste toetsmoment.

Scholen met een lage deelname

Bij een aantal scholen bleek dat een significant aantal leerlingen niet had deelgenomen aan de toetsen (zie Tabel 13). Er werd met deze scholen contact opgenomen met de vraag om het toetsverslag in te vullen.

Op een gemiddelde lesdag is er een afwezigheid te verwachten van 5% leerlingen in het vierde leerjaar lager onderwijs, 5% leerlingen in de 2A-stroom en 10% leerlingen in de 2B-stroom. Er werd voor de Vlaamse toetsen opgesteld welke scholen met minder dan 80% leerlingen op een school hebben deelgenomen. In bepaalde scholen is er een lage deelname voor alle toetsen door een hoog aantal afwezige leerlingen.

54

Toetsmoment 1	4de leerjaar lager onderwijs	20 vestigingsplaatsen
	2de jaar secundair onderwijs	25 vestigingsplaatsen (waarvan 5 scholen op 24 april)
Toetsmoment 2	4de leerjaar lager onderwijs	20 vestigingsplaatsen
	2de jaar secundair onderwijs	18 vestigingsplaatsen

Tabel 13: aantal scholen met een lage deelname aan de Vlaamse toetsen (drempelwaarde 80%)

Een lijst van scholen die niet of beperkt deelnamen werden bezorgd aan de onderwijsinspectie. Het is hun autonome opdracht om te bepalen op welke manier ze met de resultaten aan de slag gaan.

5.2. ALGEMENE PROBLEMEN TIJDENS DE TOETSAFNAME

5.2.1. Toegankelijkheid van het toetsplatform

Op de eerste dag van de toetsafname (24 april 2024) werd vanaf 9.17 uur via de helpdesk gesignaleerd dat het toetsplatform traag werkte en dat leerlingen niet naar de volgende toetsvraag konden, terwijl de aftelklok bleef verder lopen. Toetscoördinatoren signaleerden dit nadien ook in de bevraging en het toetsverslag (14 algemene meldingen in 14 scholen en 310 individuele meldingen in 46 scholen) en ook de onderwijsverstrekkers meldden dit probleem. Bovendien sloot bij een aantal leerlingen een toets meteen af na het opstarten ervan. Na ingrepen door de leverancier werkte het toetsplatform vanaf 10 uur terug zoals verwacht.

De leverancier, het Departement en het Steunpunt hebben dit probleem in detail geanalyseerd en oplossingen gezocht. Als gevolg hiervan heeft de toetsafname vanaf 25 april geen dergelijke problemen meer gekend.

De minister besloot om alle scholen die de eerste dag een toetsafname hadden de kans te geven op een inhaalmoment. Hiervoor werden alle betrokken scholen gecontacteerd. Van de 174 scholen die een toetsafname hadden op 24 april vroegen 59 scholen een inhaalmoment aan. Er hebben uiteindelijk 2501 leerlingen in 46 scholen effectief deelgenomen aan het inhaalmoment.

55

5.2.2. DDOS-aanvallen op het toetsplatform

Er waren twee *distributed-denial-of-service* (DDOS)-aanvallen (6 en 7 mei) op het toetsplatform. Deze aanvallen hadden zeer beperkte impact op de toetsafname. Via de helpdesk hebben een beperkt aantal scholen problemen gemeld (leerlingen die tijdelijk niet konden inloggen) die binnen het kwartier waren opgelost. Leerlingen die al op het toetsplatform actief waren, ondervonden geen enkel effect. Van deze DDOS-aanvallen werd aangifte gedaan bij de politie door zowel het Departement als door Televic Education.

5.2.3. LeerID

Er hebben zich geen algemene technische problemen met LeerID gesteld. Alle meldingen die binnenkwamen via de helpdesk hadden betrekking op individuele gevallen in scholen. Alle problemen die in de procesevaluatie 2023 werden geschetst waren verholpen.

5.2.4. Vastgestelde bugs in het toetsplatform

Voor een korte periode (op 25 april tussen 8.30 uur en 10 uur) was de navigatie op het toetsplatform in het Duits. De toetsvragen werden nog steeds in het Nederlands aangeboden.

Door een bug in het toetsplatform sloot bij een beperkt aantal leerlingen de toets wiskundige problemen oplossen automatisch af. Het ging om 131 toetsen. Dit probleem deed zich voornamelijk voor op 24 april met 126 gevallen.

Een tweede bug zorgde ervoor dat bij 58 leerlingen een adaptief blok werd overgeslagen (67 indien de leerlingenvragenlijst wordt meegenomen). Het ging om de toets wiskundige problemen oplossen ($n = 15$), meetkunde ($n = 14$), bewerkingen ($n = 11$), Nederlands ($n = 5$), meetkundige objecten en relaties ($n = 3$), verhoudingen en vergelijkingen ($n = 3$), getalbegrip ($n = 2$), metend reken ($n = 2$), omtrek, oppervlakte en inhoud ($n = 2$), en tabellen en diagrammen ($n = 1$). Deze bug werd vastgesteld doorheen de volledige periode van toetsafname. Hierdoor kregen deze leerlingen minder vragen aangeboden dan andere leerlingen en is hun toetsresultaat niet betrouwbaar. Deze leerlingen kregen een melding in hun individuele feedback. Het ging om 58 van de 494.356 afgelegde toetsen.

Door een derde bug in het toetsplatform werd bij een open invulvraag bij de toetsen wiskunde een juist antwoord toch fout gerekend. Er waren 39 leerlingen die onterecht een foute nulscore kregen op een toetsvraag. De impact op het resultaat van deze leerlingen was echter beperkt. De bug werd meegenomen voor correctie voor toetsafname 2025 (zie actiepunt 25).

5.3. SPECIFIEKE PROBLEMEN TIJDENS DE TOETSAFNAME

Na de internet- en laadproblemen tijdens de kalibratieafname in 2023 werden illustraties bij toetsvragen via een minder zwaar bestand opgeladen in het toetsplatform om laadproblemen te

vermijden. Bovendien werden extra stresstests uitgevoerd om voldoende capaciteit van de website, LeerID en het toetsplatform te garanderen (zie sectie 4.4). Scholen werden aangeraden om hun eigen internetcapaciteit te testen door het uitvoeren van een stresstest tijdens de kennismakingstoets. Het belang van een goede internetconnectie was ook onderdeel van de belcampagne. Daarnaast werd de pagina 'hulp bij technische problemen' vereenvoudigd en uitgebreid om scholen te ondersteunen bij eventuele problemen.

In de belcampagne gaven 47 scholen aan twijfels te hebben over hun netwerkkwaliteit, evenals over het aantal beschikbare toestellen. Uiteindelijk contacteerden 37 scholen (1% van de scholen) de helpdesk om aan te geven dat ze met internetproblemen kampten die zo ingrijpend waren, dat de toetsen niet volledig konden worden afgenomen binnen het oorspronkelijke toetsmoment. Deze scholen kregen een inhaalmoment toegewezen, waardoor leerlingen aan hun toets verder konden werken vanaf het punt waar de oorspronkelijke toets werd gestaakt.

Scholen meldden via het toetsverslag internet- en laadproblemen tijdens de toetsafname (97 algemene meldingen in 90 scholen en 818 individuele meldingen in 228 scholen). Dit waren zowel de grote laadproblemen tijdens de eerste afnamedag als eerder kleine problemen zoals het traag laden van bepaalde toetsvragen, het af en toe blijven hangen van het toetsplatform of traag laden van een bepaalde afbeelding.

Verschillende toetscoördinatoren kaartten in de bevraging ($n = 20$) en het toetsverslag (12 algemene meldingen in 8 scholen en 78 individuele meldingen in 64 scholen) ook logistieke uitdagingen in scholen aan. De problemen die ze aangaven betroffen onvoldoende lokalen, onvoldoende (opgeladen) laptops, leerlingen die hun toestel vergaten, verouderde software en technische problemen met het toestel, de muis of het toetsenbord. De onderwijsverstrekkers meldden dezelfde logistieke uitdagingen bij scholen. Aanvullend gaven ze aan dat de toetsafname soms een impact had op andere lessen. Sommige scholen kozen ervoor om geen laptops te gebruiken in andere lessen op hetzelfde moment om te garanderen dat er geen problemen zouden voordoen met o.a. het netwerk.

De onderwijsverstrekkers gaven ook aan dat, zeker in het lager onderwijs, er beperkte flexibiliteit was bij de planning van de Vlaamse toetsen. Zij signaleerden dat scholen niet steeds voldoende infrastructuur hebben om alle leerlingen parallel de toetsen te laten afnemen. Voor het secundair onderwijs merkten zij vooral op dat er weinig flexibiliteit was om een inhaalmoment te plannen.

In de bevraging van de ouderkoepels gaven 18% van de ouders gaven aan dat de toetsafname bij hun kind niet vlot verlopen is. Deze problemen werden vaker gemeld bij ouders uit het secundair dan in het lager onderwijs. In de kwalitatieve bevraging kwamen hierbij vooral technische storingen, verbindingproblemen en onvoldoende beschikbare computers als redenen aan bod.

5.4. EVALUATIE VAN DE GEBRUIKSVRIENDELIJKHEID VAN HET TOETSPLATFORM DOOR DE EINDGEBRUIKER

5.4.1. Navigatie

Op technisch vlak werden er weinig problemen gesignaleerd met betrekking tot de navigatie in het toetsplatform. Een veelvoorkomende frustratie tijdens de kalibratieafname in 2023 was het moeten doorklikken van bepaalde vragen door leerlingen. Twee aanpassingen zorgden ervoor dat het veelvuldig doorklikken van vragen niet meer nodig was tijdens de afname van 2024. Enerzijds werden toetsen automatisch afgesloten nadat de toetstijd verstreken was, waardoor leerlingen nadien de volgende toets konden starten zonder eerst de vorige nog door te klikken. Anderzijds werden filtervragen ingevoerd in de leerlingenvragenlijst en werd bij de toewijzing van de leerlingenvragenlijst rekening gehouden met de geregistreerde hulpmiddelen, waardoor specifieke vragen over het hulpmiddeleengebruik enkel aan deze leerlingen aangeboden werden. Leerlingen hadden wel nog de keuze om vragen uit de leerlingenvragenlijst die ze niet wensten in te vullen, door te klikken.

Een tweede opmerking had betrekking op de lineaire navigatie van de toets. Bij de toets Nederlands konden leerlingen binnen eenzelfde leestaak terugkeren naar een vorige toetsvraag, maar niet bij toetsvragen uit een reeds ingediende leestaak. In de toets wiskunde werd gewerkt met lineaire navigatie, wat betekent dat het niet mogelijk was om terug te keren naar een vorige toetsvraag. Hoewel hierover tijdens de kalibratieafname in 2023 verschillende opmerkingen werden gegeven, werd dit niet aangepast. Deze keuze werd gemaakt omdat leerlingen bij een afname met vrije navigatie het rekentoestel, formules of informatie over wiskundige begrippen die voorzien zijn bij bepaalde toetsvragen zouden kunnen gebruiken bij toetsvragen waarbij dit niet voorzien is. Bovendien laat een blokadaptieve toetsafname geen vrije navigatie tussen de paden toe aangezien de moeilijkheid van toetsvragen in een volgend pad bepaald wordt op basis van antwoorden op toetsvragen uit eerdere paden. Omdat leerlingen het dikwijls niet gewoon zijn om niet terug te

kunnen naar eerdere vragen, worden ze hierover geïnformeerd in het introductie- en instructiefilmpje.

5.4.2. Vraagtypes

Aangezien de Vlaamse toetsen digitaal worden afgenomen, is het van cruciaal belang dat de gebruikte vraagtypes in overeenstemming zijn met de digitale vaardigheden van leerlingen, zodat deze vaardigheden hun toetsresultaat zo minimaal mogelijk beïnvloeden. De pilootstudies en kalibratiestudie toonden reeds aan dat zowel leerlingen van het vierde leerjaar als leerlingen van het tweede jaar secundair onderwijs over het algemeen weinig moeite hadden met het technisch beantwoorden van de verschillende vraagtypes en een digitale toetsafname eerder positief ervoeren. Ook tijdens de afname van 2024 is het aantal gemelde problemen omtrent vraagtypes beperkt. Het vraagtype waar leerlingen – net als bij de kalibratieafname in 2023 – het meest moeite bleven mee hebben was de sleepvraag. De psychometrische analyses van de kalibratieafname wezen er echter op dat het relatieve aantal blanco's bij dit vraagtype niet hoger was dan bij de andere vraagtypes. Bovendien was de discriminatiegraad van dit vraagtype niet lager dan bij andere vraagtypes, wat aantoont dat de technische beperkingen van het vraagtype niet als toevalsfactor in de antwoorden van leerlingen functioneert. Ook tijdens de analyses van de afname in 2025 zal dit worden gecontroleerd om te vermijden dat er een andere vaardigheid gemeten wordt dan de vaardigheid die vooropgesteld is. Bovendien zullen ook de ervaringen van leerlingen met het vraagtype opnieuw worden nagegaan in het gebruikersonderzoek over het toetsplatform.

59

5.4.3. Hulpmiddelen

Alle leerlingen konden tijdens de toetsafname gebruik maken van verschillende hulpmiddelen op het toetsplatform (markeerstift, verklarend woordenboek, woordverklaring en zoomfunctie). Bij de toets wiskunde konden leerlingen ook een digitaal rekentoestel gebruiken voor alle toetsvragen, met uitzondering van toetsvragen waar hoofdrekennen vereist is of bij vragen naar wiskundige inzichten waarbij niet gerekend hoeft te worden. Leerlingen uit de B-stroom mochten ook gebruikmaken van een formuleblad (op papier) bij de toets wiskunde. Leerlingen in de A-stroom kregen bij sommige toetsvragen formules aangereikt.

Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften konden tijdens de toetsen ook gebruikmaken van de hulpmiddelen die ze in de klas gewend zijn te gebruiken (bv. voorleessoftware, hulpkaarten). Deze hulpmiddelen moesten worden geregistreerd in het Schoolloket (zie 4.2.3).

Het toetsverslag, de bevraging van toetscoördinatoren, de observaties van het Steunpunt en de onderwijsverstrekkers gaven al een eerste zicht op het gebruik en de gebruiksvriendelijkheid van de hulpmiddelen. Daaruit kwam naar voor dat bepaalde scholen ervan uitgingen dat de registratie van voorleessoftware ervoor zou zorgen dat de leerling automatisch voorleessoftware kon gebruiken tijdens de Vlaamse toetsen.

Analyses van de loggegevens van het concreet gebruik van hulpmiddelen en de leerlingenvragenlijst zullen de inzichten over de hulpmiddelen verder verrijken (zie sectie 7.6).

Rekentoestel

In het toetsverslag waren er 16 algemene meldingen van problemen met het rekentoestel uit 12 scholen en 28 meldingen uit 17 scholen van individuele problemen met het rekentoestel. De meeste meldingen hadden betrekking op de gebruiksvriendelijkheid van het rekentoestel.

Sommige onderwijsverstrekkers gaven aan dat het rekentoestel soms traag werkte. Leerlingen die druk ervaarden om de toets tijdig af te werken, kozen ervoor om het rekentoestel niet meer te gebruiken. Er waren twee soorten rekentoestellen beschikbaar, afhankelijk van de toetsvraag. De onderwijsverstrekkers kaartten aan dat leerlingen uit het secundair onderwijs B-stroom verkozen om consequent met de minder complexe variant van het rekentoestel werken. Het wetenschappelijk rekentoestel werd nu aangeboden aan leerlingen van de B-stroom voor de vragen die gemeenschappelijk zijn voor beide doelgroepen. De reden hiervoor is dat het psychometrisch gezien belangrijk is dat de afnamecondities voor gemeenschappelijke toetsvragen dezelfde zijn en leerlingen dus dezelfde hulpmiddelen ter beschikking hebben. Het Steunpunt suggereerde om bij deze vragen zowel het eenvoudig als wetenschappelijk rekenmachine aan te bieden in het toetsplatform, waardoor leerlingen van de B-stroom konden kiezen voor het eenvoudige rekentoestel maar dit is technisch niet mogelijk.

Woordenboek

In de procesevaluatie 2023 werd gesignaleerd dat leerlingen moeite hadden met navigeren tussen de verschillende tabbladen. Ook was het niet mogelijk om te controleren wat leerlingen invoerden. Dit werd in 2024 opgevangen door het woordenboek te integreren in het toetsplatform. Alle leerlingen konden gebruik maken van een verklarend NT2-woordenboek (Van Dale).

Hierbij was de functionaliteit beperkt tot het verklaren van specifieke woorden of uitdrukkingen.

Op maandag 29 april en dinsdag 30 april in de voormiddag was het woordenboek tweemaal een half uur onbereikbaar tijdens de eerste toetsen van het lager onderwijs. Het ging om een probleem

met de servercapaciteit, aangezien leerlingen in het lager onderwijs significant vaker het woordenboek bleken te gebruiken dan leerlingen in het secundair onderwijs.

In het toetsverslag waren er 164 algemene meldingen uit 155 scholen en 105 individuele meldingen uit 27 scholen van problemen met het woordenboek.

In de feedback gaven toetscoördinatoren aan dat het woordenboek niet (steeds) werkte ($n = 16$): het blokkeerde soms of werd blanco geopend. Het NT2-woordenboek werd in de bevraging van de toetscoördinatoren door enkelen als te beperkt ervaren ($n = 7$) aangezien niet alle woorden erin voorkwamen. Dit werd ook als algemene melding ingegeven in het toetsverslag door 12 scholen en ook de onderwijsverstrekkers gaven deze feedback.

Sommige onderwijsverstrekkers gaven bovendien aan dat het woordenboek soms traag werkte. Leerlingen die druk ervoeren om de toets tijdig af te werken, kozen ervoor om deze niet meer te gebruiken.

Markeerstift

Tussen de procesevaluatie 2023 en de afname 2024 werd de markeerfunctie uitgebreid zodat antwoordopties gemarkeerd kunnen worden. Toch was het nog steeds niet mogelijk om (tekst in) afbeeldingen te markeren. Aangezien wiskundige getallen dikwijls via afbeeldingen (in LaTeX) worden weergegeven, was dit voor leerlingen dikwijls een beperking.

In het toetsverslag waren er 7 algemene meldingen van problemen met de markeerstift uit 6 scholen en 9 meldingen van individuele problemen verspreid over 6 scholen. In de bevraging kaartten 6 toetscoördinatoren het probleem aan van het niet kunnen markeren van getallen en wiskundige notaties.

Geodriehoek

9 toetscoördinatoren uit 8 scholen deden een algemene melding van problemen met het gebruik van een geodriehoek op het scherm. Ook in de bevraging gaven een aantal toetscoördinatoren ($n = 18$) aan dat een geodriehoek op een (aanraak)scherm niet handig is. De onderwijsverstrekkers bevestigden deze feedback.

Voorleessoftware

In het toetsverslag waren er 45 algemene meldingen van problemen met voorleessoftware in 33 scholen en 257 meldingen van individuele problemen uit 155 scholen. Ook in de bevraging gaven

65 toetscoördinatoren feedback op het gebruik van voorleessoftware bij de Vlaamse toetsen. Zo was voorleessoftware moeilijk te installeren, werkte het niet of werd de ondersteuning met Sprint of Alinea bij de toetsen als niet gebruiksvriendelijk ervaren. Ook de onderwijsverstrekkers bevestigden deze moeilijkheden.

5.4.4. Digitaal toetsen

De onderwijsverstrekkers gaven in hun feedback aan dat digitaal toetsen niet evident is voor leerlingen uit het vierde leerjaar. Deze leerlingen verliezen bijvoorbeeld tijd met letters zoeken op het toetsenbord of hebben een beperkt nauwkeurige werkhouding achter de computer. Bovendien is het voor deze leerlingen niet evident om langere teksten op een scherm te lezen. Ook in de bevraging van de ouderkoepels uitten enkele ouders van deze doelgroep hun bezorgdheid bij het niet vertrouwd zijn met digitaal toetsen.

5.5. INHOUDELIJKE OPMERKINGEN BIJ DE TOETSEN

5.5.1. Toetsvragen

Het toetsontwikkelingsproces is gebaseerd op internationale wetenschappelijke standaarden waarvan ontwikkelrichtlijnen aansluitend bij *Universal Design for Assessment*, vooronderzoeken en pilootstudies en psychometrische analyses deel uitmaken. De toetsvragen werden aan verschillende kwalitatieve en kwantitatieve vooronderzoeken onderworpen. Ze werden herhaaldelijk besproken met interne promotoren en experts. Vervolgens werden de toetsvragen ter feedback voorgelegd aan Denktanks bestaande uit leden van de inspectie, AHOVOKS, pedagogische begeleidingsdiensten, lerarenopleiders en leraren. Zij gaven feedback bij de inhoud van de vragen, de taligheid en de vraagtypes. Deze feedback werd systematisch gedocumenteerd en verwerkt door de toetsontwikkelaars. Er werden bovendien pilootstudies georganiseerd om de toetsvragen verder inhoudelijk te testen en de helderheid en begrijpelijkheid van de vraagstelling te optimaliseren. In functie daarvan werden ook cognitieve interviews bij leerlingen afgenomen. Na de pilootstudies werden de toetsvragen geoptimaliseerd voor de kalibratiestudie. De kalibratiestudie in 2023 was de eerste grootschalige afname van de toetsvragen. Op basis van de feedback bij de toetsvragen tijdens de kalibratiestudie en de psychometrische analyses op basis van deze data werden de toetsvragen opnieuw bekeken en de toetsen definitief samengesteld. Er werden onder meer specifieke psychometrische analyses (zogenaamde *Differential Item*

Functioning) uitgevoerd om na te gaan of bepaalde toetsvragen moeilijker of net gemakkelijker zijn voor bepaalde groepen leerlingen met hetzelfde vaardigheidsniveau (bv. leerlingen met een Nederlandstalige achtergrond versus leerlingen met een niet-Nederlandstalige achtergrond). Dit bleek echter bij slechts een beperkt aantal toetsvragen het geval. Desbetreffende toetsvragen werden herbekeken en indien nodig verwijderd uit de toetsvragenbank voor de eigenlijke afname. Een beperkt aantal toetscoördinatoren gaven in de bevraging aan dat de toetsen te moeilijk ($n = 31$) en te talig ($n = 35$) zijn. Ook in het toetsverslag kwamen vijf algemene meldingen uit vijf scholen over de taligheid en drie algemene meldingen uit twee scholen over de moeilijkheid. Uit de observaties van het Steunpunt bleken leerlingen ook vooral moeite te hebben met de complexiteit ($n = 5$) en taligheid ($n = 3$) van de toetsvragen.

Bovendien duiden verschillende toetscoördinatoren erop dat leerlingen niet alle getoetste inhouden gezien hadden ($n = 50$). Waar sommigen hierbij als reden aangaven dat de desbetreffende inhoud nog niet in het vierde leerjaar aan bod komt ($n = 13$), gaven anderen aan dat bepaalde inhouden geen onderdeel zijn van hun leerplan ($n = 27$). Ook in het toetsverslag werd dit 30 keer als algemeen probleem aangekaart in 24 verschillende scholen.

De onderwijsverstrekkers verzamelden ook feedback op de toetsvragen. Alle onderwijsverstrekkers gaven de feedback dat het toetsen van probleemoplossend denken naar hun mening te talig is. Ze meenden dat de toets 'wiskunde problemen oplossen' daarom niet per se meet wat de toets beoogt te meten. De taalbarrière volledig wegnemen bij de toets wiskunde is echter niet mogelijk. Taal heeft impact op de complexiteit van de toetsvragen wiskunde maar maakt er ook een wezenlijk onderdeel van uit. Wiskunde is immers ook een talige wetenschap. Bij wiskunde hoort op zich een eigen wiskundetaal zowel wat concrete woordenschat en symbolen betreft als wat bijvoorbeeld nevenschikkende of implicatieve formuleringen betreft. Tegelijk maken toetsvragen zonder context die basisvaardigheden met betrekking tot de eindtermen bevragen, ook deel uit van de centrale toets wiskunde. Zo worden er in elk thema toetsvragen ontwikkeld op een continuüm met langs de ene kant toetsvragen met zo weinig mogelijk taal en langs de andere kant contextvragen waarbij er te veel informatie beschikbaar is. De empirisch vastgestelde plaats op de meetschaal van de toetsvragen van de verschillende thema's bevestigt dit opzet. Ook in toekomstige analyses wordt dit verder opgevolgd. Toegankelijk taalgebruik blijft evenwel in alle toetsvragen een belangrijk aandachtspunt.

Alle onderwijsverstrekkers meldden daarnaast dat bepaalde toetsinhouden nog niet aan bod kwamen in de lessen op het moment van afname van de Vlaamse toetsen, dit zowel voor specifieke

inhouden van de wiskunde toetsen in het vierde leerjaar als het secundair onderwijs. Deze resultaten zijn volgens hen daarom ook minder zinvol of bruikbaar, noch voor de leerling noch voor de school zelf.

Een onderwijsverstrekker stelt de vraag om nog meer feedback te geven bij de toetsvragen wiskunde.

Tot slot kaartte een onderwijsverstrekker aan de gekozen voornamen in de vraagstellingen weinig divers zijn en stelt voor om meer multiculturaliteit in de naamkeuze te voorzien om de betrokkenheid van leerlingen met een migratieachtergrond te verhogen.

De inhoudelijke opmerkingen bij de toetsen Nederlands en wiskunde worden met de toetsontwikkelaars gedeeld en worden hier niet verder besproken, gelet op de vertrouwelijkheid van de toetsvragen.

5.5.2. Leerlingenvragenlijst

In de procesevaluatie 2023 werd aangegeven dat de ingeschatte tijdsduur voor de leerlingenvragenlijst niet volstond. De vragenlijst werd ingekort om de tijdsduur niet te overschrijden. Op basis van de kalibratiestudie in 2023 werd ook geëvalueerd in welke mate leerlingen in staat zijn de vragen adequaat te beantwoorden. Uit de analyses bleek dat de non-respons en de 'ik weet het niet'-antwoorden bij de meeste vragen beperkt waren. Bovendien hingen de antwoorden op de vragen naar de achtergrondkenmerken in vrij sterke mate samen met de gekende administratieve indicatoren. Voor enkele vragen gaven leerlingen beduidend meer aan het antwoord op de vraag niet te weten. De antwoorden op deze vragen werden echter verwerkt in combinatie met antwoorden op andere vragen en administratieve indicatoren voor sociaaleconomische achtergrond. Door de antwoorden te combineren kon een vollediger beeld worden verkregen van de thuissituatie van leerlingen. Deze analyses en de feedback verkregen tijdens de kalibratiestudie werden echter ook gebruikt om de leerlingenvragenlijst verder aan te passen. Zo werden zowel de inhouden van de vragenlijst als de taligheid herbekeken (zie ook sectie 7.4).

Toch gaven in de bevraging 93 toetscoördinatoren aan dat ze de vragenlijst te lang en te moeilijk vinden voor leerlingen. Ook in het toetsverslag werd dit 52 keer als algemeen probleem aangekaart

in 48 scholen en 22 keer als individueel probleem in 2 scholen. Toetscoördinatoren stelden zich daarom vragen bij de waarheidsgetrouwheid van de antwoorden ($n = 18$). Bovendien werd relevantie van de vragen door 32 van hen in vraag gesteld. Ook tijdens de observaties van het Steunpunt haalden toetsassistenten en leerlingen in verschillende scholen de moeilijkheid van de vragenlijst aan, zowel op talig vlak als naar inhoud van bepaalde vragen, waar leerlingen niet van op de hoogte zijn. De onderwijsverstrekkers kaartten dezelfde bezorgdheden aan in hun feedback. Dit bleek vooral een probleem in het vierde leerjaar lager onderwijs.

5.5.3. Toetsduur

In het toetsverslag waren 32 algemene meldingen uit 30 scholen en 409 individuele meldingen uit 185 scholen dat leerlingen onvoldoende tijd hadden om de toets te maken. Het tijdsgebrek werd vooral aangekaart bij de toets begrijpend lezen en voor leerlingen die voorleessoftware gebruiken of een leerproblematiek hebben. Twaalf toetscoördinatoren bevestigden dit tijdsgebrek in de bevraging. Ook de observaties van het Steunpunt bevestigden dit ($n = 13$) en wezen hierbij vooral op de toetsonderdelen begrijpend lezen en wiskundige problemen oplossen.

De eerste analyses van het Steunpunt maken duidelijk dat de leerlingen in het secundair onderwijs het meeste tijd nodig hebben om de toets begrijpend lezen af te leggen: in de A-stroom was 50% van de leerlingen klaar na 41 minuten en 95% na 49 minuten. Voor de B-stroom was 50% klaar na 31 minuten en 95% na 47 minuten.

Daarnaast kwam uit de feedback van de toetscoördinatoren naar voren dat de toetsduur van het eerste toetsmoment mede door de inhoud van wat bevraagd werd, te lang was voor leerlingen van het vierde leerjaar en het tweede jaar van de B-stroom om zich te concentreren ($n = 16$). Ook in de ouderbevraging kaartten enkele ouders deze bezorgdheid aan.

In sommige secundaire scholen waren leerlingen daarentegen veel eerder klaar met de toetsen van het tweede toetsmoment. Zowel in het toetsverslag (41 algemene meldingen uit 27 scholen) als in de bevraging voor toetscoördinatoren ($n = 7$) kwam dit aan bod.

Gerelateerd aan de toetsduur, kwamen ook verschillende negatieve meldingen over de weergave van de aftelklok. De aftelklok werd toegevoegd op basis van verschillende vragen naar een tijdsindicatie tijdens de kalibratieafname in 2023, maar bleek niet het gewenste effect mee te brengen. Zowel in het toetsverslag (12 algemene meldingen in 12 scholen) als in de bevraging ($n =$

27) gaven toetscoördinatoren aan dat de aftelklok leerlingen stress bezorgde. Ze gaven bovendien aan dat een weergave van de voortgang van de toets noodzakelijk is (toetsverslag: 47 algemene meldingen in 38 scholen; bevraging: $n = 63$). In de bevraging vroegen sommigen ($n = 40$) een combinatie van een aftelklok en weergave van de voortgang.

De onderwijsverstrekkers gaven eenzelfde feedback over de nood aan weergave van de voortgang binnen de toets. Ze stelden ook de vraag om een waarschuwingsboodschap te voorzien bij het indienen van het antwoord op de laatste vraag binnen eenzelfde leestaak om te verzekeren dat leerlingen begrijpen dat ze naar de volgende leestaak navigeren.

5.6. ONDERSTEUNING VANUIT DE HELPDESK

5.6.1. Werking van helpdesk

De helpdesk van de Vlaamse toetsen bestaat uit drie lijnen, waarin verschillende medewerkers vanuit verschillende rollen de scholen ondersteunen. Deze lijnen zijn schematisch voorgesteld in Figuur 8.

66

De eerste lijn bestaat uit medewerkers van 1700, die met behulp van scripts scholen verder helpen met eenvoudige problemen. De tweede lijn bestaat uit medewerkers van het Departement en werkdomein E (organisatie en afdeling) van het Steunpunt, waar scholen verder geholpen worden met complexere vragen. De derde lijn ondersteunt de tweede lijn wanneer de vragen gaan over externe toepassingen of gedetailleerde informatie, zoals de toetsinhoud of analyses.



Figuur 8: visualisatie helpdesklijnen en medewerkers per lijn

Nulde lijn: selfservice door scholen

Als voorbereiding voor de toetsafname, konden toetscoördinatoren en toetsassistenten aan de slag met de informatie op de website (zie sectie 3.2). Via de mailing werden toetscoördinatoren gecontacteerd met de laatste richtlijnen voor toetsafname. Algemene problemen kon men opvolgen via een algemene statuspagina op vlaamsetoetsen.be.

Eerste lijn

De eerstelijnsondersteuning bestond uit een veertigtal voorlichters van 1700 die opgeleid werden om telefonische vragen en vragen via het contactformulier met betrekking tot de Vlaamse toetsen te kunnen beantwoorden. Zij maakten hiervoor gebruik van scripts.

Op geregelde tijdstippen zaten de verantwoordelijken van alle partijen samen om nieuwe fases (zie stappenplan) inhoudelijk af te stemmen.

De helpdesk was telefonisch bereikbaar van 9 uur tot 17 uur. Vanaf de kennismakingstoetsen tot het einde van de afnameperiode – 11 maart tot en met 16 mei – was de helpdesk reeds vanaf 8 uur bereikbaar.

Scholen konden met hun vragen rechtstreeks mailen naar vlaamsetoetsen@vlaanderen.be. Het Departement ontving tussen mei 2023 en juni 2024 3.626 e-mails met voornamelijk vragen over het aanpassen van de toetsmomenten (1.225 e-mails) en de registratie in het Schoolloket (967 e-mails). Vanaf de kennismakingstoetsen is voor e-mailbehandeling een samenwerking met 1700 gesloten: scholen kunnen via een [webformulier](#) de helpdesk bereiken. Alle e-mails werden op 1 oktober 2024, in het kader van gegevensbescherming, vernietigd.

Tweede lijn

De tweede lijn werd bemand door de medewerkers van het Steunpunt, het team Vlaamse toetsen en LeerID.

De belangrijkste taken van de tweede lijn bestonden uit:

- Het behandelen van tickets die niet door de eerste lijn konden worden opgelost.
- Het contacteren van de medewerkers op de derde lijn.
- Het bijsturen van scripting op de eerste lijn indien nodig (bv. voor bijsturen van de voorlichters of aanvullingen van de scripting).
- Het bundelen van informatie uit de eerste lijn, wanneer scholen meerdere keren contact hebben opgenomen met de helpdesk.

- Het contacteren van scholen voor het opvragen van bijkomende informatie of voor het communiceren van een oplossing. Scholen met dringende problemen werden telefonisch gecontacteerd, andere problemen werden via e-mail opgelost.

Er werden vier medewerkers van 1700 opgeleid om mee te helpen op de tweede lijn (de zogenaamde *dedicated* voorlichters). Deze voorlichters waren reeds vertrouwd met de Vlaamse toetsen doordat ze reeds eerder op de eerste lijn werden ingezet. Tijdens hun opleiding leerden ze werken binnen het Schoolloket van de Vlaamse toetsen, het Schoolloket van LeerID en het ticketingsysteem.

De dedicated voorlichters werden opgeleid om volgende taken uit te voeren:

- Triage van de tickets: tickets die binnenkwamen in de service desk van de Vlaamse toetsen klaarzetten voor de juiste organisatie (Steunpunt of Departement) en volgens prioriteit inschalen. Scholen met dringende grootschalige problemen werden onmiddellijk telefonisch gecontacteerd.
- Verder aanvullen van onvolledige tickets, door scholen te vragen noodzakelijke informatie aan te vullen.
- Oplossen van LeerID-gerelateerde tickets die binnenkwamen in de service desk van LeerID.
- Controleren van informatie in het Vlaamse toetsen Schoolloket
- Actie ondernemen bij vermoeden van algemene problemen: melden in Teamsgroep helpdeskmedewerkers.

68

Er werd tijdens de afname permanent één dedicated voorlichter ingeroosterd op de tweede lijn. Bij drukte werd een extra dedicated voorlichter gevraagd om bij te springen. Op kalme momenten, schakelde deze dedicated voorlichter terug naar eerste lijn.

De communicatie binnen de tweede lijn gebeurde in de daarvoor voorziene Teamsgroepen.

De tickets op tweede lijn werden geregistreerd in een externe tool, JIRA genoemd. In het kader van gegevensbescherming werden de tickets beveiligd gearchiveerd op een afgeschermd Sharepoint-omgeving. De tickets werden in september vernietigd in JIRA.

Derde lijn

De medewerkers op de derde lijn werden gecontacteerd wanneer bepaalde technische of inhoudelijke vragen niet konden worden opgelost door de medewerkers op de tweede lijn. De medewerkers van de derde lijn kwamen uit volgende organisaties:

- Televic
- Vlaamse toetsen Schoolloket
- Steunpunt
- Crisisteam Departement
- LeerID
- ACM-IDM
- Discimus

Crisisteam

Voor de afname was een crisisteam samengesteld met medewerkers van het Departement en het Steunpunt. Hun rol bestond erin de noodzakelijke informatie te verzamelen om weloverwogen beslissingen te kunnen nemen.

Er was op voorhand een crisiscommunicatieplan opgesteld met verschillende scenario's. Voor elk scenario was op voorhand uitgetekend hoe beslissingen zouden genomen worden en op welke manier men zou communiceren.

5.6.2. Bereik

69

De eerste lijn ontving vanaf de start van de administratieve voorbereiding tot 2 maand na de laatste dag van de afname 3.652 oproepen met betrekking tot de Vlaamse toetsen. Van de binnengekomen vragen werd 74% op de eerste lijn opgelost en 26% geëscaleerd naar de tweede lijn (zie Tabel 14).

De eerste lijn was steeds optimaal bereikbaar (> 95%). Enkel op 24 april was er een lagere bereikbaarheid van 85% door de piekbelasting met betrekking tot de capaciteitsproblemen binnen het toetsplatform.

Gemiddeld moesten bellers 35 seconden wachten vooraleer ze een helpdeskmedewerker aan de lijn kregen. Eenvoudige vragen via het webformulier werden binnen de twee werkdagen beantwoord.

Tijdens de afname in 2024 werd de helpdesk minder belast dan vooraf ingeschat. Zo waren er 1.334 oproepen op de eerste lijn, terwijl men er 2.200 had voorspeld op basis van de kalibratieafname in 2023.

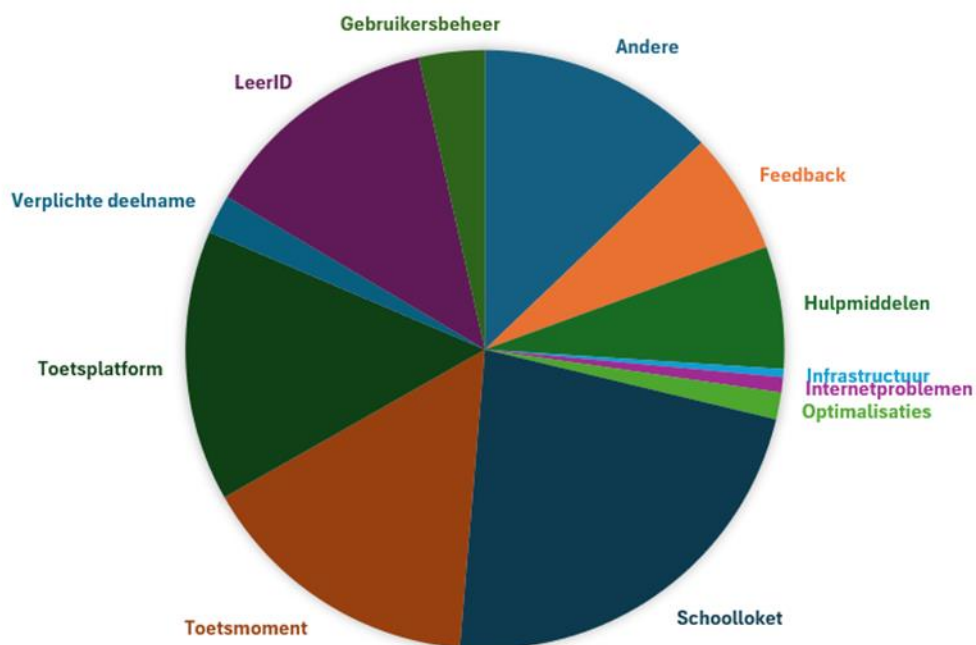
	Binnenkomende vragen bij 1700	Opgelost op eerste lijn	Geëscaleerd naar tweede lijn
Administratieve voorbereiding (8 januari tot en met 8 maart)	744	521 (70%)	223 (30%)
Kennismakingstoetsen (11 maart tot en met 23 april)	1291	1023 (79%)	268 (21%)
Afname (24 april tot en met 17 mei)	1334	970 (73%)	364 (27%)
Feedback en voorbereiding toetsafname 2025 (20 mei tot en met 15 juli)	283	201 (71%)	82 (29%)
Totaal	3.652	2.715 (74%)	937 (26%)

Tabel 14: bereik van de helpdesk

Er was beperkte feedback van toetscoördinatoren op de helpdesk. Ze ervoeren de bereikbaarheid en aangeboden hulp als positief. Sommige onderwijsverstrekkers stipten kort de helpdesk aan in de verzamelde feedback vanuit het onderwijsveld. Een onderwijsverstrekker verwees specifiek naar scholen die omwille van stakingen de toetsen beperkt of zelfs helemaal niet konden laten plaatsvinden waarbij de reacties van de helpdesk op deze vragen niet altijd begripvol waren. Men had dezelfde ervaring op vlak van ondersteuning rond technische problemen (bv. problemen met aanmelden of vastlopen van een toets). Na een belcampagne door de helpdesk ter voorbereiding van de afname van de Vlaamse toetsen in 2024 stelden we vast dat enkele scholen positief spreken over de ondersteuning van de helpdesk tijdens de registratieperiode.

In Figuur 9 en Tabel 15 is terug te vinden hoe vaak vragen over bepaalde onderwerpen werden gesteld. De meeste vragen (23%) werden gesteld over de werking van het Schoolloket. Dit waren onder meer vragen over de registratie van deelname en hulpmiddelen, leerlingengroepen en het toetsverslag. Daarnaast werden er veel vragen gesteld over toetsmomenten (15%), namelijk welke toetsen op welk toetsmoment zouden doorgaan en toetsmomenten die niet passen voor de school. Tot slot kwamen er ook een groot aantal vragen binnen over het toetsplatform (15%), bijvoorbeeld tijdens de kennismakingstoetsen wanneer bepaalde leerlingen met een vrijstelling geen kennismakingstoetsen hadden klaarstaan (zie sectie 4.6) of tijdens de crisis op 24 april (zie 5.2.1).

CATEGORIEËN VAN VRAAGSTELLINGEN OP EERSTE LIJN



Figuur 9: overzicht aantal binnenkomende vragen op de eerste lijn per categorie – vanaf start administratieve voorbereidingsperiode (8 januari) t.e.m. 15 juli

Categorie	Aantal vragen op eerste lijn	Procentueel
Schoolloket	829	23%
Toetsmomenten	562	15%
Toetsplatform	534	15%
LeerID	472	13%
Andere	470	13%
Hulpmiddelen	241	7%
Feedback	239	7%
Gebruikersbeheer	130	4%
Verplichte deelname	77	2%
Optimalisaties	52	1%
Internetproblemen	30	1%
Infrastructuur	16	0%
Totaal	3652	100%

Tabel 15: aantal binnenkomende vragen

De medewerkers op de eerste lijn hebben de afname in 2024 als positief ervaren, terwijl ze de voorbereidingsperiode eerder lastig vonden omdat ze toen nog niet voldoende vertrouwd waren met de Vlaamse toetsen materie. Het was voor de voorlichters niet altijd evident om een beller goed te kunnen bijstaan wanneer ze niet konden meevolgen op het scherm.

5.7. ACTIEPUNTEN VOOR DE TOETSAFNAME 2025

De toetsafname is, met uitzondering van de eerste dag (24 april), zeer vlot verlopen. Er hebben zich geen problemen op systeemniveau voorgedaan. Scholen die met individuele problemen (op leerling- of schoolniveau) werden geconfronteerd, vonden vlot de weg naar de helpdesk, waar zij werden ondersteund. Een beperkt aantal problemen (bugs) kon niet worden verholpen tijdens deze toetsafname. Betrokken leerlingen werden hiervan individueel op de hoogte gesteld.

Scholen die om allerlei redenen niet of slechts partieel deelnamen aan een toetsmoment, werden de dag zelf gecontacteerd door het Departement Onderwijs en Vorming en kregen een nieuw toetsmoment (inhaalmoment) toegewezen.

Er zijn weinig opmerkingen geformuleerd bij de gebruiksvriendelijkheid van (de onderdelen van) het toetsplatform. De inhoudelijke opmerkingen bij de toetsvragen worden bij door het Steunpunt opgenomen.

We hebben voor de toetsafname 2025 enkele actiepunten geformuleerd op technisch, communicatief en inhoudelijk vlak.

Op technisch vlak

25. De leverancier van het toetsplatform verbetert technische aspecten en test deze voldoende vooraleer ze in productie te stellen. Het gaat daarbij minstens om de bugs die in deze procesevaluatie worden gesignaleerd.
26. De leverancier van het toetsplatform verbetert de gebruiksvriendelijkheid van het toetsplatform door bepaalde elementen te ontwikkelen en test deze voldoende vooraleer ze in productie te stellen. Het gaat daarbij om de voortgangsbalk, de hulpmiddelen en de vraagtypes.
27. Het proces van de opmaak van de planningen wordt verbeterd, waardoor er meer vrijheid is om scholen (op niveau vestigingsplaats) een inhaalmoment aan te bieden.

28. Het proces om op te volgen welke scholen niet gestart zijn op het ingeplande toetsmoment wordt verfijnd en in de mate van het mogelijke geautomatiseerd.
29. Er wordt nagegaan op welke manier er ten minste delen van het tijdsintensieve proces van herplannen van toetsen kunnen worden geautomatiseerd, aangezien volledige automatisering ervan voor 2025 niet mogelijk is.

Op communicatief vlak

30. Er is in de communicatie blijvende aandacht voor de lineaire navigatie van bepaalde toetsen.
31. Er wordt meer gericht gecommuniceerd dat scholen zelf verantwoordelijk zijn voor de installatie en het gebruik van eigen hulpmiddelen die leerlingen mogen gebruiken.
32. De helpdesk wordt verdergezet, zowel op eerste als op tweede lijn. De scripts worden, waar relevant, verder verfijnd.
33. De scripts om scholen die niet of onvoldoende deelnemen aan een toetsmoment telefonisch of per e-mail te contacteren worden verbeterd.
34. Er wordt een populariserende tekst geschreven om het concept van planningen – en de beperkingen ervan – toe te lichten.
35. Er wordt afgestemd met de onderwijsinspectie om hen tijdig de noodzakelijke informatie te bezorgen over de deelname van leerlingen aan de Vlaamse toetsen.
36. Er wordt binnen het kader van de Denktanks een terugkoppeling voorzien van hoe het Steunpunt de feedback van de leden van de Denktanks bij de toetsvragen verwerkt.

73

Op inhoudelijk vlak

37. Taligheid van toetsvragen is een blijvend aandachtspunt voor de toetsontwikkelaars tijdens het hele proces van de toetsontwikkeling. Om verder te verduidelijken hoe hierop wordt ingezet, bereidt het Steunpunt een populariserende tekst voor over toegankelijk toetsen bij de Vlaamse toetsen.
38. De inhoud en taligheid van de leerlingenvragenlijst wordt – op basis van wetenschappelijke analyses op de antwoorden van leerlingen, de feedback opgenomen in de procesevaluatie en feedback van de stuurgroep – opnieuw bekeken en waar nodig aangepast.
39. De toetsduur van de verschillende toetsen wordt verder gemonitord en geanalyseerd. Op basis van deze analyses worden de toetsduur en de invulling van de toetsmomenten verder op elkaar afgestemd.

40. Op basis van verdere analyses van de loggegevens van het concreet gebruik van hulpmiddelen en de leerlingenvragenlijst zal het gebruik van de digitale hulpmiddelen in het toetsplatform geoptimaliseerd worden.
41. Om betrouwbare metingen te kunnen blijven garanderen, worden nieuwe toetsvragen ontwikkeld, wetenschappelijk gevalideerd en toegevoegd aan de bestaande toetsen.

6. VERWERKING VAN DE TOETSRESULTATEN TOT FEEDBACK (APRIL 2024 – SEPTEMBER 2024)

6.1. INLEIDING

Leerlingen krijgen geen cijfer op de Vlaamse toetsen zoals bij een klassieke toets of een examen maar een vaardigheidsscore. De antwoorden van elke leerling worden statistisch geanalyseerd en op basis van deze analyses wordt beschreven in welke mate de leerlingen de getoetste vaardigheden beheersen. Lees [hier](#) meer uitleg over adaptiviteit, meetschalen en cesuurbepaling.

Het Steunpunt ontwikkelt de toetsen, voert analyses uit op de antwoorden van de leerlingen, levert de toetsresultaten (sectie 6.2) aan, ontwerpt de instrumenten waarmee resultaten teruggekoppeld worden en voert gebruikersonderzoek uit naar de wijze waarop scholen de feedback interpreteren en inzetten.

Het Departement Onderwijs en Vorming maakt de feedbackinstrumenten aan en verspreidt ze naar de juiste belanghebbenden volgens geijkte kanalen en in overeenstemming met het decreet (zie 6.1.1). Communicatie gaat uit van het Departement Onderwijs en Vorming, met input van het Steunpunt. In sectie 6.3 en 6.4 wordt dieper ingegaan op de verschillende feedbackvormen. Raadpleeg ook [deze valorisatietekst](#) voor meer informatie over de feedback.

75

6.1.1. Wat staat in het decreet?

In artikels 5, 7, 12 en 14 van het decreet over de Vlaamse toetsen in het onderwijs heeft de decreetgever doelstellingen van de Vlaamse toetsen bepaald: door het bereiken van de eindtermen te monitoren, leerwinst te meten en wetenschappelijk onderzoek te voeren naar onderwijseffectiviteit kan men een bijdrage leveren tot het versterken van de onderwijskwaliteit. Het meten van leerwinst kan vanaf 2026: leerlingen die in 2024 toetsen aflegden in het vierde leerjaar zullen dan als eerste cohorte een tweede keer deelnemen aan de Vlaamse toetsen in het zesde leerjaar.

In 2024 werd wel al ingezet op het monitoren en versterken van de onderwijskwaliteit, op vier niveaus:

- Op **Vlaams niveau** (systeemfeedback): de resultaten zijn een bron van informatie over de mate waarin de eindtermen bereikt worden (tweede jaar secundair onderwijs) en element van kwaliteitszorg (verdeling over de vaardigheidsniveaus).

De [eerste resultaten op systeemniveau](#) werden bekendgemaakt op 24 juni 2024. Het gaat om algemene gegevens op systeemniveau. Wetenschappelijke analyses (bijvoorbeeld verdeling tussen jongens en meisjes of verdelingen over de SES-kenmerken) volgen in het najaar en vormen bijgevolg geen onderdeel van deze procesevaluatie.

- Op **schoolniveau** (gecontextualiseerde feedback): de resultaten worden, gecontextualiseerd volgens o.a. leerlingenkenmerken (zie 6.4) en via een dashboard aan de scholen bezorgd. Het feedbackdashboard vormt, samen met de e-cursus over schoolfeedback die het Steunpunt op basis van wetenschappelijke literatuur en in overleg met het onderwijsveld ontwikkelde, een instrument van interne en externe kwaliteitszorg. Dezelfde informatie wordt ook aan de pedagogische begeleidingsdiensten en aan de onderwijsinspectie bezorgd in de context van hun respectievelijke opdrachten.

De feedback op schoolniveau volgt eind september (scholen) en midden oktober (onderwijsinspectie en pedagogische begeleidingsdiensten) 2024 en vormt geen onderdeel van deze procesevaluatie.

- Op **leerlingengroepniveau**: idem als schoolniveau. Scholen kunnen zelf leerlingengroepen definiëren in het Vlaams Toetsen Schoolloket (zie 6.4). Deze informatie vinden zij terug in het dashboard;

- Op **leerlingniveau** (individuele feedback): er wordt voor elke leerling een fiche gegenereerd waarop zijn/haar individueel resultaat staat (zie [hier](#) voor een voorbeeld). De individuele feedbackfiches worden gebundeld in een klassenraadfeedbackfiche en voorafgaand aan de klassenraad aan scholen bezorgd.

Indien scholen de Vlaamse toetsen hebben opgenomen in het schoolreglement mogen zij hier mee rekening houden bij de evaluatie. Een bijkomende voorwaarde is dat het niet als enige criterium voor de evaluatie wordt gebruikt.

Gegevens op leerlingniveau worden enkel met de betrokkenen (directeur, personeelsleden die betrokken zijn in de klassenraad) gedeeld via het beveiligde platform Mijn Onderwijs.

De resultaten op schoolniveau bevatten geen individuele leerlingenresultaten of namen van leerlingen. Personeelsleden van de scholen, leden van de schoolbesturen, medewerkers van de pedagogische begeleidingsdiensten en de onderwijsinspectie ontvangen resultaten op schoolniveau maar mogen deze niet aan derden meedelen. Ook medewerkers van de overheid en van het Steunpunt die toegang hebben tot de resultaten mogen deze niet verspreiden.

Het is bovendien decretaal verboden om de resultaten van een school publiek te maken. Het is uitdrukkelijk de doelstelling van de decreetgever om te vermijden dat resultaten van de Vlaamse toetsen aanleiding zouden geven tot het rangschikken van scholen.

6.2. WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUW VOOR FEEDBACK

Het Steunpunt en het Departement beschouwen de Vlaamse toetsen als een hefboom voor onderwijskwaliteit en duurzame onderwijsontwikkeling (zie de [visietekst](#)). De toetsen zijn geen doel op zich, maar een middel om het onderwijssysteem en het onderwijsveld te ondersteunen bij de vormgeving van krachtig onderwijs voor elke leerling. Het Steunpunt voert onderbouwde en gedegen analyses uit op de toetsgegevens. Bij de afname van 2024 waren er 13 toetsthema's waarvoor feedback werd opgemaakt. Voor elk van deze toetsthema's werd eenzelfde inhoudelijk proces gevolgd voor de verwerking van de toetsantwoorden en psychometrische analyses (zie 6.2.1) en de berekening van gecontextualiseerde feedback (zie 6.2.2). Vervolgens koppelt het Steunpunt de resultaten van deze analyses in samenwerking met het Departement Onderwijs en Vorming op een heldere en functionele manier terug naar verschillende belanghebbenden. De kracht van een meetinstrument zoals de Vlaamse toetsen toont zich immers pas in het gebruik van de resultaten die eruit voortvloeien. Er worden in de feedback daarom voldoende ijkpunten ingebouwd om toetsresultaten te interpreteren en er worden instrumenten ontwikkeld om (onder meer) scholen en leerkrachten toe te laten hun vaardigheden verder te ontwikkelen in het gebruik van toetsresultaten voor krachtig onderwijs. De ontwerpprincipes voor deze feedbackinstrumenten worden besproken in 6.2.3.

6.2.1. Analyseproces gegevensverwerking toetsantwoorden en psychometrische analyses

Na de afname van de toetsen dienden alle toetsantwoorden per leerling per toets geanalyseerd te worden om te bepalen welke cesuren en vaardigheidsniveaus iedere leerling bereikt heeft. Er waren voor deze afnameperiode 13 toetsthema's waarvoor feedback opgeleverd diende te worden op 21 juni. De deadline voor het opleveren van de vaardigheidsscores was 13 juni aangezien de tijd nadien nodig was om de leerlingfiches en klassenraadfeedback te genereren en klaar te zetten op Mijn Onderwijs. Om tot deze vaardigheidsscores te komen, werden de gegevensverwerking van de

toetsantwoorden en de daaropvolgende psychometrische analyses gesystematiseerd uitgevoerd. In deze analyses stonden drie doelstellingen centraal:

- De ontwikkeling van een werkwijze van psychometrische analyses die snel en consistent uitgevoerd kunnen worden voor de huidige en toekomstige afnames.
- Valide vaardigheidsscores opleveren die vervolgens gebruikt kunnen worden voor trendanalyses en leerwinstmetingen.
- Transparantie bieden in de resultaten en werkwijze van de psychometrische analyses voor andere onderzoekers met achtergrond in deze methodologie enerzijds en het brede publiek anderzijds.

Het analyseproces kan worden opgedeeld in vier stappen.

Stap 1. Algemene controle voor de toetsen die werden afgenomen van 14 april t.e.m. 16 mei

In deze stap werd aan de hand van beschrijvende statistieken nagegaan hoeveel leerlingen en scholen deelnamen aan de verschillende toetsen om te controleren of de verwachte aantallen bereikt werden. Daarnaast werd gemonitord of de implementatie van de adaptieve toetsen succesvol was door na te gaan of de verwachte aantallen leerlingen de verschillende paden van de blokadaptieve toets aflegden en of er problemen waren met bepaalde paden. Deze controles werden na iedere afnamedag uitgevoerd.

78

Stap 2. Controle van de antwoordpatronen tijdens afname 2023-2024

De antwoorden van de leerlingen op de toetsen werden opgevolgd om na te gaan of ze enkel omvatten wat technisch mogelijk was en of ze zich binnen de verwachtingen bevonden. Zo konden eventuele fouten in het opladen van de antwoorden worden opgevangen alvorens de analyses aangevat werden. Bovendien dienden deze controles als basis voor een extra correctie van de open vragen door de toetsontwikkelaars. Deze controles werden in eerste instantie na iedere afnamedag en vervolgens wekelijks uitgevoerd.

Stap 3. Psychometrische analyses aan de hand van IRT-modellen op data 2023-2024

Voor elk van de 13 toetsthema's werden dezelfde psychometrische analyses uitgevoerd als tijdens de kalibratieafname in 2023. Deze analyses werden uitgevoerd van 16 mei t.e.m. 12 juni, maar de code hiervoor werd reeds tijdens de afname uitgewerkt. Aan de hand van deze analyses kon worden nagegaan of de psychometrische eigenschappen in lijn lagen met het kalibratieonderzoek. Bovendien werd het functioneren van de items in een blokadaptieve toets geanalyseerd om de werking van het blokadaptief design vanuit psychometrisch oogpunt te beoordelen. Aan de hand

van een IRT-model werden de itemparameters geschat. Daarbij werden ook *differential item functioning (DIF)* analyses uitgevoerd om na te gaan of de toetsen *fair* zijn voor leerlingen uit verschillende subgroepen in de populatie. Zo is er nagegaan of bijvoorbeeld jongens vs. meisjes met eenzelfde vaardigheidsniveau evenveel kans hebben om een bepaalde toetsvraag correct te beantwoorden. Vervolgens werd een vaardigheidsschatting voor iedere leerling berekend. Via een equivalering met de kalibratiestudie van 2023 werd ten slotte de vaardigheidsscore per leerling berekend en nagegaan of de leerling de relevante cesuren heeft bereikt en binnen welk vaardigheidsniveau de leerling gesitueerd is.

Stap 4. Controle over de aannemelijkheid van de toetsresultaten 2023-2024

In een laatste stap werd de aannemelijkheid van de resultaten op populatieniveau gecontroleerd. Hiervoor werd nagegaan in welke mate de resultaten in lijn liggen met voorgaand onderzoek over de populatie van leerlingen in Vlaanderen. Deze controle gebeurde tussen 3 en 13 juni.

Samenwerkingen

In dit proces was een samenwerking tussen het Steunpunt en het Departement Onderwijs en Vorming essentieel. Daarin werd een strikte planning vastgelegd over het verloop van de dataflow en werden verantwoordelijken aangesteld voor iedere stap. Er werden ook afspraken opgenomen over de populatie/steekproef en variabelen voor de analyses. Er vonden dagelijkse overlegmomenten plaats via Teams die het mogelijk maakten om de uitgangspunten, werkwijze en rollen tijdens de afnameperiode maximaal af te stemmen.

79

6.2.2. Analyseproces gecontextualiseerde feedback

Principes en analyseproces

De gecontextualiseerde schoolfeedback stelt scholen in staat om de toetsresultaten van hun instelling te vergelijken met die van andere instellingen rekening houdend met het specifieke leerlingpubliek van scholen. De gecontextualiseerde schoolfeedback kreeg vorm op basis van een voortraject. De eerste stap was een conceptuele verduidelijking van datgene dat we willen meten als indicator voor de bijdrage die scholen hebben in de gemeten resultaten van hun leerlingen. Met name leerwinstmeting is daarvoor een belangrijk instrument. Bij de eerste toetsafname, in afwezigheid van een eerdere meting, kunnen we de zogenaamde bijdrage van de school aan het leren van hun leerlingen berekenen aan de hand van de zogenaamde gecontextualiseerde schatting.

Die schatting houdt rekening met voorspellende factoren voor leerresultaten die los staan van de school zelf, zoals de gezinscontext van een leerling (zie de nota [Leerprestaties en leerwinst](#)).

De tweede stap was de selectie van en de empirische validering van de beste voor leerprestaties voorspellende factoren die los staan van de school zelf. Dit deden we op basis van voorbeelden in andere landen, resultaten in onderzoeksliteratuur, eigen analyses op andere Vlaamse onderwijsdata en ten slotte ook op kalibratiedata van de Vlaamse toetsen. Dit onderzoek en de resultaten vonden hun neerslag in twee nota's over de contextvariabelen (2023). Op basis van die evaluaties in combinatie met theoretische en praktische afwegingen, binnen de klijtlijnen van het decreet en in samenspraak met de opdrachtgever en stuurgroep, zijn we gekomen tot een set van leerlingkenmerken als controlevariabelen die wordt gebruikt voor de gecontextualiseerde schoolfeedback (cf. rapport over *Leerlingkenmerken. Controlevariabelen voor gecontextualiseerde schoolfeedback* (2023)).

Waarom contextualiseren?

De toetsresultaten van leerlingen van een school zijn op zichzelf geen geschikte graadmeter voor de bijdrage van de school aan die toetsresultaten. Toetsresultaten reflecteren niet alleen de inspanningen van scholen, maar ook verschillen tussen leerlingen in voorkennis, het tempo waarmee ze leren, ... Onder meer als gevolg van geografische ligging en onderwijsaanbod in de regio kunnen scholen sterk verschillen in leerlingpubliek. Rekening houden met het leerlingpubliek (dus rekening houden met de context of 'contextualisering') laat toe de resultaten van een school op een correctere en faire manier te interpreteren. Het gecontextualiseerde schoolresultaat biedt scholen een betere leidraad om, indien gewenst, de eigen werking te evalueren.

80

Samenwerkingen

Om de gecontextualiseerde schoolfeedback succesvol op te leveren, werd er nauw samengewerkt binnen het Steunpunt en met het Departement. Concreet gaat het om de volgende samenwerkingen:

- Binnen werkdomein G: (zie Figuur 2 voor het overzicht van de werkdomeinen binnen het Steunpunt) Vrije Universiteit Brussel en KU Leuven, voor de conceptuele verduidelijking.
- Afstemming met stuurgroep en opdrachtgever over het nut van gecontextualiseerde schoolfeedback, de selectie van contextvariabelen en populatieafbakening.
- Afstemming met werkdomein H in functie van het schoolfeedbackdashboard.
- Afstemming met werkdomein F in functie van de vaardigheidsscores.

- Afstemming met het Departement over de beschikbaarheid en betekenis en operationalisering van indicatoren in functie van de extractie van de leerlingkenmerken uit het datawarehouse onderwijs.
- Samenwerking met het Departement voor het bekomen van toegang tot de data en ter beschikking stellen van de resultaten van de analyse voor verdere verwerking in de schoolfeedbackdashboards.

6.2.3. Ontwerpprincipes feedbackinstrumenten

Het feedbackdashboard en de e-cursus werden ontworpen binnen werkdomein H van het Steunpunt en vervolgens ontwikkeld door het Departement.

Het Steunpunt werkte volgens de principes van *educational design research*. Ten eerste werd (wetenschappelijke) literatuur over feedback op centrale en gestandaardiseerde toetsen geraadpleegd om in kaart te brengen hoe kwaliteitsvolle feedback en effectieve ondersteuning eruit (kunnen) zien. Ten tweede werden er over deze thematiek gesprekken gevoerd met onderwijsexperten. Ten derde werd informatie verzameld bij beoogde gebruikers van de feedback (schoolleiders, leerkrachten, leerlingen, ouders) en bij hen die deze gebruikers omkaderen (zoals lerarenopleiders en pedagogisch begeleiders). De ontwikkeling en doorontwikkeling van de verschillende feedbackinstrumenten is sterk verankerd in gebruikersonderzoek en is opgevat als een iteratief proces.

In de ontwikkeling van het feedbackdashboard en de e-cursus staan drie doelstellingen centraal.

- Feedback bij de centrale toetsen ontwikkelen die gebruikers als doordacht, relevant, rijk, en betrouwbaar ervaren.
- De resultaten helder weergeven zodat gebruikers die resultaten goed kunnen interpreteren.
- Handvaten bieden om met die resultaten aan de slag te gaan in functie van schoolontwikkeling.

6.3. BESCHRIJVING VAN HET PROCES VAN LEERLINGFEEDBACK, KLASSENRAADFEEDBACK (21 JUNI 2024) EN SYSTEEMFEEDBACK (24 JUNI 2024)

6.3.1. Individuele feedback: feedbackfiches voor leerlingen en ouders

Inhoud/doel

Voor elke individuele leerling werd een PDF-bestand aangemaakt met zijn of haar resultaten (individuele feedbackfiche). Deze feedbackfiche toont de identificatiegegevens van de leerling, een beknopte algemene toelichting en een QR-code die verwijst naar ondersteunende informatie op de website www.vlaamsetoetsen.be. Vervolgens worden de resultaten van de leerling voor de toets leesbegrip en de afgelegde toetsonderdelen wiskunde weergegeven (zie bijlage 10 voor een voorbeeldfiche en de [valorisatietekst](#) over feedback).

Betrokken partners

De individuele feedbackfiche werd ontworpen door werkdomein H van het Steunpunt, in nauw overleg met werkdomein F en het Departement. Tijdens de ontwerpfase werd ook reeds beperkt gebruikersonderzoek uitgevoerd met leerlingen, ouders, vertegenwoordigers van de ouderkoepels van de Vlaamse Scholierenkoepel. Er waren verschillende feedbackrondes. De fiches werden ook met de stuurgroep besproken.

Het Departement stond in voor de technische ontwikkeling van het dashboard. Op basis van de prototypes van het Steunpunt werden verschillende sjablonen gebouwd, die vervolgens gekoppeld werden met de opgeslagen data op het dataplatform op de POSIT-server. Deze data werden vervolgens opgehaald om een fiche per leerling aan te maken in Pdf-formaat. De feedbackfiches werden aangemaakt door de externe IT-partner AXI Group (zie 6.3.4).

Communicatie

De feedbackfiches werden bezorgd aan de school waar leerlingen ingeschreven zijn. Ze werden per instellingsnummer gebundeld in één of meerdere zip-bestanden die de directie kon downloaden via Mijn Onderwijs vanaf 21 juni 2024. Scholen werden hierop voorbereid door een brief via Mijn Onderwijs en verschillende ondersteunende documenten op www.vlaamse.toetsen.be (voorbeelden van ontwerp-fiche, de eindtermen, een populariserende tekst over de Vlaamse toetsen, zie 3.1). Ook dit technisch proces (de transfer van de dataserver naar Mijn Onderwijs) werd opgenomen door

het Departement, in samenwerking met de andere diensten binnen het beleidsdomein Onderwijs en Vorming.

Scholen communiceren zelf de resultaten zoals weergegeven op de feedbackfiche naar leerlingen en ouders. Ontvangers mogen de resultaten van individuele leerlingen niet delen met derden.

6.3.2. Klassenraadfeedback: overzichtsdokument van individuele feedbackfiche

Inhoud/doel

De resultaten van individuele leerlingen worden samengevat in een overzichtsdokument per vestigingsplaats en per onderwijsstroom. Dit overzichtsdokument heeft de vorm van een spreadsheet-bestand (Excel-bestand). De vaardigheidsniveaus van leerlingen worden in het overzichtsdokument per toets gegroepeerd volgens de leerlingengroepen die de toetscoördinator heeft aangemaakt in het Vlaamse toetsen Schoolloket en volgens administratieve groepen (zie bijlage 10 voor een voorbeeld en de [valorisatietekst](#) over feedback).

Het dokument mag gebruikt worden als bijkomende bron om de klassenraad te informeren, als daarover afspraken zijn vastgelegd in het schoolreglement. Daarbij mogen de resultaten als één van de elementen in de globale beoordeling van een leerling worden gebruikt, maar niet als enige criterium voor evaluatie, studievoortgang of studie-oriëntering.

83

Betrokken partners

De overzichtsdokumentten werden ontworpen door het Departement Onderwijs en Vorming in overleg met verschillende werkdomeinen binnen het Steunpunt. Op basis van de prototypes van het Departement werd een technische koppeling gemaakt met de opgeslagen data in het dataplatform. De overzichtsdokumentten werden, net als de feedbackfiche, aangemaakt door de externe IT-partner AXI Group (zie 6.3.4).

Communicatie

De feedbackfiches werden bezorgd aan de scholen waar leerlingen ingeschreven zijn. Ze werden per instellingsnummer gebundeld in één of meerdere zip-bestanden die de directie kon downloaden via Mijn Onderwijs vanaf 21 juni 2024.

6.3.3. Systeemfeedback: factsheet

Inhoud/doel

De [factsheets](#) bevatten de verdeling over de verschillende vaardigheidsniveaus op systeemniveau op basis van de eerste analyses. Er is een aparte factsheet per toetsonderdeel dat binnen een onderwijsniveau werd afgelegd. De factsheets hebben de vorm van PDF-bestanden. Ze zijn bestemd voor de overheid, het onderwijsveld, de pers en het brede publiek.

Betrokken partners

De factsheets werden ontworpen door werkdomeinen F, G en H van het Steunpunt, in nauw overleg met de andere werkdomeinen en met het Departement.

Communicatie

De factsheets werden verspreid door het Departement op de website www.vlaamsetoetsen.be op 24 juni 2024.

6.3.4. Technische beschrijving van het proces

Tussen 24 april en 16 mei werden dagelijks alle toetsgegevens uit het toetsplatform gedownload naar het dataplatform. Na het toepassen van datacleaning, onder andere met het oog op gepseudonimiseerde opslag, ging het Steunpunt aan de slag. De toetsontwikkelaars wiskunde controleerden de automatische correcties van het toetsplatform, waarna de psychometrici de IRT-analyses uitvoerden. Op basis van die analyses werden de vaardigheidsniveaus van alle leerlingen bepaald en begonnen de voorbereidingen voor de individuele feedbackfiches. In een gecontroleerd en dataveilig proces werden de vaardigheidsniveaus gekoppeld aan de namen van de leerlingen, om vervolgens naar een veilige omgeving te worden doorgestuurd (zie hoger voor communicatie)..

Bij een meer gedetailleerde analyse van de dataflowprocessen werd tijdens de zomer vastgesteld dat voor een beperkt aantal scholen ($n = 43$) een correctie nodig was voor individuele resultaten op de toets leesbegrip en de toets wiskundige problemen oplossen. Deze scholen werden hiervan op de hoogte gesteld. Het dashboard dat scholen hebben ontvangen, bevat de gecorrigeerde en accurate resultaten.

Een meer gedetailleerd schema van de volledige dataflow kan in bijlage 11 gevonden worden.

6.3.5. Evaluatie van de individuele feedback en klassenraadfeedback door de onderwijsverstrekkers

Feedback van scholen over de gedeelde feedbackinstrumenten werd, gelet op de timing van deze procesevaluatie, nog niet verzameld. Het Steunpunt voert hier onderzoek over uit, met het oog op verbeteringen van de feedbackinstrumenten voor toetsafname 2025.

Verschillende actoren (Vlaamse Scholierenkoepel, onderwijsverstrekkers) gaven aan dat de individuele feedback en klassenraadfeedback laat (21 juni 2024) werd aangeleverd. Scholen signaleerden onder meer dat zij hierdoor geen verbeteracties meer konden ondernemen binnen het schooljaar of tekorten bij leerlingen niet meer konden bijwerken. Ook signaleerden scholen dat 21 juni laat is om de informatie gepast en doelgericht te verwerken met het oog op de klassenraden.

De onderwijsverstrekkers gaven aan dat scholen meer inzicht wensen in de specifieke eindtermen of leerinhouden waarmee individuele leerlingen het moeilijk hebben. Zij wensen feedback op eindterm- of itemniveau zodat men de resultaten maximaal kan inzetten voor interne kwaliteitsontwikkeling. Er zijn verschillende redenen waarom er geen itemanalyse mogelijk is. Ten eerste is het belangrijk om de vertrouwelijkheid van de items te beschermen in functie van trendanalyses. Om trendanalyses mogelijk te maken, is het immers nodig om gedeeltelijk dezelfde items opnieuw af te nemen. Itemanalyses aanbieden zou de vertrouwelijkheid van de items verbreken. Bovendien kan dit leiden tot *item teaching*, wat niet wenselijk is voor het lesgeven en trendanalyses kan verstoren. Daarnaast is itemanalyse enkel nuttig als er meerdere items beschikbaar zijn die een bepaalde inhoud toetsen. Het gevaar bestaat anders dat te veel gewicht wordt gegeven aan het al dan niet juist hebben van een bepaald item dat een specifiek deel van de inhoud behandelt. Bovendien kunnen leerlingen per ongeluk een bepaald item fout hebben (*slipping error*). Het is bij de Vlaamse toetsen echter niet mogelijk om in iedere toets voor iedere relevante inhoud voldoende items te voorzien om een itemanalyse mogelijk te maken. De Vlaamse toetsen zijn immers niet diagnostisch maar brengen vaardigheden in kaart en monitoren de onderwijskwaliteit op systeem- en op schoolniveau. De rijkdom van de toetsen zit in het zich kunnen vergelijken met alle andere leerlingen in de populatie enerzijds en absolute criteria (cesuren) anderzijds.

Om scholen desalniettemin te ondersteunen bij de interpretaties van de toetsresultaten en de vertaalslag ervan naar de onderwijspraktijk, voorziet het Steunpunt een beschrijving van de vaardigheidsniveaus die weergeeft wat een leerling in een bepaald vaardigheidsniveau meestal kan en kent. Op die manier ontvangen scholen niet enkel informatie of hun leerlingen de eindtermen bereiken, maar ook in welke mate ze dat doen en welk niveau ze bereiken. Om die vaardigheidsniveaus te ontwikkelen, werd een voorstudie opgezet waarin rekening werd gehouden met vakinhoudelijke en psychometrische analyses, en behoeften van gebruikers in het onderwijsveld. Eerste versies van de vaardigheidsniveaus werden eveneens getest in de onderwijspraktijk, naar aanleiding van de feedback na de kalibratiestudie in 2023.

Het is noch voor de overheid noch voor het Steunpunt duidelijk in welke mate scholen effectief de individuele feedback aan leerlingen of hun ouders hebben bezorgd. Enkele onderwijsverstrekkers gaven aan de fiche enkel op vraag ter beschikking te stellen aan ouders. Andere onderwijsverstrekkers opteerden om de individuele feedback in september 2024 te bezorgen. Er is in het decreet geen datum ingeschreven waarop de fiche moet worden bezorgd.

6.3.6. Evaluatie van de individuele feedback door de ouders

In de bevraging van de ouderkoepels gaven slechts een minderheid van de ouders aan duidelijke informatie te hebben ontvangen over wanneer en hoe de individuele leerlingresultaten beschikbaar zouden worden gesteld. 65% van de bevroegde ouders gaf aan de individuele feedbackfiche te hebben ontvangen. Dit bleek vaker het geval bij de ouders met kinderen in het lager onderwijs, dan ouders met kinderen in het secundair onderwijs. 66% van de bevroegde ouders vindt het overzicht met de resultaten (eerder duidelijk). In de kwalitatieve bevraging gaven een aantal ouders aan dat ze meer informatie nodig hebben over de betekenis van de verschillende vaardigheidsniveaus. Bovendien hebben verschillende bevroegde ouders vragen bij de resultaten wanneer deze niet in lijn liggen met de schoolresultaten van hun kind.

6.4. BESCHRIJVING VAN SCHOOLFEEDBACK

Inhoud/doel

Het feedbackdashboard biedt een gegroepeerde weergave van de resultaten op het niveau van het instellingsnummer. Sommige resultaten kunnen worden uitgesplitst per vestigingsplaats,

administratieve groep en/of per leerlingengroep. Voor het secundair onderwijs worden de resultaten van A-stroom en B-stroom apart weergegeven. Het gemiddeld schoolresultaat kan in het dashboard ook vergeleken worden met het Vlaams gemiddelde en met vergelijkbare scholen (zie ook [E-cursus Schoolfeedback raadplegen en begrijpen](#)). Het feedbackdashboard toont geen resultaten van individuele leerlingen.

Elk scherm van het feedbackdashboard is vergezeld van een paginahulp met een korte toelichting bij de verschillende elementen. Er wordt doorgelinkt naar een e-cursus die scholen ondersteunt om (1) [de resultaten te interpreteren](#) en (2) [in te zetten in functie van schoolontwikkeling](#).

Betrokken partners

De feedbackdashboards werden ontworpen door werkdomein H van het Steunpunt, in nauw overleg met de andere werkdomeinen en het Departement. De feedbackdashboards werden ontwikkeld door het Departement.

De e-cursus werd ontworpen door werkdomein H van het Steunpunt, in nauw overleg met de andere werkdomeinen, het onderwijsveld en de stuurgroep. Deze laatste keurde de e-cursus goed.

87

Communicatie

Het feedbackdashboard werd bezorgd aan scholen op 30 september 2024. Het heeft de vorm van een TWBX-bestand en kan geraadpleegd worden met de applicatie Tableau Reader. De communicatie verliep, net als bij de andere feedbackinstrumenten, via Mijn Onderwijs.

De pedagogische begeleidingsdiensten en de onderwijsinspectie ontvingen de schoolfeedback midden oktober via een geaggregeerd feedbackdashboard. Voor de pedagogische begeleidingsdiensten gaat het om een dashboard met de resultaten van alle scholen die bij hen aangesloten zijn. Voor de onderwijsinspectie betreft het alle scholen. Voor schoolbesturen wordt een dashboard per instellingsnummer beschikbaar gesteld via Mijn Onderwijs.

Leden van de onderwijsinspectie, de personeelsleden van de scholen, de Vlaamse overheid, het Steunpunt, de bevoegde begeleidingsdiensten, de Raad van het Gemeenschapsonderwijs en de schoolbesturen zijn gehouden tot het beroepsgeheim en/of geheimhoudingsplicht over de resultaten. In geen geval mogen resultaten op schoolniveau openbaar gemaakt worden. Ze mogen, met beperkte uitzonderingen, ook niet meegedeeld worden aan ouders en leerlingen of aan derden.

Om scholen te ondersteunen in het gebruik van de dashboards en e-cursussen, werden er in oktober [webinars](#) en een [studiedag](#) georganiseerd.

Evaluatie door de onderwijsverstrekkers

Feedback van scholen over de feedbackinstrumenten werd, zoals aangegeven, nog niet verzameld. De schoolfeedback was bij het schrijven van de procesevaluatie bovendien net aan scholen bezorgd.

Aan de hand van de kalibratiedashboards, die de facto een eerste grootschalige 'field test' vormden, werd wel gebruikersonderzoek uitgevoerd om de feedbackdashboards verder te optimaliseren. De dashboards werden ook regelmatig voorgelegd aan de stuurgroep en Denktanks van het Steunpunt. Een inhoudelijk aandachtspunt in de verdere optimalisatie van de feedback op schoolniveau is de vaststelling dat zowel gebruikers van de dashboards als flankerende actoren aangeven dat zij als hoogste niveau van aggregatie andere pistes verkiezen dan het instellingsnummer van de school. Een praktisch aandachtspunt betreft het feit dat gebruikers aangeven dat Tableau Reader niet gebruiksvriendelijk is.

Ook met betrekking tot de e-cursus is er nog geen uitgebreide feedback van scholen beschikbaar. De e-cursus in ontwikkeling werd evenwel met verschillende actoren besproken, voorgelegd aan de stuurgroep en geoptimaliseerd in functie van de schoolfeedback.

88

6.5. TOETSINZAGE 2024

Volgens het besluit van de Vlaamse Regering (artikel 5 en 6) hebben leerlingen en ouders het recht om hun toets in te kijken bij de bevoegde dienst van het Vlaams ministerie van Onderwijs.

Om de toetsinzage 2024 te organiseren, werd een intern draaiboek opgemaakt. In dit draaiboek staan alle logistieke en organisatorische keuzes om het recht op inzage in de Vlaamse toetsen te realiseren. Dit betreft onder andere de nodige lokalen, toestellen, materialen, IT-software en personeel.

Het was moeilijk om goed in te schatten hoeveel leerlingen hun toetsen wensten in te zien. Er werd voorbereid op 1% van het aantal leerlingen dat deelnam aan de Vlaamse toetsen. Dit percentage is gelijkaardig aan de percentages die de Examencommissie gebruiken. Uiteindelijk vonden er 18 inzages (0,01%) plaats gedurende de inzageperiode in 2024: 15 voor toetsen van het

vierde leerjaar lager onderwijs en 3 voor toetsen van het tweede jaar secundair onderwijs. In de meeste gevallen waren het enkel de ouder(s), in slechts één of twee gevallen was ook de leerling aanwezig.

Tijdens de inzages werd een logboek bijgehouden. De algemene observaties toonden aan dat ouders de inzage gebruikten een beter beeld krijgen van de sterktes en werkpunten van hun kind. Daarnaast waren er enkele vragen over de interpretatie van de leerlingenfiche, hoe er rekening gehouden wordt met bijvoorbeeld dyslexie, de adaptiviteit, hulpmiddelen, bepaalde leerstof en de toetsduur. Twee vragen werden doorgestuurd naar het Steunpunt gezien deze betrekking hadden op specifieke toetsvragen.

Via de helpdesk kwamen er twee meldingen binnen in verband met de toetsinzage. Een daarvan betrof een klacht dat toetsinzage in Brussel werd georganiseerd. Ook in de bevraging van de ouderkoepels gaven enkele ouders aan dit als drempel te ervaren. De motivatie om de toetsinzage in Brussel te organiseren is echter opgenomen in de memorie bij het besluit van de Vlaamse Regering om de vertrouwelijkheid van de toetsvragen te garanderen.

6.6. ACTIEPUNTEN VOOR DE TOETSAFNAME 2025

De feedback op basis van de Vlaamse toetsen werd voor alle leerlingen en alle scholen bezorgd op de momenten die vooraf werden bekendgemaakt. Er was geen enkele vertraging voor de eindgebruiker. Dit impliceert dat de complexe wetenschappelijke en technische processen, zowel binnen het Steunpunt als binnen het Departement, verliepen zoals ze waren voorzien.

Wat een beoordeling van de instrumenten door de eindgebruiker betreft (leerling, klassenraad, school, pedagogische begeleidingsdiensten en onderwijsinspectie) zijn er nog geen inzichten beschikbaar. In de ontwikkeling van de instrumenten werd wel reeds feedback van de stuurgroep en het gebruikersonderzoek meegenomen.

Voor toetsafname 2025 formuleren we volgende actiepunten op technisch, communicatief en inhoudelijk vlak:

Op technisch vlak

42. De dataflow wordt, waar mogelijk en relevant, verbeterd.
43. De interne processen worden verder geoptimaliseerd om individuele feedback en klassenraadfeedback zo vroeg mogelijk aan scholen te kunnen bezorgen.

Op communicatief vlak

44. Het werken met de eenheid van vestigingsplaats/instellingsnummer blijft ongewijzigd voor 2025 aangezien dit de wijze is waarop een school zich aan de overheid presenteert. Voor daaropvolgende jaren volgen de Vlaamse toetsen de beslissingen die naar aanleiding van volgende passage in het regeerakkoord worden genomen: 'De administratieve realiteit moet de feitelijke toestand weerspiegelen. We starten een transitie waarbij we de administratieve entiteit 'school' laten aansluiten bij de pedagogische realiteit.' Vlaams Regeerakkoord 2024-2029, p. 130)
45. De wijze van bezorgen van feedbackinstrumenten aan scholen wordt verfijnd zodat scholen zo weinig mogelijk planlast ervaren om de fiches te bezorgen aan de ouders.
46. De timing van de feedbackfiches voor leerlingen en de factsheets met systeemfeedback wordt beter gestroomlijnd zodat een vergelijking tussen individuele resultaten en het Vlaams gemiddelde meteen mogelijk is.

90

Op inhoudelijk vlak

47. Feedback op het niveau van toetsvragen per individuele leerling is niet wenselijk (zie 6.3.5). Het Steunpunt plant gebruikersonderzoeken om na te gaan in welke mate de opgeleverde beschrijvingen van de vaardigheidsniveaus een houvast zijn voor de didactische praktijken in scholen. Een dergelijk gebruikersonderzoek op een grotere schaal biedt inzicht in de manier waarop ontvangers betekenis geven aan de resultaten zoals die aangeboden worden.
48. De verschillende feedbackinstrumenten worden inhoudelijk verder geoptimaliseerd in functie van een maximale bruikbaarheid en gebruiksvriendelijkheid.
49. Er wordt besproken in welke mate tegemoet gekomen kan worden aan de wensen en noden van de onderwijsinspectie, pedagogische begeleidingsdiensten en schoolbesturen over het schoolfeedbackdashboard, zodat zij dit maximaal kunnen aanwenden voor hun respectievelijke opdrachten.
50. De e-cursus wordt op basis van feedback van gebruikers verder geoptimaliseerd.
51. Het proces van toetsinzage wordt, waar mogelijk, verbeterd.

7. BELEIDSDISCUSSIES IN DE CONTEXT VAN DE VLAAMSE TOETSEN 2024

7.1. BESCHRIJVING VAN DE ROL EN WERKING VAN DE STUURGROEP CENTRALE TOETSEN IN ONDERWIJS

De werking van het Steunpunt wordt opgevolgd door een stuurgroep. Dit is het forum waarop beleidsverantwoordelijken (vertegenwoordigers van het ministerie, de onderwijsinspectie, de pedagogische begeleidingsdiensten, de onderwijsvakbonden en de Vlaamse Scholierenkoepel) in overleg gaan met medewerkers van het Steunpunt.

De stuurgroep heeft een formele adviesrol ten aanzien van de minister, in de zin dat zij:

- het tijds kader van het meerjarenplan bewaakt;
- advies verleent aan de minister over het jaarverslag (terugblik) en het jaarplan (voorblik);
- onderzoek en valorisatie-initiatieven van het Steunpunt opvolgt via mondelinge of schriftelijke feedback en, waar nodig, advies verleent aan de minister voor vrijgave van rapporten.

91

De stuurgroep dient daarnaast ook als een forum voor wederzijdse informatieverstrekking met betrekking tot de Vlaamse toetsen.

De stuurgroep komt in de regel om de zes weken samen. Waar noodzakelijk, wordt gewerkt via schriftelijke procedures voor feedback op en goedkeuring van bepaalde output. Er worden ook satellietstuurgroepen ingericht waar bepaalde thema's meer in de diepte worden behandeld.

In het werkingsjaar 2023-2024 kwam de stuurgroep 12 keer samen. De vergaderingen worden bijgewoond door het merendeel van de beleidsverantwoordelijken. Vaste agendapunten waren de ontwikkelingen op het vlak van het beleidsproject Vlaamse toetsen en een stand van zaken van de activiteiten van de werkdomeinen van het Steunpunt. Variabele agendapunten volgden de voortgang richting de toetsafname en de bespreking van onderzoeksrapporten. In wat volgt, beschrijven we enkele van de variabele agendapunten binnen de stuurgroep die relevant zijn in de context van deze procesevaluatie.

7.2. BELEIDSDISCUSSIE BINNEN STUURGROEP: CESUURBEPALING

De stuurgroep besprak gedurende werkingsjaren 2022-2023 en 2023-2024 op verschillende momenten de cesuurbepaling bij de verschillende toetsen in het secundair onderwijs. Cesuren worden gebruikt om te kunnen vaststellen of een leerling de betreffende eindtermen beheerst of niet. Daarnaast worden ook verschillende vaardigheidsniveaus onderscheiden (E-D-C-B-A). Die vaardigheidsniveaus omschrijven wat een leerling (meestal) kent en kan. Dit kan leerkrachten ondersteunen bij het inzetten van de toetsresultaten in functie van onderwijsontwikkeling (zie [hier](#) voor een populariserende tekst omtrent adaptiviteit, meetschalen en cesuurbepaling).

Een groep onderwijsexperten bepaalt de cesuur volgens een wetenschappelijk onderbouwde methode. Er zijn verschillende cesuurbepalingsmethodes mogelijk. Het Steunpunt heeft op basis van inhoudelijke argumenten en in overleg met de stuurgroep gekozen voor de 3DC-methode (3DC staat voor data driven direct consensus). In deze methode worden de toetsvragen op basis van hun inhoud verdeeld in verschillende clusters. Per cluster moeten de cesuurbepalers in drie rondes beslissen hoeveel toetsvragen een leerling die net de eindterm beheerst correct zou moeten beantwoorden. De cesuurbepaling vond plaats in de eerste helft van werkingsjaar 2023-2024. De verschillende cesuren voor het secundair onderwijs werden in verschillende rondes bepaald door een groep van onderwijsexperten. Daarbij werd een vertegenwoordiging van 6 leerkrachten, 5 lerarenopleiders, 5 pedagogisch begeleiders, 5 leden van de onderwijsinspectie en vakinhoudelijke beleidsmedewerkers van AHOVOKS en 5 inhoudelijke academische experts vooropgesteld. Hoewel er over het algemeen een goede vertegenwoordiging was, werd het vooropgestelde aantal niet bij alle bijeenkomsten behaald. Inhoudelijk experts bleken daarbij de moeilijkst te bereiken doelgroep. Voor het vierde leerjaar in het lager onderwijs zijn er geen cesuren bepaald aangezien de eindtermen voor het zesde leerjaar gelden. Voor het vierde leerjaar werden wel vaardigheidsniveaus bepaald.

Het Steunpunt heeft de cesuurbepaling op basis van input van cesuurbepalers geëvalueerd. Deze evaluatie ging in op de voorbereiding, de procedure, de werkwijze, het verloop en de uitkomst van de cesuurbepaling. Hoewel de meerderheid van de deelnemers aan de cesuurbepaling wiskunde het eens tot sterk eens waren dat de gevolgde procedure een goede werkwijze was, valt het op dat ook een aanzienlijke groep het hier niet mee eens is. Twijfels hadden onder meer betrekking op initiële onduidelijkheden over de aanpak, het aantal vragen per cluster om de cesuur te bepalen en de volgorde van de vragen (volgens oplopende moeilijkheid) binnen een cluster. De resultaten voor wiskunde op basis van de bekomen cesuren lagen grotendeels binnen de verwachtingen van

de cesuurbepalers. Omdat er voor enkele toetsen extremere resultaten waren, werd beslist om een terugkommoment te organiseren om deelnemers de mogelijkheid te geven om sommige cesuren te herzien na het tonen van de impactdata. Deelname aan het terugkommoment was vrijblijvend. Deelnemers die niet konden aansluiten, hadden de kans om op basis van de opname achteraf hun oordeel bij te stellen. Hoewel sommige cesuren enigszins werden bijgesteld, was de invloed van het terugkommoment op de plaats van de cesuren slechts beperkt. Zo bleef de mediaan van alle cesuren hetzelfde.

Bij de deelnemers van de cesuurbepaling Nederlands was er initieel bezorgdheid over de procedure en het verloop van de cesuurbepaling. Zo was er onduidelijkheid over bepaalde clusters en gaven deelnemers aan dat sommige aanwezigen de discussie domineerden. Op basis van de evaluatie stuurde het Steunpunt de organisatie van de cesuurbepaling bij. Er werd een terugkomdag georganiseerd waarop een nieuwe cesuurbepaling plaatsvond met een aparte procedure en leestaken per cesuur. Na de discussieronde, waarbij de moderatoren ervoor zorgden dat de verschillende stemmen voldoende aan bod kwamen, werden ook de impactdata getoond. De aanpassingen zorgden ervoor dat de tweede cesuurbepaling door de deelnemers als positief ervaren werd. De terugkomdag leidde bovendien tot een herziening van de cesuren. Zo werden de cesuren voor basisgeletterdheid en de B-stroom hoger gelegd dan initieel en de cesuur voor de A-stroom lager.

Het volledige proces van de cesuurbepaling werd in werkingsjaar 2023-2024 op een stuurgroepvergadering besproken. Tijdens die bespreking formuleerden enkele stuurgroepleden bedenkingen bij bepaalde cesuren, waaronder vooral die van wiskundige problemen oplossen. Deze leden waren van oordeel dat de cesuur voor wiskundige problemen oplossen niet op de juiste plaats werd gelegd en vonden het bijgevolg moeilijk om die binnen hun onderwijsnet te verdedigen. Daarbij werd onder meer aangehaald dat de cesuur is gelegd op basis van kalibratiedata en dat het zinvol zou zijn om deze oefening te hernemen op basis van de eigenlijke toetsdata. Bovendien vroegen ze om ofwel de cesuurbepaling te hernemen via een andere methode (bv. bookmarkmethode), ofwel de huidige cesuurbepaling te laten evalueren door een externe derde partij. Zowel de voorzitter van de stuurgroep als het Steunpunt beargumenteerden waarom de cesuurbepalingen volgens de procedure zijn verlopen. Het Steunpunt gaf daarbij aan dat het niet aangewezen is om te redeneren vanuit het aantal leerlingen dat de cesuur verondersteld wordt te behalen. Voor het bepalen van de cesuur dienen de cesuurbepalers te vertrekken vanuit de verwachte minimumprestaties om de cesuur te behalen. De expertise van de deelnemers over de eindtermen en hun lezing van de items staat daarbij centraal. Het is dan ook niet mogelijk om

over de juistheid van het resultaat te oordelen, maar enkel over de procedurele validiteit. Er gebeurden echter geen procedurele fouten tijdens de cesuurbepaling.

Naar aanleiding van de systeemfeedback, waaruit blijkt dat slechts 13% van de leerlingen in de A-stroom de cesuur haalt voor wiskundige problemen oplossen, bekrachtigden deze stuurgroepleden hun standpunt. Ze haalden aan dat dit sterk afwijkt van resultaten op internationaal vergelijkende studies zoals PISA. Deze vergelijking is echter moeilijk te maken aangezien het gaat over een ander soort toets gebaseerd op internationaal afgesproken inhouden. Ook de vergelijking met de peilingsproeven werd gemaakt. De inhoud van de vier peilingstoetsen (getallenleer, tabellen en diagrammen, metend rekenen en meetkunde) die digitaal werden afgenomen bij leerlingen in het tweede jaar SO A-stroom in mei 2022 is echter niet te vergelijken met de inhoud van de breedtetoets wiskundige problemen oplossen. In mei 2022 werd er wel een peilingstoets wiskundige problemen oplossen voor getallen en bewerkingen afgenomen bij leerlingen in het zesde jaar lager onderwijs. In deze toets werd echter enkel het wiskundig thema getallenleer bevraagd en niet de breedte van de verschillende wiskundethema's. Bovendien werd de toets afgenomen bij een andere doelgroep.

Het proces van de cesuurbepaling wordt evenwel verder opgevolgd. Zo is het gehanteerde proces van de cesuurbepaling wiskunde in 2024 reeds licht gewijzigd ten opzichte van 2023 (bv. tonen van impactdata, willekeurige volgorde van toetsvragen in een cluster). Het Departement en het Steunpunt organiseerden op 17 oktober 2024 een terugblik met de onderwijsverstrekkers om de aanpak en de resultaten van de cesuurbepaling verder te duiden. Ook tijdens de stuurgroepvergadering van 25 oktober werd dit verder besproken en werd een plan van aanpak voorgesteld. Het Steunpunt evalueert de gehanteerde cesuurbepalingsmethode in overleg met het Departement. Daarnaast wordt er een traject opgezet voor de evaluatie van de cesuurbepaling samen met alle betrokkenen.

7.3. BELEIDSDISCUSSIE BINNEN STUURGROEP: FEEDBACKINSTRUMENTEN

De Vlaamse toetsen zetten in op rijke feedback (zie hoofdstuk 6). Om die reden werd tijdens werkingsjaar 2023-2024 veel aandacht besteed aan de verschillende feedbackinstrumenten en de bijhorende ondersteuningsinstrumenten voor scholen (onder meer een leidraad, een digitale

inspiratiegids en een e-cursus omtrent datageletterdheid). Het Steunpunt zette in op behoefteonderzoek om de wensen en noden van onderwijsprofessionals goed te captureren.

De kalibratiestudie van de Vlaamse toetsen in 2023 was de basis om verschillende feedbackinstrumenten te ontwikkelen en te testen bij gebruikers (schoolleiders en leerkrachten). De stuurgroep gaf feedback op zowel deze instrumenten als op de feedback- en ondersteuningsinstrumenten die ontwikkeld werden voor toetsafname in 2024.

Wat de feedback op leerlingniveau betreft, bediscussieerde de stuurgroep onder meer de begrijpelijkheid van de fiche, de gevaren van een normatieve interpretatie van beschrijvende informatie voor het vierde leerjaar en de verplichting om leerlingresultaten aan ouders te bezorgen.

Voor de schoolfeedback discussieerde de stuurgroep onder meer over instellingsnummers (zie verder). Ze behandelden ook de leerlingenkenmerken zoals deze gebruikt worden voor de gecontextualiseerde schoolfeedback en de complexiteit van betrouwbaarheidsintervallen en de bijhorende datageletterdheid van schoolleiders..

Ook met betrekking tot de systeemfeedback werd over de gevaren van een normatieve interpretatie gediscussieerd. De stuurgroep besprak ook de timing van de feedback.

Daarnaast behandelde de stuurgroep tijdens meerdere vergaderingen de e-cursus.

95

Voor verschillende leden van de stuurgroep (pedagogische begeleidingsdiensten, onderwijsinspectie) is diep inzicht in de ontwerp-feedbackinstrumenten ook relevant om hun ondersteuning of begeleiding van scholen voor te bereiden. In die zin is de informatie-uitwisseling ook een meerwaarde in functie van de kwaliteitszorg en kwaliteitscontrole.

Een discussie die binnen de stuurgroep werd gevoerd, was het gegeven dat scholen feedback krijgen per instellingsnummer. Deze administratieve realiteit komt niet noodzakelijk overeen met de feitelijke realiteit van scholen, waardoor scholen zichzelf mogelijk niet herkennen. Er werd in deze discussie door de overheid opgemerkt dat de administratieve realiteit de wijze is waarop scholen zichzelf aan de overheid presenteren. Dit thema overstijgt evenwel de Vlaamse toetsen (zie actiepunten 44).

LEERLINGENVRAGENLIJST

Een belangrijke discussie die reeds in het werkingsjaar 2022-2023 werd geïnitieerd betreft de leerlingenvragenlijst. Tijdens het kalibratieonderzoek in 2023 werd een leerlingenvragenlijst afgenomen. De stuurgroep werd voorafgaand geïnformeerd over de thema's van deze vragenlijst, maar de specifieke vragen werden niet ter feedback voorgelegd.

Voor de afname van 2024 werd de leerlingenvragenlijst integraal ter feedback voorgelegd aan de stuurgroep. Daarbij werden het juridisch statuut, het proces en de inhoud van de leerlingenvragenlijst uitvoerig besproken. Dit thema kwam aan bod op vijf stuurgroepvergaderingen, waarvan het op drie vergaderingen een op zichzelf staand agendapunt was.

Met betrekking tot de procedure van de leerlingenvragenlijst formuleerden enkele leden van de stuurgroep hun bedenkingen over de gehanteerde werkwijze waarbij ouders aan de school dienen te laten weten wanneer men niet wenst dat hun kind deelneemt aan de toetsen (opt-out). Verschillende organisaties gaven dit ook aan in [het protocol van onderhandelingen bij het BVR](#). Andere leden van de stuurgroep hebben het principe van de vragenlijst en de opt-out verdedigd. Vragenlijsten vormen altijd een onderdeel van wetenschappelijk onderzoek, onder andere in peilingsonderzoek of internationaal onderzoek. De data die op die manier worden verzameld, zijn relevant voor het duiden, begrijpen en optimaliseren van de toetsresultaten. Ook worden bepaalde onderdelen van de vragenlijst gebruikt om de toetsafname verder te verbeteren. De informatie van de leerlingenvragenlijst wordt niet gebruikt voor de gecontextualiseerde schoolfeedback, maar enkel voor wetenschappelijk onderzoek en enkel gerapporteerd op systeemniveau.

Actieve toestemming vragen aan ouders voor iedere leerling (opt-in) zou planlast betekenen voor scholen. Zij moeten immers de keuze van de ouder om wel deel te nemen registreren. Bovendien zijn er bij een opt-in geen garanties dat voldoende leerlingen de vragenlijst invullen, waardoor de verzamelde data mogelijk onvoldoende representatief zouden zijn.

Uiteindelijk werd in [het besluit van de Vlaamse Regering](#) de keuze voor opt-out bevestigd. Het besluit bepaalde ook welke thema's in de leerlingenvragenlijst konden opgenomen worden (artikel 7). Ouders hebben via de school een ouderbrief gekregen waarin de Vlaamse toetsen, inclusief de leerlingenvragenlijst, werden toegelicht. Ouders konden hun keuze om hun kind niet te laten deelnemen aan de leerlingenvragenlijst doorgeven aan de school, die deze kon registreren in het Vlaams Schoolloket (zie 4.2.3). Deze leerlingen kregen geen vragenlijst aangeboden. Leerlingen

konden de dag van het tweede toetsmoment bovendien zelf beslissen om de vragenlijst al dan niet in te vullen. De gehanteerde methodologie bij de leerlingenvragenlijst werd goedgekeurd door de ethische commissie van de faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen van de UGent.

Ook inhoudelijk besteedde de stuurgroep aandacht aan de leerlingenvragenlijst. De vragenlijst bestond uit een algemeen onderdeel voor alle leerlingen met vragen die peilen naar de achtergrondgegevens van de leerlingen en een specifiek deel dat inging op een inhoudelijk thema (bv. toetsmotivatie, hulpmiddelen, onderwijsaanbod en toegankelijkheid van het digitaal toetsplatform) voor een deel van de leerlingen. Om de tijdsduur te beperken, kregen leerlingen telkens de vragen uit het algemeen onderdeel, gevolgd door de vragen uit een van de specifieke delen.

De stuurgroep gaf inhoudelijke feedback op de vragen die aan de leerlingen werden voorgelegd. Ook besprak de stuurgroep de verdeling van de vragenlijst. De feedback vanuit de stuurgroep gaf aanleiding tot een revisie van de originele vragenlijst.

Het Steunpunt zal de data uit de leerlingenvragenlijst verwerken in rapporten op systeemniveau (zie onder meer sectie 7.6). Daarnaast wordt de vragenlijst, in overleg met de stuurgroep en op basis van feedback tijdens de afname in 2024 (zie 5.5.2) en wetenschappelijke analyses van het Steunpunt, verder verfijnd en verbeterd met het oog op de toetsafname in 2025.

7.5. KORTE BESPREKING VAN DE ANDERE BELEIDSDISCUSSIES IN DE STUURGROEP

Naast bovenstaande thema's besprak de stuurgroep ook verschillende (eind)rapporten van het Steunpunt. Deze eindrapporten waren enerzijds voorbereidende documenten voor de toetsafname 2024 (bv. een nota over adaptief toetsen, een nota over toetsduur en afnamedesign, een nota over de vaardigheidsniveaus, de timing van de feedbackinstrumenten). Anderzijds ging het om analyses op basis van de kalibratiedata (bv. technische rapporten van de kalibratie) of gebruikersonderzoek (bv. een rapport over professionalisering). Ook de bespreking van het jaarplan en het jaarverslag van het Steunpunt leidde tot inhoudelijke discussie.

Ook besprak de stuurgroep de voortgang in het beleidsproject Vlaamse toetsen en de keuzes die hierin werden gemaakt. Er werd regelmatig een gedetailleerde stand van zaken gegeven aan de

stuurgroep van de kerncijfers met betrekking tot de registratieperiode, de deelname aan de kennismakingstoetsen en de deelname aan de Vlaamse toetsen (zie bijlage 8).

7.6. STEUNPUNT: GEPLANDE VERDIEPENDE ANALYSES

Een van de kerntaken van het Steunpunt is het opbouwen van expertiseontwikkeling en opzetten van onderzoek naar onderwijseffectiviteit. In het kader daarvan voert het Steunpunt onderzoek uit naar verschillende aspecten van de Vlaamse toetsen. Zo wordt onder meer onderzoek uitgevoerd naar mogelijke verklarende variabelen voor de resultaten op leerling-, klas- en schoolniveau, de gebruiksvriendelijkheid van het toetsplatform, het gebruik en de perceptie van de hulpmiddelen en toetsmotivatie van leerlingen. Het Steunpunt zet daarom, met respect voor gegevensbescherming en de regels omtrent privacy, in op het verzamelen en koppelen van indicatoren op basis van administratieve databronnen en via bijkomende instrumenten zoals de leerlingenvragenlijst en een lerarenbevraging. De resultaten en aanbevelingen die voortkomen uit deze onderzoeken zijn niet alleen relevant vanuit wetenschappelijk oogpunt, maar ook zinvol voor de Vlaamse toetsen, de feedback en de ondersteuning van scholen. Rapportering hierover gebeurt enkel op systeemniveau en in wetenschappelijke output. Het opzet en de timing van het onderzoek wordt omschreven in het jaarplan. Onderzoeksrapporten van reeds uitgevoerde onderzoeken zijn beschikbaar op de website van het Steunpunt.

98

7.7. ACTIEPUNTEN VOOR DE TOETSAFNAME 2025

Noch het Steunpunt noch de stuurgroep vormen voorwerp van deze procesevaluatie. Er worden bijgevolg geen acties geformuleerd.

8. CONCLUSIES

Dit rapport omvat de procesevaluatie van de eerste afname van de Vlaamse toetsen, in het schooljaar 2023-2024. De focus ligt daarbij op een kritische evaluatie van het volledige afnameproces en het formuleren van actiepunten voor toekomstige afnames. Deze evaluatie is gebaseerd op verschillende databronnen vanuit de betrokken partners, het onderwijsveld en de doelgroep.

Over het algemeen is de eerste afname van de Vlaamse toetsen vlot verlopen. Hieronder wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste actiepunten per fase.

Informereren

De brede waaier aan informatie- en communicatie-initiatieven vanuit het Departement Onderwijs en Vorming en het Steunpunt werden positief onthaald door scholen. Op basis van de vaststellingen en feedback worden voor toekomstige afnames actiepunten geformuleerd gerelateerd aan het optimaliseren van de inhoud van de informatie, de timing en de gehanteerde informatiekkanalen. Inhoudelijk worden bestaande materialen op basis van de verkregen feedback verder verfijnd en worden bijkomende communicatie-initiatieven opgezet die zijn toegespitst op leerlingen en ouders. Op vlak van timing zal er extra op worden toegezien dat informatie na publicatie niet meer wordt bijgestuurd en zal de informatie gefaseerd worden verspreid. Scholen krijgen daarbij telkens de informatie die in de desbetreffende fase relevant is, waarbij rekening wordt gehouden met het voldoende tijdig communiceren van deadlines. Ten slotte zullen informatiekkanalen steeds weloverwogen en doelgroepgericht geselecteerd worden, waarbij alle informatie gerelateerd aan de toetsafname gebundeld verspreid wordt via de website www.vlaamsetoetsen.be.

Administratieve en praktische voorbereiding

De voorbereiding van de afname vergde zowel in de scholen als bij de partners van de Vlaamse toetsen grondige voorbereiding op administratief, technisch en inhoudelijk vlak. Door uitgebreide tests van IT-modules, weloverwogen ondersteuning voor scholen en een goede opvolging door toetscoördinatoren en toetsassistenten is deze fase goed verlopen. Desalniettemin kunnen er op technisch, communicatief en inhoudelijk vlak nog actiepunten worden geformuleerd. Op technisch vlak zullen enkele ontwikkelingen worden doorgevoerd om het Vlaamse toetsen Schoolloket gebruiksvriendelijker te maken voor toetscoördinatoren. Deze hebben betrekking op visualisaties in het Schoolloket, het toetsverslag en de leerlingengroepen. De communicatie naar

toetscoördinatoren wordt verder op punt gesteld, met bijzondere aandacht voor communicatie over de doelgroepen van de Vlaamse toetsen, de doelstellingen van het toetsverslag en de functie van de leerlingengroepen. Ten slotte zijn er enkele inhoudelijke actiepunten, gerelateerd aan het optimaliseren van de kennismakingstoetsen en het uitbreiden van de bevraging voor toetscoördinatoren.

Toetsafname

De eerste eigenlijke afname van de Vlaamse toetsen was, met uitzondering van de eerste afnamedag, succesvol. Er hebben zich geen problemen op systeemniveau voorgedaan. Scholen die met individuele problemen werden geconfronteerd (bv. door bugs in het toetsplatform, problemen met het gebruik van de hulpmiddelen, internetproblemen) vonden vlot hun weg naar de helpdesk, waar ze op maat werden ondersteund. Vaststellingen tijdens de afnames en feedback vanuit het onderwijsveld hebben geleid tot het formuleren van een aantal actiepunten om toekomstige afnames verder te optimaliseren. Op technisch vlak zal de leverancier van het toetsplatform enkele technische ontwikkelingen doorvoeren met het oog op het verhelpen van de voorgekomen bugs en het verhogen van de gebruiksvriendelijkheid van het platform. De communicatie voor scholen wordt verder uitgebreid, met blijvende aandacht voor de werking van de Vlaamse toetsen, het toetsplatform en de hulpmiddelen. Bovendien worden scripts van de helpdesk waar relevant verfijnd. Inhoudelijke actiepunten betreffen analyses van de toetsvragen, de toetsduur en het gebruik van de hulpmiddelen door het Steunpunt, blijvende aandacht voor de taligheid van de toetsvragen en leerlingenvragenlijst en het inzetten op het ontwikkelen van nieuwe toetsvragen.

100

Analyses en feedback

Het vlot verlopen van de technische processen en wetenschappelijke analyses van de toetsresultaten zorgde ervoor dat de feedback op de afgesproken momenten aan scholen kon worden bezorgd. De beoordeling van de feedbackinstrumenten door de eindgebruiker is geen onderdeel van deze procesevaluatie aangezien deze inzichten in toekomstige gebruikersonderzoeken worden verzameld. Toch kunnen al enkele actiepunten worden geformuleerd op technisch, communicatief en inhoudelijk vlak. Zo wordt de technische dataflow waar mogelijk verbeterd en worden interne processen verder geoptimaliseerd in functie van een snelle oplevering van feedback. Communicatief wordt ingezet op het verder verfijnen van de wijze van bezorgen van de feedbackinstrumenten en wordt de gehanteerde administratieve eenheid (instellingsnummer/vestigingsplaats) in de toekomst mogelijk aangepast (cf. regeerakkoord 2024-2029). Inhoudelijk worden de feedbackinstrumenten en de bijhorende e-cursus verder

geoptimaliseerd op basis van feedback uit de gebruikersonderzoeken en wordt ingezet op maximale bruikbaarheid van de feedbackinstrumenten door de verschillende beoogde doelgroepen.

De inzichten uit deze procesevaluatie en de geformuleerde actiepunten zullen samen met de resultaten van de analyses, tussentijdse feedback van de stuurgroep, geplande gebruikersonderzoeken en de verderzetting van de nauwe samenwerking met onderwijsprofessionals in Denktanks, gebruikt worden om volgende afnames van de Vlaamse toetsen verder te optimaliseren met het oog op een kwaliteitsvolle toetsafname voor alle leerlingen.

Overzicht actiepunten

1. Alle ondersteunende en informerende materialen van de toetsafname 2024 worden op basis van feedback van gebruikers geoptimaliseerd. Daarbij gaat extra aandacht naar eenduidigheid, helderheid en consistentie van de informatie, bijvoorbeeld door consistent te spreken over Vlaamse toetsen in communicatie naar scholen
2. Het stappenplan dat werd opgemaakt in opvolging van de procesevaluatie 2023 wordt op basis van feedback van gebruikers verder verfijnd.
3. De ouderbrief wordt vereenvoudigd waar mogelijk. Bepaalde informatie blijft daarbij ongewijzigd gezien het juridisch statuut van het document.
4. Er is in de communicatie naar scholen blijvende aandacht voor het attenderen van de verplichting om ouders te informeren over de deelname aan de Vlaamse toetsen aan de hand van een ouderbrief.
5. Leerlingen en ouders worden in 2025 beter geïnformeerd over de Vlaamse toetsen, met basiscommunicatie over de Vlaamse toetsen op hun maat, bijvoorbeeld in de vorm van een brochure. De bestaande ondersteunende documenten voor scholen om ouders te informeren worden in die zin geoptimaliseerd. Het gaat bijvoorbeeld over de achtergronddocumenten voor scholen met betrekking tot hoe en wat werd getoetst en hoe de feedback op de Vlaamse toetsen gelezen moet worden (zie actiepunt 1).
6. Er wordt een nieuwe belcampagne opgezet om op te volgen of scholen klaar zijn voor de toetsafname 2025. Het belscript wordt herwerkt in functie van goede informatieverzameling en -verstrekking.
7. De informatie over de toetsafname wordt zo vroeg en volledig mogelijk gecommuniceerd.
8. De informatie wordt pas gepubliceerd nadat ze definitief is om aanpassingen na publicatie te vermijden. Als bij uitzondering een aanpassing nodig is, zal hierover duidelijke communicatie volgen.
9. De informatie over de toetsafname wordt gefaseerd op de website gepubliceerd, waarbij telkens informatie wordt toegevoegd die relevant is voor de actuele fases.
10. Deadlines voor scholen worden tijdig gecommuniceerd en laten voldoende tijd aan scholen om deze te respecteren.
11. De keuze van het informatiekanaal wordt weloverwogen gemaakt, rekening houdend met het doelpubliek, de soort informatie en het doel.
12. De informatie over de toetsafname (algemeen en specifiek voor toetsafname 2025) wordt gecommuniceerd via de website vlaamsetoetsen.be en zoveel mogelijk gebundeld zodat

- doorklikken beperkt wordt en gebruikers niet zelf de informatie moeten samenstellen uit verschillende informatiebronnen.
13. Verschillende visualisaties in het Schoolloket worden geoptimaliseerd:
 - a. De toetsmomenten worden chronologisch geordend, om verwarring hierover te vermijden.
 - b. De visualisatie voor het ingeven van de vrijstellingen en de hulpmiddelen wordt verbeterd.
 14. Met betrekking tot het toetsverslag worden enkele verbeteringen uitgerold:
 - a. De periode om het toetsverslag in te dienen wordt verlengd.
 - b. De antwoordcategorieën in het toetsverslag worden herbekeken op basis van de ingevulde toetsverslagen.
 - c. Het aantal tekens in het open veld wordt uitgebreid, waardoor toetscoördinatoren meer informatie kunnen delen.
 - d. De implementatie van een bevestiging bij het invullen van het toetsverslag wordt onderzocht.
 - e. Er wordt nagegaan wat noodzakelijk is om de informatie uit de toetsverslagen aan te wenden om de monitoring van de deelname op school- en systeemniveau te verbeteren.
 15. Het functioneel en procesmatig gebruik van leerlingengroepen wordt geanalyseerd met het oog op technische verbeteringen:
 - a. Er wordt onderzocht hoe het ingeven van persoonsgegevens bij leerlingengroepen technisch onmogelijk kan worden gemaakt.
 - b. Er wordt onderzocht op welke manier scholen de ingegeven leerlingengroepen kunnen gebruiken in functie van de administratie in het Vlaamse toetsen Schoolloket.
 16. Het beleid rond stresstesting wordt verder verfijnd en waar nodig uitgebreid, met het oog op een vlotte afname.
 17. Er wordt bekeken hoe de communicatie naar de toetscoördinatoren tijdig en zo helder en consistent mogelijk wordt verstuurd (zie ook actiepunt 1).
 18. Er wordt nagegaan of verificatie van het e-mailadres van toetscoördinatoren mogelijk is om te garanderen dat zij alle nodige informatie die via e-mail wordt verstuurd ontvangen.
 19. De communicatie over welke doelgroepen (bijvoorbeeld leerlingen met een individueel aangepast curriculum, anderstalige nieuwkomers) wel en niet moeten deelnemen aan de Vlaamse toetsen wordt verfijnd (zie ook actiepunt 1).
 20. Het introductiefilmpje en instructiefilmpje worden geüpdatet in functie van de nieuwe toetsafname.
 21. De doelstellingen van het toetsverslag worden scherper gesteld en beter toegelicht.
 22. De functie van leerlingengroepen wordt helder gecommuniceerd naar scholen met het oog op het verhogen van de bruikbaarheid ervan
 23. De kennismakingstoetsen werden positief geëvalueerd door de onderwijsverstrekkers. Waar zinvol worden deze verder geoptimaliseerd zodat het voor leerlingen helder is wat ze van het toetsplatform mogen verwachten.
 24. De bevraging voor toetscoördinatoren wordt uitgebreid met aspecten gerelateerd aan de kennismakingstoets en de toetsafname.

25. De leverancier van het toetsplatform verbetert technische aspecten en test deze voldoende vooraleer ze in productie te stellen. Het gaat daarbij minstens om de bugs die in deze procesevaluatie worden gesignaleerd.
26. De leverancier van het toetsplatform verbetert de gebruiksvriendelijkheid van het toetsplatform door bepaalde elementen te ontwikkelen en test deze voldoende vooraleer ze in productie te stellen. Het gaat daarbij om de voortgangsbalk, de hulpmiddelen en de vraagtypes.
27. Het proces van de opmaak van de planningen wordt verbeterd, waardoor er meer vrijheid is om scholen (op niveau vestigingsplaats) een inhaalmoment aan te bieden.
28. Het proces om op te volgen welke scholen niet gestart zijn op het ingeplande toetsmoment wordt verfijnd en in de mate van het mogelijke geautomatiseerd.
29. Er wordt nagegaan op welke manier er ten minste delen van het tijdsintensieve proces van herplannen van toetsen kunnen worden geautomatiseerd, aangezien volledige automatisering ervan voor 2025 niet mogelijk is.
30. Er is in de communicatie blijvende aandacht voor de lineaire navigatie van bepaalde toetsen.
31. Er wordt meer gericht gecommuniceerd dat scholen zelf verantwoordelijk zijn voor de installatie en het gebruik van eigen hulpmiddelen die leerlingen mogen gebruiken.
32. De helpdesk wordt verdergezet, zowel op eerste als op tweede lijn. De scripts worden, waar relevant, verder verfijnd.
33. De scripts om scholen die niet of onvoldoende deelnemen aan een toetsmoment telefonisch of per e-mail te contacteren worden verbeterd.
34. Er wordt een populariserende tekst geschreven om het concept van planningen – en de beperkingen ervan – toe te lichten.
35. Er wordt afgestemd met de onderwijsinspectie om hen tijdig de noodzakelijke informatie te bezorgen over de deelname van leerlingen aan de Vlaamse toetsen.
36. Er wordt binnen het kader van de Denktanks een terugkoppeling voorzien van hoe het Steunpunt de feedback van de leden van de Denktanks bij de toetsvragen verwerkt.
37. Taligheid van toetsvragen is een blijvend aandachtspunt voor de toetsontwikkelaars tijdens het hele proces van de toetsontwikkeling. Om verder te verduidelijken hoe hierop wordt ingezet, bereidt het Steunpunt een populariserende tekst voor over toegankelijk toetsen bij de Vlaamse toetsen.
38. De inhoud en taligheid van de leerlingenvragenlijst wordt – op basis van wetenschappelijke analyses op de antwoorden van leerlingen, de feedback opgenomen in de procesevaluatie en feedback van de stuurgroep – opnieuw bekeken en waar nodig aangepast.
39. De toetsduur van de verschillende toetsen wordt verder gemonitord en geanalyseerd. Op basis van deze analyses worden de toetsduur en de invulling van de toetsmomenten verder op elkaar afgestemd.'
40. Op basis van verdere analyses van de loggegevens van het concreet gebruik van hulpmiddelen en de leerlingenvragenlijst zal het gebruik van de digitale hulpmiddelen in het toetsplatform geoptimaliseerd worden.
41. Om betrouwbare metingen te kunnen blijven garanderen, worden nieuwe toetsvragen ontwikkeld, wetenschappelijk gevalideerd en toegevoegd aan de bestaande toetsen.
42. De dataflow wordt, waar mogelijk en relevant, verbeterd.
43. De interne processen worden verder geoptimaliseerd om individuele feedback en klassenraadfeedback zo vroeg mogelijk aan scholen te kunnen bezorgen.

44. Het werken met de eenheid van vestigingsplaats/instellingsnummer blijft ongewijzigd voor 2025 aangezien dit de wijze is waarop een school zich aan de overheid presenteert. Voor daaropvolgende jaren volgen de Vlaamse toetsen de beslissingen die naar aanleiding van volgende passage in het regeerakkoord worden genomen: 'De administratieve realiteit moet de feitelijke toestand weerspiegelen. We starten een transitie waarbij we de administratieve entiteit 'school' laten aansluiten bij de pedagogische realiteit.' Vlaams Regeerakkoord 2024-2029, p. 130)
45. De wijze van bezorgen van feedbackinstrumenten aan scholen wordt verfijnd zodat scholen zo weinig mogelijk planlast ervaren om de fiches te bezorgen aan de ouders.
46. De timing van de feedbackfiches voor leerlingen en de factsheets met systeemfeedback wordt beter gestroomlijnd zodat een vergelijking tussen individuele resultaten en het Vlaams gemiddeld meteen mogelijk is.
47. Feedback op het niveau van toetsvragen per individuele leerling is niet wenselijk (zie 6.3.5). Het Steunpunt plant gebruikersonderzoeken om na te gaan in welke mate de opgeleverde beschrijvingen van de vaardigheidsniveaus een houvast zijn voor de didactische praktijken in scholen. Een dergelijk gebruikersonderzoek op een grotere schaal biedt inzicht in de manier waarop ontvangers betekenis geven aan de resultaten zoals die aangeboden worden.
48. De verschillende feedbackinstrumenten worden inhoudelijk verder geoptimaliseerd in functie van een maximale bruikbaarheid en gebruiksvriendelijkheid.
49. Er wordt besproken in welke mate tegemoet gekomen kan worden aan de wensen en noden van de onderwijsinspectie, pedagogische begeleidingsdiensten en schoolbesturen over het schoolfeedbackdashboard, zodat zij dit maximaal kunnen aanwenden voor hun respectievelijke opdrachten.
50. De e-cursus wordt op basis van feedback van gebruikers verder geoptimaliseerd.
51. Het proces van toetsinzage wordt, waar mogelijk, verbeterd.

9. BIJLAGES

Deze worden apart gepubliceerd.